

T.C
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

SAKK MECMUASI
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF AĞCA

GAZİANTEP 2011

T.C
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

SAKK MECMUASI
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF AĞCA

TEZ DANIŞMANI
DOÇ.DR. ZEYNEL ÖZLÜ

GAZİANTEP 2011

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

Sakk Mecmuası

Elif AĞCA

Tez Savunma Tarihi: 17.01.2011

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Yrd. Doç. Dr. Ahmet AĞIR
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Bilgehan PAMUK
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Zeynel ÖZLÜ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Zeynel ÖZLÜ

Doç. Dr. Hilmi BAYRAKTAR

Doç. Dr. Özkan YILDIZ

ÖZET
SAKK MECMUASI
TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME

Elif AĞCA

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zeynel ÖZLÜ

OCAK 2011

Sosyal Bilimler alanında karşımıza çıkan, dönemin şartlarına göre kaleme alınan Osmanlı tarihi kaynaklarındaki her belge ayrı bir önem arz etmektedir. Şer'îye sicilleri diğer konularda olduğu gibi hukuk tarihi açısından da önemli bir yere sahiptir. Nihayetinde sakk dediğimizde şer'îye sicillerinden önemle seçilmiş belgelerin tecrübeli kadılar tarafından yönlendirilerek yeniden kaleme alınan belgeler olduğunu görmekteyiz. Bu noktada kadınların önemli görevler üstlendiklerini görülmektedir. Tarih ve toplumları yönlendiren siyasi, sosyal, kültürel vb. alanlarda bilgi sahibi olabilmek için büyük bir kısmının Türkiye'de olmakla birlikte yurt dışında da tarihe tanıklık eden kaynaklarımız sayesinde bugün bir çok alanda araştırma yapma imkanı bulabilmekteyiz. Şer'îye sicilleri ve sakk mecmualarında Osmanlı hukuk mekanizmasının işleyişi, milletlere ve bölgelere göre çeşitli konulardaki (veraset, vefat, tereke kayıtları, iltizam davaları, hibe, hüccet, ilam vb.) mahkeme kayıtlarının hangi şekillerde gelişip sonuçlandığını tespit etmekteyiz.

İncelemiş olduğumuz sakk mecmuası ile de birçok alanda öne çıkan şu konu başlıkları (iflas, kefalet, kassamlık, isbat davaları, rüşvet, vekil tayinleri, mehr, hibe, vasi ve kayyım tayinleri, yemin, gayr-i Müslim ve Müslüman ahali arasındaki davalar, döneme ait yapılar örneğin hanlar, kaleler bunların yanında mahalleler, köyler, karyeler, evler, esnaf dağılımı) değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sakk mecmuası, Şer'îye sicilleri, tereke.

ABSTRACT
PERİODİCAL OF SAKK
TRANSCRIPTION and EVALUATION

Elif AĞCA

Master graduate thesis, History Departmen

Thesis Consultant: Associate Professor Dr. Zeynel ÖZLÜ

January 2011

In social science where we come across , every document has an important part, considering the period's condition in Ottoman History. *Şer'ıye* Records have also an important part just like all the other subjects about law history. The documents which were chosen from *Şer'ıye* Records are called '*sakk*' and we can see that these documents were rewritten by experienced *kadı*. At this point it is seen that *kadıs* have a significant task. In order to obtain information about politics, social and cultural areas which direct history and society, we can easily find an opportunity to search because of the sources which we have in Turkey and in the other countries. With this '*sakk*' example which we abstract we determine that the way Otoman Law works in different nations and areas with different subjects (inheritance, death, estate records, iltizam, cases, benefactor, judicial entitlement, final court decision ...) and how law court records result in. Examining the periodical of *sakk*, these topics (bankruptcy, bail, *kasamlık*, proof case, bribe, substitution, dowry, donation, appointment of tutor and trustee, oath, cases between muslims and non-muslims, structures belonging to periods such as inns, castles, also, districts, villages, little towns, houses, crafts distribution) that is significant in many subject were evaluated.

Keywords: Periodical of Sakk, *Şer'ıye* Records, estate.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım bu çalışmada basımı 1800’lü yıllara ait mahkeme kayıtlarını içeren bir sakk mecmuası örneğini çalışmış bulunmaktayım. İncelemesini yaptığımız yazma eserin bir kısmı eksik olmakla birlikte altmış bir varaktan oluşmaktadır. Belgelendirilmiş bu mahkeme kayıtları ayrı ayrı özetlenerek konuların içeriği hakkında daha anlaşılır bir yol izlenmiştir. Değerlendirmesi bir bütün olarak ele alınan mecmuanın aslına anlam ve içerik açısından bağlı kalınarak transkripsiyon kuralları çerçevesinde ilerlemesine gayret gösterdim.

Bu tez çalışmasıyla geniş kapsamlı olmasa da kısmen Osmanlı tarihi kaynakları içerisinde şer’iyye sicilleri ve buna bağlı olarak sakk mecmualarının önemini vurgulamış bulunmaktayız, ayrıca konuya vakıf olmak açısından sakk, tanımı ve kaynak olarak yeri hakkında giriş bölümünde kısaca bilgi verilecektir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında fikir ve yönlendirmeleriyle yardımcı olan değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Zeynel Özlü’ye teşekkür ederim.

Ayrıca maddi manevi yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen destekleriyle bugüne gelmemi sağlayan sevgili aileme de teşekkür ederim.

Elif AĞCA
GAZİANTEP 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISATMALAR LİSTESİ	vi
1.GİRİŞ	1
1.1. Giriş	1
2. LİTERATÜR BİLGİLERİ VE SAKK MECMUASI TRANSKRİPSİYONU	3
2.1.Mecmuanın Maddi Tanıtımı	3
2.1.1.Sakk Mecmuaları	3
2.2.Sakk Mecmuasının Transkripsiyonu Ve Belge Özetleri	5
3. MATERYAL VE YÖNTEM	85
3.1. Sakk Mecmuasının Transkripsiyonunda Takip Edilen Yöntem	85
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	87
4.1. İsbât	87
4.1.1. Beytül Mâl Emîni Karşısında Veraset İsbatı	88
4.1.2. İflasın İsbatı	89
4.2.Yemin- Yalan Yemin	89
4.3. Rüşvet	91
4.4. Vekil Tayinleri	92
4.5. Kefalet	94
4.6. Zevceye Mahsus Eşyaların Zabt Edilmesi	95
4.7. Vasi ve Kayyım Tayini	95
4.8. Hibe	96
4.9. Esir Tahlisi	97
4.10. İmar Faaliyetleri	97
4.11. Zaman Aşımı	97

4.12. Mehr	98
4.13. Kassamlık	98
4.14. Gayr-i Müslimler İle Müslüman Ahali Arasındaki Davalar	99
4.15. Mahalleler ve Köyler	100
4.16. Mecmuada Adı Geçen Muhtelif Yapılar	102
4.17. Konutlar	103
4.18. Esnaflar	104
4.19. Sakk Mecmuasında Geçen Müslüman Erkek Kişi Adları	105
4.20. Sakk Mecmuasında Geçen Müslüman Kadın Kişi Adları	105
4.21. Sakk Mecmuasında Geçen Gayr-i Müslim Kişi Adları	105
SONUÇ	106
KAYNAKLAR	108
EKLER	110
EK. A. Sakk Mecmuasında Bulunan Belgelerden Örnekler.....	111
EK. A. 1.	112
EK. A. 2.	111
EK. A. 3.	113
EK. B. Sakk Mecmuasında Bulunan Belge Başlıkları	114
EK. C. Sözlük	117
ÖZGEÇMİŞ	126

KISALTMALAR

a.g.e	Adı geçen eser
a.g.m	Adı geçen makale
C.	Cilt
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
MK	Milli Kütüphanesi
s.	Sayfa
TTK	Türk Tarih Kurumu
vb.	Ve benzeri
yz	Yazma
nr.	Numara
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde adliye teşkilatı önemli bir yere sahiptir. Kadıların i'lâm ve hüccetlerle birlikte görevleri gereği tuttukları çeşitli kaynakları ihtiva eden defterlere şer'îye sicilleri denir. Bu kaynakların Osmanlı tarihinin kaynakları arasında önemli bir yere sahip olduğu şüphesizdir. Şer'îye sicilleri, kadı defteri, kadı sicili, Osmanlı mahkeme kayıtları veya mahkeme sicilleri diye de adlandırılmaktadır.

Kadının hakkında hüküm verdiği meseleyi nasıl yazıya geçireceği, hangi ibareleri hangi tertiple yazacağı hususunda yardımcı olmak üzere, muhtelif meselelere dair mahkemelerde tutulan kayıtların numunelerini içeren eserler de telif edilmiştir ki bunlara *sakk mecmuaları* denilmektedir.¹ Sicil defterlerine kaydedilen nafaka, miras, ilâm, hüccet gibi davaların kaleme alınmasına ise sakk-i şer'i denmektedir.² Kelime olarak vurmak, kilitlemek ve yazılan şey anlamına gelen sakkın çoğulu sukuk, sıkak ve esuk şeklindedir. Aslı Farsça “çek” olmakla birlikte Arapça'ya sakk olarak geçmiştir.³

Sakk mecmuaları şer'îye sicillerinde yer alan belgelerden seçilmiş olmaları nedeniyle hukuk tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Ancak sakk mecmualarını şer'îye sicillerinden ayıran bir özellik vardır ki bu da belgelerin tekrar gözden geçirilerek üst düzey ilmiye mensupları tarafından düzeltilmesidir.⁴ Ayrıca sakk mecmuaları daha önce bu konuda tecrübe sahibi olan kadılar tarafından katiplere ve

¹ Süleyman Kaya. (2005). Mahkeme Kayıtlarının Kılavuzu. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c. III, sayı 5, İstanbul, s.380.

² İsmail H. Uzunçarşılı. (1980). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*. Ankara: TTK Basımevi, s. 116.

³ Kaya, a.g.m., s. 381.

⁴ Kaya, a.g.m., s. 380.

tecrübesiz kadılara yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır.⁵Kadıların mahkemelerdeki yazışma ve hukuk işlemlerinin şekli sakk-ı şer'i, sicil-i sakk denilen örneklerle belirlenmiştir.⁶ Teknik anlamda sakk kadının tasdikini içermediğinden⁷ şahsi belge özelliğini taşır⁸ ve bu belgelerin bir araya getirilmesiyle de sakk mecmuası oluşur.

Şer'ie sicillerindeki belge çeşitleri ve hukuki değerlerine baktığımızda sicil ve mahzar ile birlikte sakk kavramını da görmekteyiz. Yazılı belge anlamına gelen sakk mecmualarıyla şer'ieye sicillerindeki kayıtların düzeni sağlam kurallara bağlanmıştır. Kaydedilen belgelerin yazı dili Arapça ve Türkçe iken XVII. yüzyılın sonlarından sonra özellikle sakk kitapları Türkçeleştirilmiş ve şer'ie sicillerinde kullanılacak kelimelerde deyiş birliği sağlanmıştır.⁹

Yapılan diğer çalışmalarda ve hazırladığımız tez ile sakk mecmualarının kaynak açısından göz ardı edilemeyecek önemli kaynaklar olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim bu tür belgelerin kapsamlı olarak ele aldığı dönemde ait olursa olsun Osmanlı tarihine ve bu bağlamda hukuk tarihine bakışımızı ve inceleme alanımızı zenginleştiren belgeler olduğu görülmektedir.

⁵ Ümit Ekin. (2010). *Tokat'a Dair Bir Sakk Mecmuası*. Bilge Yayıncılık, İstanbul , s. 11.

⁶ İlber Ortaylı. (2001). Osmanlı Devleti'nde Kadı. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c. XXIV, İstanbul, s.73.

⁷ Kaya, a.g.m., s. 382.

⁸ Ortaylı, a.g.m., s. 73.

⁹ Ahmet Akgündüz. İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'ie Mahkemeleri ve Şer'ie Sicilleri. *Türkler*, c. X, ss. 99-100.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR BİLGİLERİ VE SAKK MECMUASI TRANSKRİPSİYONU

2.1. Mecmuanın Maddi Tanıtımı

Araştırmasını yaptığımız yazma eser Ankara Milli Kütüphanesinde Sakk başlığı altında 06 MK. Yz. A 4799 Numarası ile kayıtlıdır. Basımı 1800’lü yıllara ait olan bu eser nesih yazı türüyle taç filigranlı kağıda yazılmıştır. Fiziksel niteleme [60] y. ; 200x125 mm ve yazı alanı 150x80mm olan eserin kim tarafından yazıldığı tespit edilememiştir bir kısmı eksik olmakla birlikte altmış bir varaktan oluşmaktadır.

Ankara Milli Kütüphane’sinde sakk mecmuası ile ilgili kırk dört yazma eser bulunmaktadır katalog tarama bölümünden kolaylıkla ulaşabileceğimiz bu eserlerden yirmi yedi numaralı eseri incelemiş olmakla sakk mecmuası ve şer’iye sicillerindeki yeri hakkında önemli bir bilgi edinmiş bulunmaktayız. Bunun dışında bir numaralı yani *Tokat’a dair bir sakk mecmuası* başlığı altındaki yazma eserin Ümit Ekin tarafından Tokat’a Dair Bir Sakk Mecmuası¹⁰ kitabında incelendiğini görmekteyiz. Ayrıca Süleyman Kaya’nın sakk mecmuasıyla ilgili makalesinde¹¹ sakk ve şeriye sicillerindeki yeri hakkında kapsamlı bilgiye ulaşabilmekle birlikte İ. Hakkı Uzunçarşılı’nın Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilatı¹², Ahmet Akgündüz’ün Türkler Ansiklopedisindeki İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer’iye Mahkemeleri ve Şer’iye Sicilleri¹³ makalesinde sakk konusuna değindiklerini görmekteyiz.

2.2. Sakk Mecmuaları

Kadılığa yeni başlayan kişilere usul öğretmek amacıyla Sakk mecmualarını hazırlanmış olduğunu daha önce belirtmiştik. Bu sebeple içtimai hayatta sıklıkla karşılaşılabilecek birçok dava çeşidini sakk mecmualarında görmek mümkündür. Bu çalışmamız bir kısım sakk mecmualarında olduğu gibi sadece tek bir bölgeye has bir mecmua olmayıp Osmanlı coğrafyasının bir çok bölümü hakkında bilgileri ihtiva

¹⁰ Ekin, a.g.e., ss. 1-333.

¹¹ Kaya, a.g.m., ss. 379-416.

¹² Uzunçarşılı, a.g.e., ss. 1-349.

¹³ Akgündüz, a.g.m., ss. 93-119.

etmektedir. Bunun yanında konu çeşitliliği açısından da zengin bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hususta mecmua içinde şu konuları konuları şu şekilde sıralamak mümkündür. Terekeden borç talebi, beytül mal emini karşısında veraset isbatı, borçlu karşısında veraset isbatı, neseb İsbatı, zarar tazmini, bayanlara mahsus eşyalara el konması, vasilerin mallara el koyması, rüşvet sonrası hak talebi, yalan yemin, yemin suretleri, vekalet hucceti, vekalet isbatı, rehin suretleri, hibe isbatı, kefalet isbatı, borç havalesi, iflas isbatı, kayyım tayini, rüşvet istirdâdı, terekenin vasi elinden tamamen alınması, esir tahlisi, müvekkilin vekilinden alacaklarını tamamen alması, bina emininin masraflarını tamamen alması ve zaman aşımı konularında davalara rastlanmıştır. İfade edildiği üzere çalışmamızın konusunu teşkil eden sakk mecmuasında mali konular ağırlıklı olarak görülmektedir. Şer’iye sicillerinde de aynı şekilde ağırlıklı olarak noter kayıtlarının ağırlıklı olarak karşımıza çıktığını görüyoruz. Nihayetinde kadıların bir vazifesinin de noter işlevi olduğu göz önüne alınınca sakk mecmualarında bu tür belge suretlerinin ağırlıklı olarak görülmesinin sebebi anlaşılır. Belge içlerinde filan filan filan tabirlerine rastlanıyor. Bu tür ifadelerin varlık sebebi sakk mecmualarının yazılış amacında gizlidir. Zira bir tür usul öğretme mecmuası olan bu tür mecmualarda filan kelimesi yerine bu mecmuaları dikkate alan kadılar lüzumlu isimleri bu tür ifade yerlerine yazmaları amacıyla filan tabiri kullanılmıştır. Ancak dava suretlerinde isimlerin de olduğunu görmek mümkündür. Mecmua içinde toplumda çokça karşılaşılan konulara ağırlık verildiğini görmek mümkündür. Alım satım konusunda ki huccetler bu konuda önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu suretle mecmua içinde ilam ve huccet nevindeki belgeler sıklıkla rastlanılan belge türleridir. Dava suretlerinde maruz diyebileceğimiz bir belgeye rastlanmıştır. Ancak mecmua eksik dahi olsa başka mecmualarda rastlanılan ve mecmualarda varlığı bilinen ferman ve beratlar rastlanılmamıştır. Ancak bu ifade bu mecmua içinde ferman ve beratın olmadığı anlamına gelmemektedir. Zira daha öncede belirtildiği üzere mecmuanın baş ve son kısımları eksiktir. Dava özetlerini belge içinde vermiş olduğumuz sakk mecmuasında yukarıda da ifade ettiğimiz gibi birçok belge türlerine rastlamak mümkündür. Bu belge türlerinde değişik konular ele alınmış olsa da diğer taraftan adli mekanizma içinde bu tür davaların sıklıklar görüldüğü birçok şeriye sicilindeki belge türlerinden de anlaşılmaktadır. Bu vesileyle ilam ve huccetlerin varlığına sıklıkla rastlamak mümkündür. Örnek olarak mecmuanın hemen başında bulunan 101. sayfadaki “*Tahmîdü’ş-şehâd sûreti*”de Veliyyüddin Çelebi ibn-i Hüseyin’in vefatı sonrasında

terekesini beytül mal Emîninin zabt etmesi üzerine Veliyüddin çelebiden 500 guruş alacağı olan Ahmed bin Mustafa'nın bu hususta getirdiği şahitlerin ifadeleri yer alırken diğer taraftan belge içinde şahitlerin muhakemenin yapılacağı Edirne'ye uzaklığı dolayısıyla gidemeyeceklerini ifade ederek başkalarının kendi lisanlarından şahit olmaları konusunda vekil kıldıkları ifade edilmektedir. Bu suretle mahkemenin uzaklığı noktasından hareketle kişilerin birbirlerinin lisanından şehadet vazifesini yerine getirdiği görülmektedir. Şahitlerin İstanbul'da ikamet ettiklerini dava metninde rastlamak mümkündür. Nihayetinde İstanbul Edirne arası her ne kadar günümüz itibarıyla uzak olmasa da devrin şartları gereği bu mesafe uzak görülmüş olmalı ki İstanbul- Edirne arası mesafe “*müddet-i sefer-i ba'id*” olarak nitelendirilmiştir.

2.3. Sakk Mecmuasının Transkripsiyonu ve Belge Özetleri

Sayfa 101

Tahmîdü'ş-şehâde sûreti

Veliyyüddin Çelebi ibn-i Hüseyin'in vefatı sonrasında terekisini beytül mal Emîninin zabt etmesi üzerine Veliyüddin çelebiden 500 guruş alacağı olan Ahmed bin Mustafa'nın bu hususta getirdiği şahitlerin ifadeleri

Mahmiye-i İstanbul'da Akbıyık mahallesi ahâlisinden ve zikr-i âti husûs şâhidü'l-'asl olan Abdullâh Çelebi ibn-i Ali bin Hasan ve Mustafa Çelebi ibn-i Mehmed ibn-i İbrahim nâm kimesneler mahmiye-i merkûmede meclîs-i şer'-i hatırdâ fi'l-'asl mahrûse-i Edirne ahâlisinden olup mahmiye-i merkûmede Mahmud Paşa sûkı kurbında Tahtahânede misâfiren sâkinler olan İsmail Çelebi ibn-i Abdülfettah ve Ali Çelebi ibn-i Süleyman nâm kimesneler mahzarlarında her biri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu râfi'ü'l-vesîka Veliyyüddin Çelebi ibn-i Hüseyin mahrûse-i Edirne'de filan mahallesinde sâkin iken bundan 'akdem vefât idüb terekisini mahrûse-i merkûmede beytü'l-mâl hassa Emîni olan Mahmud Ağa nâm kimesnenin bi'l-emân zabt eylediği mesmû'umuz olan Ahmed bin Mustafa bin Abdurrahman nâm kimesneye târih-i kitabdan bir buçuk sene mukaddem hâl-i hayâtında mahalle-i mezbûrede sâkin olduğu menzîlinde ve bizim huzûrumuzda malından 500 guruş ikrâz ve teslim ol dahî yedinden istikrâz ve kabz ve tesellüm eyleyüb kable'l-edâ vefât itmekle mezbûr Veliyüddin için meblağ-ı merkûmu müteveffâ-yı merkûmun

terekesine vâziü'l-yed olanlardan hakk-ı taleb vardır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz lâkin bizim için müddet-i sefer-i ba'îd olan mahrûse-i Edirne'ye varub bizzat şehâdet itmek,

102-1

Mu'tezîr olmakla mezbûrlar bizim lisânımızdan şâhid olub mahallinde vech-i şer'î üzere edâ-yı şehâdet itmek için her birimiz şehâdetimizi mezbûrlara eylediğimizde ânlar dahî tahammül ve kabûl ve ber vech-i muharrer mahallinde edâ-yı şehâdet itmek üzere ta'ahhüd eylediler didiklerinde gıbbe't-tasdîk-i şer'î mâ hüve'l-vaka' bi't-taleb ketb olundu.

İsbât-ı vefât sûreti

Mehmed Çelebi ibn-i Receb'in vefatı neticesi müteveffanın terekkesinden kendine intikâl eden menzîlin 140 guruşa Mahmud'a satışı neticesinde Mahmud'un esas mülk sahibinin vefat etmediğini beyan etmesi üzerine Mehmed Çelebi ibni Receb'in vefat ettiğine dair şahitlerin ifadeleri

Mahmiye-i İstanbul'da Evliyâ mahallesi ahâlisinden iken bundan esbak vefât iden Mehmed Çelebi ibn-i Receb'in li ebeveyn karındaşı oğlu (isim yazılmamış) ve 'asvebet-i nesebiye cihetden hasran vârisi olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir olan Ahmed Çelebi ibn-i Muharrem nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'de râfi'ü'l-vesîka Mahmud Çelebi ibni Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan esbak vefât iden 'ammim mezbûr Mehmed'in mu'tıkı olub Mahrûse-i Belgrad'da 1198 senesi Ramazân-ı şerîfinin on beşinci gününde vefât iden İbrahim bin Abdullâh'ın 'asvebet-i nesebiye cihetinden verâseti bana münhasıra olmağla mezbûr İbrahim'in ile'l-vefât mülk ve hakkı olub ba'de vefâten 'irsen bana intikâl iden mahalle-i mezbûrede vâki' tarafları ve filan ile mahdûd müştamil mülk menzîlini 140 guruşa mezbûr Mahmud'a bey' ve temlik ve teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve kabz ve kabûl eyledikden sonra meblağ-ı mezkûru merkûm Mahmud'dan taleb eylediğimde ve yedimde te'allül ider suâl,

Sayfa 102-2

Olunub teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gîbbe's-suâl mezbûr Mahmud cevâbında fî'l-vâki' müddeî mezbûr Ahmed Çelebinin 'ammisi olup vefât iden mezbûr Mehmed bin Receb'in Mustafa İbrahim bin Abdullâh'ın mahalle-i mezbûrede vâki' zikr olunan hudûd ile mahdûd mülk-i menzîlini müddeî mezbûr Ahmed Çelebinin 140 guruşa temellük ve iştirâ eylediğini ikrâr lâkin mezbûr İbrahim'in vefâtı ma'lûm değildir deyû inkâr idicek merkûm Ahmed Çelebi'den vech-i meşrûh üzere mezbûr İbrahim'in vefâtını mübeyyine beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olup mahmiye-i mezbûrede filan mahallesinde sâkin ve nâm kimesne li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olmalarıyla istişhâd olunduklarında fî'l-hakîka müddeî mezbûr Ahmed Çelebi'nin 'ammisi müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'in mu'tıkı olup Mahrûse-i Belğırâd'da sâkin olan İbrahim bin Abdullâh 1118 Ramazânının on beşinci günü bizim huzûrumuzda vefât itmekle biz cenâzesini şâhide idüb ve sıkât ve defnine hazır olmuşduk biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdikde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset

Kavteyn muhafazasında iken vefat eden Abdullâh bin Mehmed'in ana baba bir kardeşi olması nedeniyle terekesine hak sahibi olduğunu iddi'â eden Osman'ın Vâlîde hanında misâfîren bulunan şahitlerle durumu isbat etmesi

Dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî yeniçerilerinin 95 cemaat Osman bin mezbûr El Mehmed,

Sayfa 103-1

Odası vekîl harcı olup kavteyn muhafazasında iken bundan 'akdem vefât iden Abdullâh bin Mehmed bin Abdülkerim'in li ebeveyn karındaşı ve 'asvebet-i nesebiye cihetinden hasran vârisi olduğunu iddi'â iden işbu bâisü'l-vesîka Osman bin mezbûr El Mehmed Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'de hâlâ Mahmiye-i mezbûrede yeniçeriler Beytü'l-Mâl Emîni olmağla zikr-i ati husûsa cânib-i şer'den ber vech-i câi husûmet ve redd-i cevâba me'zûn olan Hüseyin Ağa ibn-i Arslan muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb ben müteveffâ-yı mezbûrun li ebeveyn karındaşı

olub anamız ismi Aişe ve babamız ismi Mehmed ve dedemiz ismi Abdülkerim ve müskat re'simiz Medîne-i Konya'da dedem oğlu mahallesi olmağla tereke-i müteveffâ-yı mezbûre benden gayrı vâris ve müstehâk-ı ahârı yoğiken müteveffâ-yı mezbûrun zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamak zâmıyla terekesinden ber mûceb-i defter-i kassâm askeri 21800 akçesini emîn-i mezbûr bi gayr-ı hak ahz ve kabz eylemiştir suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl emîn-i merkûm cevâbında kendiden mukaddem Beytü'l-Mal Emîni olan gâib-i ani'l-meclîs Süleyman Ağa cânib-i mîrîden emâneti hasebiyle ber mûceb-i defter-i mezbûr meblağ-ı mezbûru ahz etmiştir deyû kendi kabzını ve Müddeî mezbûrun vech-i meşrûh üzere verâsetini inkâr idicek Müddeî mezbûrdan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub,

Sayfa 103-2

Medîne-i mezbûre ahâlisinden hâlâ Mahmiye-i mezbûrede Vâlide hanında misâfiren sâkin filan ibn-i filan ve filan ibn-i filan nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' Müddeî mezbûr Osman müteveffâ-yı mezbûr Abdullâh'ın li ebeveyn karındaşı olub anaları ismi mezbûre Aişe ve babaları ismi Mehmed ve dedeleri ismi Abdülkerim ve müskat re'sleri Medîne-i mezbûre mahallâtından mahalle-i mezbûredir zâhirde tereke-i müteveffâ-yı mezbûre Müddeî mezbûrdan gayrı vâris ve âhar-ı müstehâk olduğu ma 'lûmumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdikde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle Müddeî mezbûrun ber vech-i muharrer verâsetine ba'de'l-hükm mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i âhir emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset

İstanbul Beytül mal hassa Emîni Mehmed ağanın İstanbul'da Haydar Han mahallesinde sakin iken vefat eden Hatice binti Abdullâh'ın terekesine hak sahibi olan kimsesinin olmaması nedeniyle beytül mala kalması sonrasında İsmail'in fuzulen terekesini zabt etmesi ve İsmail'in şahitlerle Hatice'nin akrabası olduğunu isbatı

Mahmiye-i İstanbul'da beytü'l-mâlû'l-hassa emîni olmakla ber vech-i âtî cânib-i şer'den husûmete me'zûn olan Mehmed Ağa ibn

/i Ali meclîs-i şer‘ hâtır-ı lâzımü’t-tevkîrde işbu bâisü’l-vesîka İsmail bin Ahmed mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb Mahmiye-i mezbûrede Haydar Han mahallesinde sâkin iken bundan ‘akdem vefât iden Hatice binti Abdullâh’ın zâhirde vâris-i ma‘rûfu olmamak ile mecmû‘-ı terekesi cânib-i beytü’l-mâla aid olmuş iken mezbûr İsmail bi’l-cümle terekesine bi gayr-ı hak,

Sayfa 104-1

Fuzûlî vaz‘-ı yed eylemiştir. Suâl olunub kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl mezbûr İsmail cevâbında müteveffâ-yı mezbûre Hatice binti Abdullâh bin Abdullâh bundan esbak vefât iden li ebeveyn kız karındaşım olub hasr-ı avratı olduğum Fatma bint-i Ahmed bin Ali’nin câriye-i mu‘tıkası olub fevt oldukda câriye-i mezkûre Hatice’nin verâseti bi hükmi’l-velâ bana münhasıra olmakla tereke zâhirde benden gayrı vâris ve âhar-ı müstehâk olmadığına binâen bihakk-ı velâ vaz‘-ı yed iderim deyû def‘le mukâbele idicek gıbbe’l-istintâk ve’l-inkâr mezbûr İsmail’den def‘-i meşrûhuna mutâbık beyyine taleb olundukda ‘udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub Mahmiye-i mezbûrede filan mahallesinde sâkin filan ve filan nâm kimesneler li ecli’ş-şehâde meclîs-i şer‘a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi’l-hakîka câriye-i mezbûre Hatice binti Abdullâh bin Abdullâh mezbûr İsmail bin Ahmed’in li ebeveyn kız karındaş hasr-ı avratı olduğu müteveffâ-yı mezbûre Fatma bint-i Ahmed bin Ali’nin mu‘tıkası câriyesi olmağla câriye-i mezkûre fevt oldukda verâseti bi hükmi’l-velâ-yı mezbûre İsmail’e münhasıradır zâhirde terekesine mezbûr İsmail’den gayrı vâris ve âhar-ı müstehâk olduğu ma‘lûmumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itdiklerinde ba‘de’t- ta‘dîl,

Sayfa 104-2

Ve’t-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba‘de’l-hükm mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Medyûn muvâcehesinde isbât-ı verâset sûreti

Yahûdi tâifesiinden veled-i Menâhim veled-i İsak'ın, Mayuda veled-i Eftali adlı yahûdiden alacağı 15 gurusluk talebi ve Şeytan oğlu denmekle marûf Menahim veled-i Musa'nın babası ile kendi babasının ana baba bir kardeşler olduğunu Edirne ahâlisinden olub havass-ı refia kazâsına bağlı Hasköy'de misâfiren sâkin olan Yahûdilerin şahitlikleriyle isbat etmesi

Fi'l-'asl Mahrûse-i Edirne ahâlisinden Mahmiye-i İstanbul'da Vâlîde hanında misâfiren sâkin râfi 'û's-sefer elyâk veled-i Menahim veled-i İsak nâm yahûdi Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'de Yahûdi tâifesiinden Mayuda veled-i Eftali nâm yahûdi muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb Mahrûse-i mezbûrede zindan kurbunda sâkin iken bundan 'akdem hâlik olan Şeytan oğlu dinmekle ma'rûf Menahim veled-i Musa yahûdinin babası merkûm Musa ile benim babam Menahim Yahûdi li ebeveyn karındaşlar olub babaları adı İsak dedeleri adı Menahim anaları adı Sinivri nam yahûdiye ve müskat re'sleri Mahrûse-i Edirne olub hâlik-i merkûmun verâseti 'asvebet-i nesebiye cihetinden benim ile farziyet cihetinden kız karındaşı Amele nâm yahûdiyeye münhasıra olub benim ile merkûme Ameleden gayrı vârisi ve terekesine müstehâk-ı âhar olmayub hâlâ merkûm Mayurd Yahûdi zimmetinde hâlik-i merkûmun 30 gurus hakkı olub kable'l-ahz olmakla nısfı bana isâbet itmekle meblağ-ı mezbûrun nısfı olan 15 gurus hissemi taleb iderim suâl olunub teslîme tenbîh olunmak bi'l-verâse murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Mayurd cevâbında hâlik-i merkûm,

Sayfa 105-1

Menahime cihet-i merkûmeden ol mikdâr deyni olduğunu ikrâr lâkin ber vech-i muharrer müdde-i mesfûrun verâseti ma'lûmum değildir deyû inkâr idicek müddeî merkûmdan davasına mutâbık beyyine fi'l-'asl Edirne ahâlisinden olub havass-ı refi'a kazâsı müzâfâtından Hasköy'de misâfiren sâkin ve nâm Yahûdiler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' Mahrûse-i Edirne'de zindan kurbunda sâkin iken hâlik olan Şeytan oğlu dimekle ma'rûf Menahim veled-i Musa'nın babası merkûm Musa ile müddeî merkûm İsak yahûdinin babası Menahim li ebeveyn karındaşlar olub babaları adı İsak dedeleri adı Menahim anaları Sinivri müskat re'sleri Mahrûse-i Edirne olub hâlik-i merkûmun verâseti kız karındaşı gâib-i ani'l-meclîs Amele yahûdiye ile 'asvebet-i nesebiye cihetinden işbu

müddeî merkûm İsak yahûdiye münhasıradır bunlardan gayrı vârisi ve terekesine müstehâk-ı âhar olduğu ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde gıbb riayet-i şerâiti'l-kabûl şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset sûreti

Ali Beşe ibni Mehmed'in, Ahmed Ağa ibni Mehmed muvacehesinde dava ederek Ahmed ağanın Midilli'de vefat eden yeniçeri Mehmed beşenin babası Hasan ile kendi babası Ahmed'in ana baba bir kardeşler olduğunu şahitlerle isbatı

Fi'l- 'asl Vilâyet-i Rumili'nde Toyran kasabası ahâlisinden râfi',

Sayfa 105-2

ü'l-vesîka Ali Beşe ibni Mehmed Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'de sâbıkan Midillilü cezîresinde Yeniçeri Ağası vekîli olup tâife-i merkûmenin beytü'l-mâlları kabzına me'mûr olan fahrü'l-işbâh Ahmed Ağa ibni Mehmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mûmâ ileyh Ahmed Ağanın yeniçeri tâifesinden olup cezîre-i mezbûrede vefât itmekle zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamak za'mıyla terekesine vâziü'l-yed eylediği Mehmed Beşe'nin babası Hasan ile benim babam Ahmed li ebeveyn karındaşlar olup baları ismi İbrahim dedeleri ismi Abdullâh anaları ismi Aişe ve müskat re'sleri kasaba-i mezbûre olmağıyla hasran verâseti bana münhasıra ve benden gayrı vâris ve terekesine âhar-ı müstehâk olmamağla mûmâ ileyh Ahmed Ağaya suâl olunub tereke-i müteveffâ-yı mezbûru bi'l-verâse bana teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mûmâ ileyh Ahmed Ağa cevâbında tereke-i müteveffâ-yı mezbûre ber mûceb-i defter-i kassâm bi'l-emân vaz'-ı yedini ikrâr lâkin müddeî mezbûrun vech-i mübeyyen üzere verâseti ma'lûmumuz değildir deyû inkâr idicek Müddeî mezbûrdan da'vâ-yı meşrûhasına mutâbık beyyine talep olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslihînden olup fi'l-'asl kasaba-i mezbûre ahâlisinden mahmiye-i mezbûrede kapan dakik kurbunda misâfîren sâkin ve nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarına,

Sayfa 106-1

Fi'l-vâki' Midilli cezîresinde vefât itmekle terekesini mûmâ ileyh Ahmed Ağanın kabz eylediği Mehmed Beşe'nin babası Hasan ile müddeî merkûm Ali'nin babası Ahmed li ebeveyn karındaşlar olub babaları ismi İbrahim dedeleri ismi Abdullâh anaları ismi Aişe ve müskat re'sleri Toyran kasabası olmağla müteveffâ-yı mezbûrun hasran verâseti Müddeî mezbûre münhasıra ve merkûm Ali Beşeden gayrı vârisi ve terekesine âhar müstehâk olduğu ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri vech-i şer'î üzere edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

İsbât-ı 'asvebet sebebiyle me'an nesebiye sûreti

Ali ibni Abdullâh'ın varisi olduğunu iddi'â eden Es Seyyid Osman'ın, kendi babası ile Hasan ağanın ana baba bir kardeş olduklarının şahitlerin ifadeleri ile isbatı

Mahmiye-i İstanbul'da Aşık Paşa mahallesi ahâlisinden olub bundan 'akdem vefât iden Ali ibn-i Abdullâh nâm abd-i mu 'tıkın vech-i âtî üzere 'asvebet-i nesebiye cihetinden hasran vârisi olduğunu iddi'â iden Es Seyyid Osman bin Es Seyyid Mehmed meclîs-i şer' hâtır-ı lâzımü't-tevkîrde müteveffâ-yı mezbûr Ali'nin medyûnu Yivan veled-i Petro nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ali'yi ı'tâk iden müteveffâ Halil bin Abdullâh nam mu'tıkın mu'tıkı olan merhûm Hasan ağa ibni Osman bin Abdurrahman ile benim babam mezbûr Es Seyyid Mehmed li ebeveyn karındaşlar olub anaları ismi Sâliha ve babaları ismi mezbûr,

Sayfa 106-2

Osman ve dedeleri ismi merkûm Abdurrahman ve müskat re'sleri Medîne-i Amasya olub zâhirde merhûm mezbûre 'asvebet-i nesebiye cihetinden ve müteveffâ-yı mezbûr Ali'ye 'asvebet-i nesebiye cihetinden benden gayrı vâris ve terekesine müstehâk-ı âhar olmamağla müteveffâ-yı mezbûr Ali'nin zimmî mezbûr Yivan zimmetinde cihet-i karzdan hakkı olan yüz yirmi guruşu bi'l-verâse taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl zimmî-i merkûm cevâbında müteveffâ-yı mezbûr Ali'ye cihet-i mezkûreden zimmetinde 120 guruş deyni olduğunu ikrâr ve Müddeî mezbûrun vech-i meşrûh verâsetini ba'de'l-inkâr müddeî mezbûr Es Seyyid

Osman'dan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub mahalle-i mezbûrede sâkin El-Hacc Ahmed bin Mahmud ve Mehmed bin Süleyman nâm kimesneler li eclî's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Ali bin Abdullâh'ı ı'tâk iden müteveffâ-yı mezbûr Halil bin Abdullâh nâm abd-i mu'tıkın mu'tıkı olan merhûm mezbûr Hasan Ağa ibn-i Osman bin Abdurrahman ile Müddeî mezbûr Es Seyyid Osman'ın babası merkûm Es Seyyid Mehmed li ebeveyn karındaşlar olub anaları ismi Sâliha ve babaları ismi Osman ve dedeleri ismi Abdurrahman Abdurrahman ve müskat re'sleri Medîne-i Amasya'dır merhûm mezbûre 'asvebet-i nesebiye cihetinden ve müteveffâ-yı mezbûr Ali'ye 'asvebet-i

Sayfa 107-1

Nesebiye cihetinden Müddeî mezbûr Es Seyyid Osman'dan gayri vâris ve terekesine müstehâk-ı âhar olduğu ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ hüve'l-vâki' bi'l- ibtiğâ sebt ve imlâ olundu.

Zarar-ı bedel-i iltizâm da'vâsı sûreti

Ahmed ağanın Belgrat'da vefat eden Hüseyin Ağanın küçük kızı Meryem'in vasîsi olan ve terekeye vazi'ül-yed olan Ali beğ üzerine açtığı davada, Hüseyin ağanın hayâtında 1109 senesi için mâlikâne tasarrufunu 1000 guruş karşılığı tefvîz etmesi ve Hüseyin ağanın vefatına kadar 800 guruşluk mahsulat hasıl olması ile 200 guruşluk zararı talep etmesi

Vilâyet-i Rumili'de Ruscuk kasabası ahâlisinden olub Mahrûse-i Edirne'de misâfîren sâkin Ahmed Ağa ibni Yusuf Mahrûse-i mezbûrede meclîs-i şer'-i enverde Mahmiye-i İstanbul'da Şeyh Ebul Vefâ mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem Medîne-i Belgrad'da vefât iden Hüseyin Ağa ibni İbrahim'in sağîre kızı Meryem'in Vasî-i muhtarı olub tereke-i müteveffâ-yı mezbûre bi'l-vesâye vâziü'l-yed olan Ali beğ ibn-i Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Kara Hüseyin Ağa hayâtında Vilâyet-i Rumili'nde Hayrabolu kasabasında ber vech-i mâlikâne mutasarrıf olduğu Bayramşâh nam karyede 1109 senesi Şa'bânının yirmi sekizinci gününde vâki' Mart ibtidâsından Şubatı gâyetine gelince

bu sene zabt etmek üzere bana 1000 guruşa huzûr-ı müsliminde tefvîz ve ilzâm ve bedel-i mezkûru yedimden tamâmen ahz ve kabz ve yedime bir kîr'a zabıt temessükü virdikden sonra ben dahî karye-i mezbûreyi müteveffâ-yı,

Sayfa 107-2

Merkûmun vefâtına dek zabt-ı mahsulât-ı şer'îyesinden ancak 800 guruşa vâfî tereke ve sâir hukûk ahz ve kabz eyleyüb bâkî 200 guruşunu kable'l-istifâ merkûm Hüseyin Ağa vefât etmekle terekesinden meblağ-ı mezkûr 200 guruşu taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl vasî-i merkûm cevâbında fi'l-vâkî' müteveffâ-yı merkûmun terekesine bi'l-vesâye vaz'-ı yedini ve karye-i mezbûreye müteveffâ-yı mezkûr Kara Hüseyin Ağa ber vech-i mâlikâne mutasarrıf olmağla Müddeî mezbûr Ahmed Ağaya ol mikdâr guruşa maktû'an sene-i merkûmeyi zabt etmek üzere tefvîz ve ilzâm eylediğini ikrâr lâkin bedel-i merkûm 1000 guruşu müddeî merkûm yedinden müteveffâ-yı mezbûrun ahz ve kabz eylediği ma'lûmum değildir deyû inkâr eylediğinden ma'dâ müddeî mezbûr Ahmed Ağa karye-i merkûmenin mahsulât-ı şer'îyesinden 1500 guruşa vâfî tereke vesâir hukûk ahz ve kabz itmiştir deyû iddî'â idicek evvelâ Müddeî mezbûr Ahmed Ağadan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müsliminden olub Mahrûse-i Edirne'de (yazılmamış) mahallesinde sâkin İbrahim bin Mustafa ve Osman bin Mahmud nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olmalarıyla eserü'l-istişhâd fi'l-vâkî' müteveffâ-yı mezbûr Kara Hüseyin Ağa İbrahim bin Abdullâh hayâtında Hayrabolu kasabasında vâkî' ber vech-i mâlikâne mutasarrıf olduğu,

Sayfa 108-1

Bayramşâh nâm karyeyi 1109 senesi şabanının yirmi sekizinci gününde vâkî' mart ibtidâsından şubatı gayetine dek bir sene kamilen zabt etmek üzere işbu Müddeî mezbûr Ahmed Ağaya yedine verdiği zabıt temessükü mantûkınca 1000 guruşa maktû'an tefvîz ve ilzâm itdikde meblağ-ı merkûm 1000 guruşu bizim huzûrumuzda Müddeî mezbûr yedinden tamâmen ahz ve kabz itmişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle oldukdan sonra sâniyen vasî-i merkûm Ali beğden müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ikamet-i beyyineden izhâr-ı 'acz ile istihlâf itmeğin müddeî merkûm bade't- tahlîfû's-şer'î meblağ-ı bâkî merkûm 200 guruşu tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan müddeî

merkûma red ve teslîme vasî-i mezbûre tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

İcbâr ve icâre ve ferâğ-ı bi'l-vefâ da'vâsı sûreti

Ahmed ağa ibni Mustafa'nın İsmail Efendi ibni Abdülbaki'nin varislerinden 500 gurus talep etmesi

Mahmiye-i İstanbul'da Nişancı Paşayı Atîk mahallesinde sâkin Ahmed Ağa ibni Mustafa nâm kimesne mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i enverde bundan vefât iden İsmail Efendi ibni Abdülbaki'nin kebîre kızları olmağla terekesine bi'l-verâse vâzia'tü'l-yed olan bâisetü'l- vesîka Fâtıma Hatunun zevci ve tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olduğu zatını 'ârifân Abdurrahim Çelebi ibni Ahmed ve Mustafa Çelebi ibn-i Ali şehâdetlerine,

Sayfa 108-2

Sâbit olan Mehmed Efendi ibn-i Receb ile Hadîce Hatunun zevci ve kezâlik tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olduğu zâtını 'ârifân-ı şâhidân-ı mezbûrân şehâdetleriyle sâbit olan Mahmud Efendi ibni Osman mahzarlarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr İsmail Efendinin hayâtında 1115 senesi Rebî'ü'l-evveli guresinden yedinden ahz ve kabz ve mesârifime sarfla istihlâk eylediğim 1100 gurus deynim mukâbelesinde Mahmiye-i mezbûrede Rustem Paşa vakfından olub icâreteyn-i ma'lûmeteyn ile taht-ı tasarrufumda olan Kara gümrük kurbunda vâki' tahdîd ve tavsîfden müstağnî Zincirlikuyu hamamı dimekle ma'rûf hamamın nısfını târih-i mezbûrede mütevellî-i vakf ma'rifetiyle mûmâ ileyh İsmail Efendiye bitarîkü'l-vefâ ferâğ ve tefvîz eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer tefevvüz ve kabûl itmekle ben ferâğ-ı merkûm rehn ve meblağ-ı mezbûr zimmetimde deyn hükmünde olmak zamıyla târih-i kitaba gelince bilâd ve şer'î müteveffâ-yı mezbûr İsmail Efendiye hayâtında ve ba'de vefâten veresesı müvekkelitân-ı mezbûretân beher sene ikişer yüz gurusdan on üç senede 2600 gurus def' ve teslîm anlar dahî yedimden ahz ve kabz itmeleriyle hâlâ meblağ-ı merkûmun 2100 gurusu asıl mala nikâs ve mahsûb idüb ma'dâ 500 gurusunu tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan talep iderim,

Sayfa 109-1

Suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl vekîlân-ı mezbûrân cevâblarında fi'l-vâki' müddeî merkûm Ahmed Ağa zıkr olunan hamamın nısfını târih-i mezbûrda müteveffâ-yı merkûm İsmail Efendinin yedinden kabz eylediğini 2100 gurus mukâbelesinde ba ma'rifet-i mütevellî ferâğ ve tefvîz ol dahî tefevvûz ve kabûl eyledikten sonra ferâğ-ı bi'l-vefâ meşrû'a olmamağla feağ-ı mebzur ferâğ-ı kati hükmünde olmağın hamam-ı merkûmun nısfını târih-i mezbûrede beher sene 28500 akçeye olmak üzere merkûm İsmail Efendiden istihbar ol dahî icar etmekle meblağ-ı merkûmun 4500 akçesini nısf-ı hamam-ı mezkûrun vakf-ı icâresine verilmek üzere havâle ve bâkî iklişeryüz gurusunu icâre-i hamam olmak üzere müteveffâ-yı merkûm İsmail Efendiye edâ ve teslîm ol dahî ahz ve kabz idüb ba'de vefâten merkûm Ahmed Ağa müteveffâ-yı merkûmun veresesı müvekkilelerimiz mezbûretân ile ber vech-i muharrer tecdîd-i 'akd icâre eyleyüb hatta mezbûr Ahmed Ağa beher sene merkûmeyi müvekkilelerimiz mezbûretâna def' ve teslîm ânlar dahî ahz ve kabz idüb hatta müddeî merkûm Ahmed Ağa meblağ-ı mezbûru müvekkilelerimiz mezbûretâna beher sene def' ve teslîm eyledikde nısf-ı hamam-ı merkûmun icâresi olduğunu ikrâr ve i 'tiraf dahî eylemişidi deyû bi'l-vekâle def' ile mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr vekîlân-ı mezbûrândan def'-i meşrûhlarına,

Sayfa 109-2

Mübeyyin beyyine taleb olundukda ahrâr-ı ricâl-i müslimînden olub Mahmiye-i merkûmede Aşık Paşa mahallesi ahâlisinden Mehmed Ağa ibni Ahmed ve Hüseyin Ağa ibni Yusuf nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer' hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka müddeî merkûm Ahmed Ağa hamam-ı merkûmun nısfını müteveffâ-yı merkûm İsmail Efendiden hayâtında istidâne ve kabz ve istihlâk eylediği 2100 gurus deyni mukâbelesinde mezbûr İsmail Efendiye fâriğ olub ol dahî hakk-ı müfevvizi oldukdan sonra târih-i mezbûrda beher sene 28500 akçe icâre ile müddeî merkûm Ahmed Ağaya icâr ol dahî isticâr ve kabûl etmekle meblağ-ı merkûmun 4500 akçesi nısf-ı hamam-ı merkûmun vakf-ı icâresine havâle ve bâkî ikişer yüz gurus icâre-i hamam olmak üzere müteveffâ-yı merkûm İsmail Efendiye hayâtında teslîm ol dahî ahz ve kabz idüb ba'de vefâten veresesı müvekkiletân-ı mezbûretân ile müddeî merkûm Ahmed Ağa bizim huzûrumuzda tecdîd-i 'akd-i icâre eyleyüb hatta merkûm Ahmed Ağa beher sene meblağ-ı mezkûru müvekkiletân-ı mezbûretâna edâ ve teslîm anlar dahî ahz ve kabz eylediklerinde nısf-ı hamam-ı

merkûmun icâresi olduğunu bizim huzûrumuzda kerrâren mürâren ikrâr ve bizi işhâd itmişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû,

Sayfa 110-1

deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle müddeî merkûm Ahmed Ağa bi vech-i mu'ârazadan men' olub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Zevce-i nisâyâ mahsûs eşyâyı da'vâ ve yeminiyle ahz

Hasan ağa ibni Ahmed'in zevcesi Rahime'nin, oğlu Süleyman hakkında açtığı davada kadınlara mahsûs bir çift altın bilezik ve bi çift zümrüd küpeyi Süleyman'ın babasının terekesindendir diye zabt etmesi ve kendisine teslimi tenbih olunması talebi

Mahrûse-i Galata'da Bereketzâde mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Hasan Ağa ibni Ahmed bin Abdürrahim'in verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi râfi'atü'l-vesîka Rahime binti Mehmed ile sulbî kebîr Süleyman'a münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Rahime zâtî bade't-tarifü's-şer'î meclîs-i şer'-i hatırda merkûm Süleyman mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zevcim merkûm Hasan Ağa ile hayâtında me'an sâkin olduğumuz menzilde bulunub işbu meclîs-i şer'de mevcûd ve müşâhid nisvâna mahsûs eşyâdan bir çift altın bilezik ve bir çift zümrüd küpe benim mülküm iken mezbûr Süleyman babası müteveffâ-yı merkûm Hasan Ağanın terekesinden olmak üzere vaz'-ı yed ider suâl olunub bana teslimi tenbih olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Süleyman cevâbında fi'l-vâki' babası müteveffâ-yı merkûmun hayâtında zevcesi müddeîye-i merkûme merkûme ile me'an sâkin oldukları menzilde bulunan mârtü'z-zikr bir çift altın bilezik ve bir çift zümrüd küpeye babası müteveffâ-yı,

Sayfa 110-2

merkûmun terekesinden olmak üzere vaz'-ı yedini ikrâr lâkin müddeîye-i merkûme Rahime'nin mülki olduğu ma'lûmum değildir deyû inkâr idicek bilezik ve küpe nisvân-ı mahsûs olan eşyâdan olub kavl-i müftiye üzere kavl-i müddeîye-i mezbûre Rahime'nin olmağla mezbûr Süleyman'dan eşyâ-yı mezkûre babası kendinin mülki

olub zevci müteveffâ-yı merkûmun alâkası olmadığına merkûme Rahime'ye yemîn teklîf olundukda ol dahî hasebü'l- mes'ûl yemin-i bi'l-lâhi'l-'ale'l-'alâ itmeğin mûcebiyle zikr olunan bilezik ve küpe müddeîye-i merkûme Rahime'ye hükm olunub merkûm Süleyman'ın kasr-ı yedine tenbîh-i birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'r-ricâl ve'n-nisâ

İbrahim bin Osman bin Veliyyüddin'in varislerinden zevcesi Aişe, oğlu Ömer'in evin babasının olması nedeniyle zabt etmesi hakkında açtığı davada evin kendine teslimini talep etmiş ve Ömer'in delil getirmekten 'âciz olması nedeniyle ev Aişe'ye teslim edilmiştir

Mahmiye-i İstanbul'da Molla Aşkî mahallesinde sâkin iken bundan 'akdem vefât iden İbrahim bin Osman bin Veliyyüddin'in verâseti zevcesi Aişe binti Hüseyin ile sulbî kebîr oğlu Ömer'e münhasıra olduğu lede's-şeri'l-enver zâhir ve mukarrer oldukdan sonra merkûme Aişe zâtî ba'de't-ta'rifü's-şer'î Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i enverde merkûm mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb,

Sayfa 111-1

Mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı selâsesi Ali Çelebi ve Mehmed Çelebi ve Fâtıma Hatun menzîlleri ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd büyü-tü 'adîde ve bağçe ve havluyu müştemil zevcim müteveffâ-yı merkûm ile hayâtında me'an sâkin olduğum menzîl benim mülküm iken mezbûr Ömer menzîl-i merkûma babası müteveffâ-yı merkûmun mülki olmak za 'mıyla bi gayr-ı hak vaz'-ı yed ider suâl olunub kasr-ı yed ve bana teslimi tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Ömer cevâbında fi'l-vâki' menzîl-i mahdûd-ı mezkûre babası müteveffâ-yı mezbûrun mülki olmak üzere vaz'-ı yedini ikrâr ve ber vech-i muharrer müddeîye-i merkûmenin mülki olduğu ma'lûmum değildir diyecek olan merkûm Ömer'den menzîl-i merkûm babası müteveffâ-yı merkûmun mülki olduğuna beyyine talep olundukda ityân-ı beyyineden 'âciz olub kütüb-i fıkhiyyeden sadr-ı şerî'anın kitab da'vâsında âhar bâb tehâlûfünde ve in mât ahdehümâ fi'l-müşkilü'l-hayy ve'l-murâd bi'l-müşkil mâ yuslih li'r-ricâl ve'n-nisâ fehüve'l-hayy me'a bi yemînihi hâzâ 'indi ibhânifete rahmetullâh deyû mestûr ve musarraah ve'l-yevm fetvâ-yı imam-ı müşârün ileyh hazretlerinin mezheb-i hatırvârâ-yı Münîrleri üzere olub ve menzîl-i ricâl ve

nisâya Sâlih-i müşkil olan kâbilden olmağla müddeîye-i mezbûre Aîşe'ye menzîl-i mahdûd-ı,

Sayfa 111-2

Merkûm kendi mülki olup zevci merkûmun hak ve alâkası olmadığına yemin teklîf olundukda ol dahî 'alâ vefku'l-mes'ûl yemin bi'l-lâhi'l-'ale'l-'alâ itmeğın mûcebiyle ba'de'l-hükm menzîl-i mahdûd-ı merkûmdan mezbûr Ömer kasr-ı yed ve müddeîye-i merkûm Aîşe'ye teslîme tenbîh olunub mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'r-ricâl ve'n-nisâ

Hatice binti Ali'nin ayrılmış olduğu kocasının kendine ait eşyalarını zabt etmesi

Mahrûse-i Edirne'de Kayık mahallesi sâkinelrinden olup zâtî tarifü's-şer'î ile mu'arrife olan Hatice binti Ali nâm Hatun Mahrûse-i mezbûrede meclîs-i şer'-i şerîf-i nebevîde işbu bâisü'l- kitab zevc-i mutlakı Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zevc-i mutlakım mezbûr Ahmed ile me'an sâkin olduğumuz menzîlde bulunub ricâl ve nisâya mahsûs olan eşyâdan elli vekıyye evâni-i nühâsiye benim mülküm iken merkûm Ahmed bi gayr-ı hak fuzûlî zabt itmekle suâl olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Ahmed cevâbında zikr olunan elli vekıyye evâni-i nühâsiyeyi kendi mülki olmak üzere ahz ve kabzını ikrâr lâkin zevce-i mutallıkası merkûme Hatice'nin mülki olduğunu inkâr idicek zevc ile zevcenin me'an sâkin oldukları menzîlde bulunub ricâl ve nisâya mahsûsa olan eşyâda kavî-i zevcin olmağla müddeîye-i merkûm Hatice'den ber vech-i muharrer mârû'z-zikr elli vekıyye evâni-i nühâsiye kendü,

Sayfa 112-1

Mülki olduğuna beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine ve isbât-ı müdde'âdan 'âcize ve kâsıra olup merkûm Ahmed'e zikr olunan elli vekıyye evâni-i nühâsiye kendü mülki olup zevce-i mutlakası mezbûre Hatice'nin mülki hakkı olmadığına yemin teklîf olundukda ol dahî hasebü'l-mes'ûl yemin-i billâh-i te'âlâ itmeğın mûcebiyle merkûme Hatice bi vech-i mu'ârazadan men' olunub mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'n-nisâ'

Mahbube binti Abdullâh'ın eski kocasının kendine ait on miskal bir altın kuşağı fuzulen zabt etmesi,

Medîne-i Üsküdar'da Kefçe mahallesi sâkinelerinden zâti tarif-i şer'î ile ma'rûfe olan Mahbûbe binti Abdullâh nâm Hatun meclîs-i şer'-i hatırda zevc-i sâbıkı Süleyman Çelebi ibn-i Hasan mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zevc-i sâbıkım mezbûr Süleyman Çelebi ile me'an sâkinler olduğumuz menzîlde bulunub nisâyâ mahsûsa olan eşyâdan benim olan on miskal bir altın kuşağı mezbûr Süleyman fuzûlen ahz ve kabz itmekle suâl olunub bana teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Süleyman cevâbında fi'l-vâki' nisâyâ mahsûsa olub zikr olunan on miskal bir altın kuşağı kendü mülki olmak üzere ahz ve kabzını ikrâr lâkin müddeîye-i merkûmenin mülki olduğunu inkâr idicek altın kuşak nisâyâ mahsûsa olan eşyâdan olub kavî-i müftiye üzere kavî-i müddeîye-i merkûme Mahbube'nin olmağla evvelâ merkûm Süleyman Çelebiden,

Sayfa 112-2

Mârû'z-zikr altın kuşak kendü mülki olduğuna beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden 'âciz ve kâsır olmağın merkûme Mahbube'ye iddi'â eylediği mârrû'l-beyân altın kuşak kendü mülki olub zevc-i mutlakı merkûm Süleyman'ın mülki ve hakkı olmadığına yemin teklîf olundukda ol dahî hasebü'l-mes'ûl yemin bi'l-lâh-i te'âlâ itmeğın mücebiyle zikr olunan altın kuşağı müddeîye-i merkûme Mahbube'ye teslîme merkûm Süleyman'a tenbîh olunub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Mukaddimâ hükm-i hakim ile vereseye teslîm olunan akçeyi vâris-i âhar zuhûr ve tekrar-ı mutâlebesi sûretidir

Kostantin'in vefatı sonrası varsinin olmaması nedeniyle terekesinin beytül mala intikâli ve Tınaş ve Yenaki'nin 1179 senesini Zi'l-kadesinin sekizinci günü târihli kassâm defteri kaydıyla isbat etmesi

Mahmiye-i İstanbul'da Mîr-i ahur mahallesinde mütemekkin iken bundan 'akdem hâlik olan Kürkçi Kostantin veled-i Enderya nâm zımmînin li ebeveyn 'ammi oğulları ve min ciheti'l- 'asvebetü'n-nesebiyye hasran vârisleri oldukları yedlerinde olan şer'îye mantûkınca sâbit olan Tınaş ve Yenaki veled-i Kosta nâm zımmîlerden

her biri Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer‘i münîrede kürkçi esnafından işbu hâmilü’r-rakam Hristo veled-i Tudveri muvâcehesinde üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz hâlik-i mesfûr Kostantin zımmînin hîn-i helâkında biz diyâr-ı âharda bulunub yanında mevcûd olmamağla zâhîrde vâris-i ma‘rûfu olmamak üzere terekesini emîn-i beytü’l-mâl kabz itdikde işbu hazır-ı bi’l-meclîs,

Sayfa 113-1

Kosta veled-i Metro nâm zımmî İstanbul’da kassâm beledi bulunan Es Seyyid Ahmed Efendi huzûrunda hâlik-i mesfûrun terekesine bi’l-emân vâziü’l-yed olan emîn-i beytü’l-mâl muvâcehesinde hâlik-i merkûmun li ebeveyn ‘ammi Ciğerci Meyho’nun oğlu ve ‘asvebe-i nesebiye cihetinden hasran vârisi olmak üzere da‘vâ ve müdde‘âsını ba‘de’l-isbât verâsetine hükm olunduktan sonra mesfûr Kosta ber mûceb-i defter-i kassâm emîn-i merkûmun makbûzu olan sahhü’l-bâkî iki yük altmış sekiz bin altı yüz akçeyi ba‘de’l-kabz yine hâlik-i mesfûrun terekesinden mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir bâb mülk menzîlini dahî Kasab Metro nâm zımmîye 1500 guruş semen-i makbûza bey‘ ve teslîm itdikden sonra mûrisimiz hâlik-i mesfûrun merkûm Kürkci Hristo zımmî zimmetinde hayâtında kendüye bey‘ ve teslîm eylediği cins ve vasfı beynlerinde ma‘lûm görenler semeninden hakkı olan 1800 guruşu dahî kable’l-ahz ve’l-istifâ hâlik olmağla merkûmu dahî mezkûr Hristo zımmîden hakim-i mezbûrun huzûrunda baded da‘vâ vel isbât ve’l-hükm-i mesfûr Kürkci Hristo dahî meblağ-ı mezkûr 1800 guruşu mesfûr Kosta tarafından ahz ve kabza vekîl-i sâbitü’l-vekâlesi Metro nâm zımmîye hükm-i hâkimü’ş-şer‘le edâ ve teslîm eyleyüb ba‘de bizler zuhûr ve kassâm-ı mûmâ ileyh Efendi huzûrunda mesfûr Kosta’nın muvâcehe,

Sayfa 113-2

Sinde hâlik-i merkûmun ber vech-i muharrer asvebe-i nesebiye cihetinden verâseti bize münhasıra ve bizden gayri vâris ve terekesine âhar-ı müstehâk olmadığını da‘vâ sadedinde olduğumuzda mesfûr Kosta dahî kendünün asla verâsetde alâkası olmayub mukaddimâ isbât eylediği da‘vâ-yı nesebde kâzib ve mubtal olub bizler hâlik-i merkûmun li ebeveyn ‘ammi oğulları ve ‘asvebet-i nesebiye cihetinden hasran vârisleri olduğumuzu 1179 senesini Zi’l-ka‘desinin sekizinci günü târihiyle müverraha ve kassâm-ı mûmâ ileyhin imzâ ve hatemini hâvîye yedimizde olan işbu bir kıt’a huccet-i şer‘iye mantûkınca ikrâr ve i’tiraf itmekle ‘alâ mûceb-i ikrâra tereke-i hâlik-i mesfûrdan bi’l-cümle makbûzâtını bize red ve teslîm mesfûr Kosta

zımmî tereke-i hâlik-i mesfûrdan ber müceb-i defter-i kassâm sahhü'l-bâkî makbûzu olan 268600 akçe ile menzîl-i merkûm semeninden makbûzu olan 1500 guruşu bize red ve teslîm eyleyüb lâkin mesfûr Kosta vekîl-i şer'îsi mersûm Metro zımmînin merkûm Kürkci Hristo zımmîden makbûzu olan meblağ-ı mezkûr 1800 guruşu bize red ve teslîm itmeyüb ve kendünün verâsetinde alâkası olmayub da'vâ-yı nesebde kâzib ve muhtâl olduğunu dahî ikrâr ve i'tirafına bina meblağ-ı mersûmu,

Sayfa 114-1

Mesfûr Hristo zımmîden bi'l-verâse taleb ideriz deyû tasaddî eylediklerinde da'vâları takrîr-i meşrûhları üzere mesfûr Kosta mukaddimâ ber vech-i muharrer verâsetini da'vâ ve şer'an isbât ve hükm-i şer'î lâ hak olduktan sonra vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi Metro'nun dahî merkûm Hristo'dan meblağ-ı merkûm binsekizyüz guruşu hükm-i hâkimü's-şer' ile ahz ve kabz eylediğini merkûm Kosta tasdik ve merkûman Tinas ve Yenaki zımmîler dahî mukırr ve mu'terifler iken tekrar merkûm Kürkci Hristo zımmîden davaları meşru' olmamağla iltifât olunmayub meblağ-ı merkûm 1800 guruş bi tarîkü'z-zaman merkûm Kosta'dan lâzım gelmekle mücebiyle müddeîyân-ı mesfûran Yenaki ve Tinas mesfûr Hristo zımmîye bi vech-i mu'ârazadan men'î birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Bundan 'akdem tahrîr olunan hucet-i şer'iyenin i'lâmı

Kostantin'in terekesine Kosta veled-i Metro'nun defter-i kassâm kayıtları ile isbat etmesi hakkında yazılan ilam

Ma'rûz-ı daî-i devetleridir ki Kosta veled-i Metro nâm zımmî bundan 'akdem İstanbul'da Mir-i ahur mahallesinde mütemekkin iken hâlik olan Kürkci Kostantin veled-i Enderya nâm zımmînin li ebeveyn 'ammi Ciğerci Meyho nâm zımmînin oğlu ve min cihetü'l-'asvebetü'n- nesebiye hasran vârisi olduğunu kısmet-i belediye mahkemesinde kassâm olan Es Seyyid Ahmed Efendi huzûrunda da'vâ ve müdde'âsını mahzar-ı hasm-ı câ cedde ber nehc-i şer'î ba'de'l-isbât ve'l-hükm-i hâlik-i mesfûrun terekesinden defter-i kassâmda,

Sayfa 114-2

Tahrîr ve beyân olunduğu üzere sahhü'l-bâkî iki yük altmış sekiz bin altı yüz akçe ile yine hâlik-i mesfûrun terekesinde Kasab Metro nâm zımmîye bi'l-verâse bey' ve teslîm eylediği menzîl semeni olan 1500 guruşu hükm-i hâkimü's-şer'le ba'de'l-kabz mesfûr Kosta kendünün verâset-i merkûmede alâkası olmayub da 'vâ-yı nesebde kâzib ve muhtal olduğunu Yenaki ve Tinas veledi Kosta nâm zımmîler hâlik-i mesfûrun 'asvebet-i nesebiye cihetinden hasran vârisleri olduklarını kassâm-ı mezbûrun huzûrunda ikrâr ve i'tiraf itmekle ber minvâl-i meşru' makbûzu olan meblağın mezkûrunu merkûman Yenaki ve Tinas zımmîlere red ve teslîme mesfûr Kosta'ya tenbîh olunduğunu 1179 senesi Zi'l-kadesinin sekizinci günü târihiyle müverrah kassâm-ı mezbûrun hatmi hâvî bir kıt'a i'lâm-ı şer'î nâtik ve tarafeyn dahî mazmûn-ı i 'lâmı mu'terifler iken 'arz-ı hâl iden mesfûran Yenaki ve Tinas zımmîler meclîs-i şer'de kürkci tâifesinden Hristo Zımmî muvâcehesinde hâlik-i merkûmun mesfûr Hristo zimmetinde hayâtında kendüye bey' ve teslîm eylediği nev' ve vasfı beynlerinde ma'lûm kürkler semeninden bin 800 guruş hakkı olub kable'l-ahz ve'l-istifâ hâlik oldukdan sonra işbu hazır-ı bi'l-meclîs mesfûr Kosta zımmî ber vech-i meşrûh mûrisimiz hâlik-i mesfûrun li ebeveyn 'ammi oğlu ve min cihetü'l-'asvebetü'n,

Sayfa 115-1

Nesebiye hasran vârisi olmak üzere bundan 'akdem ba'de'l-isbât ve'l-hükm meblağ-ı merkûm 1800 guruşu mesfûr Kosta'ya edâ ve teslîme merkûm Hristo'ya kibel-i şer'den tenbîh oldukdan sonra merkûm Hristo dahî meblağ-ı mersûmu merkûm Kosta'nın vekîl-i sâbitü'l- vekâlesi Kasab Metro nâm zımmîye edâ eyleyüb ba'de mesfûr Kosta ber vech-i muharrer kendünün verâsetinde alâkası olmayub da'vâ-yı nesebde kâzib ve muhtal olduğunu ikrâr ve i'tirafına bina meblağ-ı mezbûru binsekizyüz guruşu mezkûr Hristo'dan bi'l-vekâle tekrara taleb ideriz deyû tasaddi eyledikleri davaları takrîr-i meşrûhları üzere mesfûr Kosta ber vech-i meşrûh nesebine şer'an isbât ve verâsetine hükm-i şer'î lâ hak oldukdan sonra mesfûr Hristo Zımmî meblağ-ı mezkûru hükm-i hâkimü's-şer'le mesfûr Kosta'nın vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi Kasab Metro zımmîye edâ ve teslîmini müddeîyân-ı mesfûran Yenaki ve Tinas zımmîlerden her biri mukırr ve mu'terifler iken mesfûr Hristo'dan tekrar mutalebeleri meşru' olmamağla da'vâlarına iltifât olunmadığı huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu.

Vasî makbûzunu bi tarîkü'z-zaman vereseye red ve teslîme tenbîh

El-Hacc Mehmed bin İslam bin Abdurrahman'ın terekesinden 37 sehmi Zeyneb'e ve otuz beş sehmi Abdülkadir'e isâbetinden sonra Abdülkadir'in kızının vekîli Saim Hatun'un El-Hacc Mehmed'in vasî-i muhtarı olmağla terekesine bi'l-vesâye elinde bulunduran Molla Ömer ibn-i Mehmed üzerine açtığı davada müteveffanın kassâm defterinde ve borçlulardan alınan toplam 83960 akçeyi talep etmesi ve Molla Ömer ibni Mehmed'in aynı şekilde ifadesi

Mahmiye-i İstanbul'da Kadırga lîmanı kurbunda sâkin iken bundan 'akdem vefât iden El Hacc Mehmed bin İslam bin Abdurrahman'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Zeyneb binti Abdullâh ile sulbî sağîr oğlu,

Sayfa 115-2

Abdullâh ve sulbiye-i sağıre kızı Fâtıma'ya münhasıra olub kable'l-kismet Abdullâh dahî vefât itmekle verâseti Vâlidesi mezbûre Zeyneb ve li ebeveyn kız karındaşı merkûme Fâtıma'ya ve 'asvebet-i nesebiye cihetinden li ebeveyn 'ammi oğlu Abdülkadir'den Murad'a münhasıra olub kable'l-kismet merkûme Fâtıma dahî vefât itmekle veraseti Vâlidesi mezbûre Zeyneb'e ve li ebeveyn 'ammi oğlu mezbûr Abdülkadir'e münhasıra ve tashîh meselesi bi tarîkü'l-münâsiha yetmiş iki sehinden olub sihâm-ı mezbûrânın otuz yedi sehmi merkûme Zeyneb'e ve otuz beş sehmi mezbûr Abdülkadir'e isâbeti tahkîkinden sonra mezbûr Abdülkadir'in kızı ve tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olduğu yedinde olan mazmûn-ı müsbit huccet-i şer'îye mantûkınca sâbit olan Sâime nâm Hatun zâti bade't-ta'rîfû's-şer'î Mahmiye-i merkûmede meclîs-i şer'-i enverde müteveffâ-yı merkûm El Hacc Mehmed'in vasî-i muhtarı olmağla terekesine bi'l-vesâye vâzi'ü'l-yed olan Molla Ömer ibn-i Mehmed mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm El Hacc Mehmed'in ber mûceb-i defter-i kassâm nukûd ve menkûlât terekesiyle zimem-i nâsda olan hukûkundan vasî-i mezbûr Monla Ömer'in tahsîl ve bi'l-vesâye makbûzu olan meblağ-ı ma'lûmü'l-mikdârdan müvekkilem mezbûrun tashîh-i merkûm üzerine otuz beş,

Sayfa 116-1

Sehim hissesine isâbet iden iki yük 25440 akçenin büyük 41480 akçesini vasî-i merkûm Monla Ömer müteveffâ-yı merkûmun akrabasından işbu hazırûn-ı bi'l-meclîs Bayram ve Hüseyin ve Mehmed ve Veli ve Ahmed nâm kimesnelere def' ve teslîm anlar dahî ahz ve kabz eylediklerinden sonra müvekkilim mezbûr Abdülkadir mezbûrundan verâsetinde 'akdem ve evla olduğu yedinde olan huccet-i şer'îye mûcebince muvâcehelerinde şuhûd-ı 'udûl ile şer'an sâbit olub mezbûrun hâcib-i harman ile mahcûb ve mîrasından mahrûm ve müvekkilim merkûmun verâsetine hükm-i şer'î lâ hak olduktan sonra vasî-i mezbûr Monla Ömer meblağ-ı merkûm bir yük 41480 akçe ile beni merkûmun Bayram ve Hüseyin ve Mehmed ve Veli ve Ahmed üzerlerine cümle mezbûr meclîsde mevcûd iken havâle-i sahîha-i şer'îye ile havâle ve her birimiz havâle-i merkûmeyi kabûl ve meblağ-ı merkûmun ol mikdârını ba'de'l-istifâ bâkîsi olan 83960 akçeyi mezbûr Monla Ömer kendi mesârifine sarfla istihlâk itmekle suâl olunub bana teslîme tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâdımdır didikte gibbe's-suâl vasî-i merkûm Monla Ömer cevâbında fi'l-vâki'-i hal minvâl-i meşrûh üzere olub müteveffâ-yı ol merkûm El-Hacc Mehmed'in ber mûceb-i defter-i kassâm nukûd ve menkûlât terekesinden ve zimem-i nâsda olan hukûkundan teshîl eylediği meblağ-ı ma'lûm ol mikdârdan,

Sayfa 116-2

Müvekkil-i merkûm Abdülkadir'in tashîh-i mezbûr üzere hissesine isâbet iden iki yük 25440 akçenin mezbûrun Bayram ve Hüseyin Mehmed ve Veli ve Ahmed'den havâle eylediği bir yük 41480 akçesinden ma 'dâ 83960 akçesini kendü mesârifine sarfla istihlâk eylediğini ikrâr ve i'tiraf itmekle meblağ-ı mezbûr 83960 akçeyi müvekkil-i merkûm Abdülkadir'e bi tarîkü'z-zaman edâ ve teslîme vasî-i merkûm Monla Ömer'e tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Mâ yet'alak bid'avi'l-gasb ve't-tazmin

El-Hacc Mehmed bin İslam bin Abdurrahman'ın vefatı sonrasında çocuklarına vasi olan Mehmed çelebinin, Osman çelebiden fuzulen ahz ettiği 40000 gurusun teslim edilmesi talebi

Mahmiye-i İstanbul'da Molla Aşkî mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden bezirganbaşı Mustafa Ağa ibni Abdullâh ibni Abdurrahman'ın evlâd-ı sığârının

ba huccet-i şer'îye kıbel-i şer'eden mansûb vasîleri olan bâisü'l-vesîka Mehmed Çelebi ibni Ahmed nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'î enverde Mahrûse-i Edirne ahâlisinden olup Mahmiye-i merkûmede misâfîren sâkin Osman Çelebi ibni Ali nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm Bezirgan başı Mustafa hayâtında yedinde mülki olup ba'de vefâten vasîleri olduğum sığâr-ı mezbûruna intikâl iden Mahrûse-i mezbûre menzîlinde mevcûd 40000 akçe kıymetlü ma'lûmü'-l vezn yapağı ile,

Sayfa 117-1

Memlû minder ve yasdık ve kömür ve hatıb ve evâni-i nühâsiyeyi benim izn ve tevkîlim yoğiken merkûm Osman Çelebi fuzûlen ahz ve kabz ve âhâra bey' ve teslîm ile istihlâk imekle mezbûr Osman Çelebiye suâl olunub kıymetleri olan meblağ-ı mezbûrun bi tarîkü'z-zaman alıverilmesi murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Osman Çelebi cevâbında fi'l-hakîka müddeî merkûm Ahmed Çelebinin vasîleri olduğu sığâr-ı mezbûrunun babaları müteveffâ-yı merkûm Bezirganbaşı Mustafa Ağadan mevrûs ve müntakil mallarından müteveffâ-yı merkûmun Mahrûse-i Edirne'de olan menzîllerinde mevcûd ancak 7680 akçe kıymetlü salifü'l beyân yapağı ve kömür ve hatıb ve evâni-i nühâsiyeni vasî-i merkûmun izn ve tevkîli yoğiken ber vech-i muharrer ancak 7680 akçeye âhâra bey' ve teslîm ile istihlâk eylediğini ikrâr lâkin eşyâ-yı merkûmunun ziyâde kıymetlülerini inkâr idicek vasî-i mezbûr Ahmed Çelebiden ziyâdeyi mübeyyin-i beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine için istihmâl itmekle mehl-i şer'î ile ba'de'l-imhâl mezbûr Osman Çelebinin ikrârı mertebesi olan meblağ-ı merkûm 7680 akçeyi vasî-i mezbûr Ahmed Çelebiye bi tarîkü'z-zaman teslîm mezbûr Osman Çelebiye tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Rüşvet virmişdim deyû da'vâ sûreti

Markos veled-i Markos nâm Papazın her sene bir husus için İmam Mehmed Efendi ile pederi Ahmed Efendiye vermiş olduğu rüşvetin toplamı olan 300 guruşu talep etmesi ve ispat edememesi

Sayfa 117-2

Mahmiye-i İstanbul'da Topkapısı kurbunda vâki' Bayezid Ağa mahallesinde sâkin Markos veled-i Markos nâm papas meclîs-i şer'-i enverde mahalle-i mezbûre

sükkânından işbu bâisü'l-vesîka İmam Mehmed Efendi ile pederi Ahmed Efendi mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb târih-i kitaba değin yirmi seneden mütecaviz mezbûrâna beher sene beynimizde ma'lûm bir husûs için bi tarîkü'r-rüşve nukûd ve eşyâ bahasından cem'an medfû'um olan 300 guruşu bi tarîkü'z-zaman mezbûrân Mehmed Efendi ve Ahmed Efendiden taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûrân cevâblarında müddeî mersûmun müdde'âsını bi'l- küllîye ba'de'l-inkâr müdde-i mesfûrdan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acız-ı birle mezbûrân istihlâf itmeğin mezbûrân Mehmed Efendi ve Ahmed Efendiden her birine yemin teklîf olundukda anlar dahî 'alâ vefku'l-mes'ûl ber nehc-i şer'î yemin-i bi'l-lâhi'l-'aliyyü'l-'alâ itmeleriyle mûcebiyle müddeî mersûm husûs-ı mezkûra müte 'allik mezbûrânı bilâ beyyine mutâlebe ve mu'ârazadan men'i birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Rüşvet virmişidim deyû da'vâ olduğu semen idi deyû def'inde bey'i mevâzi'a olduğunu isbât sûreti

Larende kalesi dizdarlığı için Hüseyin bin Hasan'ın Ahmed ağaya 800 guruş rüşvet vermesi ve vefatı sonrası bu paranın geri talep edilmesi

Vilâyet-i Anadolu'da Larende kasabası ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Hüseyin bin Hasan bin Ahmed'in verâseti zevce-i,

Sayfa 118-1

Menkûhe-i metrûkesi Abide binti Abdullâh nâm Hatun ile olan sığârı Abdullâh ve Mustafa ve Ümmü Gülsüm'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sığâr-ı mezbûrunun Vâlideleri ve tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'den mansûbe vasîleri olan mezbûre Abide Hatun ibni Abdullâh tarafından vekîl olduğu zâtî 'ârifân İbrahim bin Ramazân ve Osman bin Mehmed Emîn şehâdetleriyle sâbit olan râfi'ü'l-vesîka Ahmed Çelebi ibn-i Mahmud Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'-i hatırda sadr-ı 'azâm-ı sâbık Mehmed Paşa hazretlerinin Baş çukadarları Ahmed Ağa ibn-i Yusuf mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Âbide Hatunun zevci ve sığâr-ı merkûmunun babaları müteveffâ-yı merkûm Hüseyin târih-i kitabdan yedi ay mukaddem hayâtında Larende kalası dizdarlığı için merkûm Ahmed beğ yedine bi tarîkü'r-rüşvet malından 800 guruş def ' ve teslîm ol dahî ahz ve kabz idüb kable'l-istirdâd mezbûr Hüseyin vefât itmeğin

meblağ-ı mezbûru merkûm Ahmed beğden bi'l-vekâle istirdâd ve taleb iderim suâl olunub aliverilmesi murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Ahmed beğ cevâbında fi'l-vâki' husûs-ı mezkûr için meblağ-ı mezkûr 800 guruşu müteveffâ-yı mezbûr Hüseyin'in hayâtında yedinden ahz ve kabz eylediğini,

Sayfa 118-2

İkrâr lâkin meblağ-ı merkûm mukâbelesinde mezbûr Hüseyin'e hediyesi 800 guruş olmak üzere bir kıt'a Mushâf-ı Şerîf bey' ve teslîm ve semenini meblağ-ı mezkûra nikâs eylemişdim deyû def 'le mukâbele idicek eserü'l-istintâk vekîl-i merkûm cevâbında fi'l-hakîka kazıyye bu vech üzere olduğunu bi'l-vekâle ikrâr lâkin bey'-i mezbûr hakikatde bey' olmayub mezbûr Ahmed beğ mücerred meblağ-ı mezkûrdan zimmetini iskât za'mıyla meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde zâhirde sana bir Mushâf-ı Şerîf bey' ve teslîm ideyim deyû beynlerinde mevâzi'a ve zikr olunan Mushâf-ı Şerîfi merkûm Hüseyin'e ber vech-i muharrer mevâzi'aten bey' ve teslîm ol dahî ba'de'l- iştirâ yine merkûm Ahmed beğ vech-i meşrûh üzere olan defini bi'l-vekâle def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve akübü'l-inkâr vekîl-i mezbûrdan def'-i mezkûrunu mübeyyine-i beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub Mahmiye-i İstanbul'da filan mahallesinde sâkin Ömer Çelebi ibn-i Mehmed ve Ebu Bekir bin Hasan nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olmalarıyla istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka mezbûr Ahmed beğ târih-i kitabdan yedi ay mukaddem müteveffâ-yı merkûm Hüseyin bin Hasan bin Ahmed yedinden hayâtında Larende kalası dizdârlığı ferâğı için 800 guruş,

Sayfa 119-1

Ahz ve kabz itdikde mücerred meblağ-ı mezkûrdan zimmetini iskât zamıyla meblağ-ı mezkûr mukâbelesinde zâhirde sana bir Mushâf-ı Şerîf bey' ve teslîm ideyim deyû beynlerinde mevâzi'a ve zikr olunan Mushâf-ı Şerîfi bizim huzûrumuzda ber vech-i muharrer mezbûr Hüseyin'e mevazia bey' ve teslîm ol dahî ba'de'l- iştirâ yine mezbûr Ahmed beğ def' ve teslîm ol dahî kabz ve teslelüm itmişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'ıye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle meblağ-ı mezkûru vekîl-i merkûma edâ ve teslîme merkûm Ahmed beğ tenbîh mâ vaka bi't-taleb ketb olundu.

Kâziben ikrâr itmişidim deyû da‘vâ ve yemin sûreti

El-Hacc Mehmed bin Mahmud’u, Şeke Hevayı adlı zimmîden 1075 guruş alacağı olduğunu borç temessükü ile isbat etmesi ve zimmînin 100 guruş borcum var ancak 975 guruş sandal kumaşı için borcu yalandan söyledim demesi üzerine davacıya yemin teklîf olunması

Medîne-i Halebü’ş-şehbâda Mansure mahallesi ahâlisinden olub Mahmiye-i İstanbul’da Hacc-i Paşa hanında ticâret vechi üzere mütemekkin bâisü’l-kitab El-Hacc Mehmed bin Mahmud nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer‘-i şerîf-i enverde yine Halebü’ş-şehbâ ahâlisinden Elmenli oğlu dimekle ma‘rûf Şeke Hevayı nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Şeke Hevayı zimmetinde bundan ‘akdem malımdan ve yedimden her zirâ‘ı altmışbeşer akçeden cem‘an büyük onyedî bin akçeye olmak üzere,

Sayfa 119-2

İştirâ ve kabz eylediği 1800 zirâ’ sandal kumaşı bahâsından 975 guruş ve cihet-i karzdan 100 guruş ki cem‘an 1075 guruş hakkım olub hatta ciheteyn-i mezkûreteynden bana ol mikdâr guruş zimmetinde deyni olduğunu ikrâr idüb yedime hatem ve hattını hâvî işbu deyn-i temessükünü virmişiken hâlâ mecmu’ mablağ-ı mezbûru taleb eylediğimde edâdan imtinâ’ ider suâl olunub bana alıverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Şeki Hevayı zimmî cevâbında fi’l-hakîka Müddeî mezbûre ciheteyn-i mezbûreteynden zimmetine 1075 guruş deyni olmak üzere ikrârını ve yedine temessük verdiğini ikrâr idüb lâkin Müddeî mezbûre cihet-i karzdan ancak 100 guruş deynim olub ve yedinden asla sandal kumaşı olmayub zimmetimde kumaş bahâsından 975 guruş deynim yoğiken meblağ-ı mezbûru kâziben ikrâr itmişidim diyecek bu sûretde mukırr-ı ikrârında kâzib ve müddeî da‘vâsında muhtal olmadığına mukaveleye şer‘an yemin lâzım gelmeğin fi’l-vâki’ mukırr-ı merkûm Şeki hevayı zimmî sandal kumaşı bahâsından asla deyni yoğiken mu‘terif olduğu 975 guruş deyni ikrârında kâzib ve kendüsü davasında muhtal olmadığına müddeî mezbûr El-Hacc Mehmed’e bi’t-taleb yemin teklîf olundukda ol dahî,

Sayfa 120-1

‘alâ hasebü’l-mes‘ûl hulf-i bi’l-lâhi’l-‘aliyyü’l-‘alâ itmeğin mûcebince meblağ-ı mezbûr 1075 guruşu müddeî mezbûre edâ ve teslîme merkûm Şeke hevayı zimmîye tenbîh-i birle mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i diğr kâziben ikrâr itmişidim deyû da‘vâ ve tahlîf

Ahmed ağanın Muslı çelebiden 40 guruşa satın aldığı eşyâlardan Muslı çelebinin sim kılıcı vermemesi üzerine Muslı çelebiye yemin teklîf olunması

Mahmiye-i İstanbul’da Servi mahallesinde sâkin Ahmed Ağa ibni Abdülvehhab Mahmiye-i merkûmede meclîs-i şer‘-i enverde işbu râfi‘ü’l-vesîka Muslı Çelebi ibn-i Süleyman mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Muslı Çelebi târih-i kitabdan beş ay mukaddem yedinde mülki olan bir simli kılıç ve bir işleme çuka kesme ve bir kırmızı çuka sapa yağmurluğu bi sıfat-ı vahide kırk guruşa bana bey‘ ben dahî iştirâ ve kabûl ve eşyâ-yı merkûmenin semeni olan kırk guruşu merkûm Muslı Çelebiye zimmetimde deynim olmak üzere yedine bir kıt‘a temessük dahî virdikden sonra târih-i kitabdan on gün mukaddem semen-i merkûmu kendüye tamâmen teslîm olduğu yedimden ahz ve kabz ve eşyâ-yı mezkûreden ancak zikr olan yağmurluk ve kesmeyi bana teslîm eyleyüb sim kılıc yedinde kalmakla suâl olunub mârû’l-beyân sim kılıc dahî bana teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Muslı Çelebi cevâbında fi’l-vâki‘ eşyâ-yı merkûmeyi müddeî merkûme 40 guruşa bey‘ ve semen-i mezbûru yedinden tamâmen ahz ve kabz,

Sayfa 120-2

Eylediğini ikrâr lâkin müddeî merkûm semen-i mezkûru bana teslîm eylediği hinde eşyâ-yı merkûmeyi bâiyânehâ tamâmen yedimden ahz ve kabz eyleyüb hatta vech-i muharrer üzere bitemam ahz ve kabzını ikrâr dahî itmişidi deyû def‘le mukâbele idicek gıbbe’l-istintâk müddeî merkûm cevâbında fi’l-hakîka eşyâ-yı mezkûreyi ber vech-i muharrer merkûm Muslı Çelebinin yedinden ahz ve kabz itmişidim didikde mukırr-ı mezbûr Ahmed Ağa ikrârında kâzib ve kendi da‘vâ-yı def‘-inde muhtal olmadığına merkûm Muslı Çelebiye bi’t-taleb yemin teklîf olundukda ol dahî ‘alâ vefku’l-mes‘ûl yemin-i bi’l-lâh-i te‘âlâ itmeğin mûcebiyle müddeî merkûm Ahmed Ağa bi vech-i mu ‘ârazadan men‘ olunub mâ vaka bi’t-taleb ketb olundu.

Şerîk Emîni ile tasdîk olunduğu sorub

Ferhad veled-i Semyon veled-i Şirin'in kerestecilikte ortağı olan Aslan veled-i Mihandan 360 guruş talebi ve Aslan'ın alacaklılardan topladığı 760 guruşu kereste alışverişinde tamamen sarf ettiği ve kendinde bir habbe kalmadığı hakkında yemin etmesi

Keresteci tâifesinden olub Cezâyir-i Bahr-i Sefidden Girid cezâresinde Hanya kal'asında misâfîren sâkin Ferhad veled-i Semyon veled-i Şirin nâm zımmî tarafından ber vech-i âtî davaya vekîl olduğu beynlerinde 'udûlden Nikola veled-i Yani ve Bali veled-i Simyon nâm zımmîler şehâdetleriyle şer'an mahzar-ı hasımda sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâ hak olan karındaşı İsa'yı veled-i Simyon nâm zımmî,

Sayfa 121-1

Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'de müvekkil-i merkûmun kerestecilikde şerîki olan râfî'ü's-sefer Aslan veled-i Mihan nâm zımmî muvâcehesinde bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Aslan müvekkilim mesfûr ile kerestecilikde şerîkler olmağla müvekkilim mesfûr Ferhad'ın 59678 akçe ve merkûm Aslan'ın 42310 akçe asıl mallarının üç senede hasıl olan nema masraflarının taraf-ı şer'den ta'yîn olunan Musazâde Abdullâh Efendi huzûrunda esnaf-ı mezbûre kethüdâsı vesâir ihtiyarları muvâcehesinde hesabı rû'yet olundukda lede'l-muhâsebe zimmetinde bir akçe zuhûr itmeyüb lâkin benim mezbûrânın müşterek mallarından olub zimem-i ma'lûme ashâbından cem' ve tahsîl ve mesfûr Aslan'ın yedine def' ve teslîm eylediğim 760 guruşdan müvekkilim merkûmun nısf-ı hissesine iktizâ iden 380 guruşu merkûm Aslan'dan bi'l-vekâle taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl merkûm Aslan cevâbında fi'l-vâki' müşterek mallarından olub zimemden tahsîl olunan 760 guruşu vekîl-i merkûm yedinden ahz ve kabzını ikrâr lâkin bundan 'akdem nes'eten iştirâ olan kereste semeni için meblağ-ı mezbûru ashâbına tamâmen edâ ve teslîm eyledim yedimde ve zimmetimde bir akçesi bâkî kalmadı,

Sayfa 121-2

deyû def'le mukâbele idicek husûs-ı merkûmda mezbûr Aslan yeminiyle tasdîk olunur makûlesinden olmağla vekîl-i mezbûr İsa'yı tabıyla merkûm Aslan'a meblağ-ı mezbûr 760 guruşdan yedinde ve zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadığına

yemin teklîf olundukda ol dahî ‘alâ vefku’l-mes‘ûl yemin bi’l-lâhillezî enzelel İncil ‘alâ İsa ‘aleyhisselam itmeğin mücebiyle merkûm İsa’yı bi vech-i mu‘ârazadan men‘ olub mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Mûdi‘ vedî‘ayı sâhibine red itdüğüne yemin ile tasdîk olunduğu sûretidir

Kani Mehmed Efendizâde Ahmed Ağa’nın Müezzîn İbrahim Hâce ibn Ali hakkında açtığı davada 500 yaldız altını Müezzîn İbrahim Hâce’ye ibda ettiğini ve bu altını geri vermekten kaçındığını iddiâ etmesi üzerine Müezzîn İbrahim Hâce’nin yemin etmesi

Medîne-i Üsküdar’da Kefece mahallesi ahâlisinden Kani Mehmed Efendizâde Ahmed Ağa Mahmiye-i İstanbul’da dîvân-ı sadr-ı ‘azâmîde ma‘kûd-ı meclîs-i şer‘de râfi‘ü’l-vesîka Mü’ezzîn İbrahim Hâce ibn-i Ali nâm kimesne mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Mü’ezzîn İbrahim Hâce Emînim olmağla târih-i kitâbdan bir sene mukaddem malımdan beşyüz yaldız altunımı yedine ibda‘ ve teslîm ol dahî kabz ve teslîm eylemişiken şimdi taleb eylediğimde red ve teslîmden imtina‘ ider suâl olunsun didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Mü’ezzîn İbrahim Hâce cevâbında fi’l-vâki‘ Müddeî mezbûr Ahmed Ağa târih-i mezbûrda malından yedime beşyüz yaldız altını ibda‘ ve teslîm ben dahî kabz ve tesellüm eylemişidim lâkin dört ay mürûrunda meblağ-ı mezbûru istirdâd itmekle ben dahî,

Sayfa 122-1

Red ve yedine tamâmen teslîm eyledim yedimde ve zimmetimde bir nesne bâkî kalmadı deyû def‘le mukâbele idicek gıbbe’l-istintâk ve’l-inkâr mezbûr Mü’ezzîn İbrahim Hâce husûs-ı mezbûrda yeminle tasdîk olunmağla Müddeî mezbûr Ahmed Ağa talebiyle mezbûr Mü’ezzîn İbrahim Hâceye zikr olunan beşyüz yaldız altunını bi’aynehâ târih-i mezbûrda müddeî merkûm İbrahim Ağanın yedine red ve teslîm idüb yedinde ve zimmetinde bir nesne bâkî kalmadığına yemin teklîf olundukda ol dahî ‘alâ hasebü’l-mes‘ûl yemin-i bi’l-lâhi’l-’aliyyü’l-a’lâ itmeğin mecbiyle mezbûr Ahmed Ağa mu‘ârazadan men‘-i birle mâ vaka bi’t-taleb ketb olundu.

Mûdi‘ vedî‘a zâyî‘ oldu deyû yemini ile tasdîk olunduğu sûret

Aişe bint-i İbrahim’in Mahmud bin Süleyman hakkında açtığı davada câriye almak için Mahmud’a verdiği 187 buçuk guruşa hâlâ câriye almaması nedeniyle geri

istemiş olup Mahmud cevâbında Erzurum civarında kendi malları ile beraber parayı çaldırdığına dair ifadesi üzerine yemin teklîfi ve yemin etmesi

Vilâyet-i Anadolu'da Konya sancağında vâki' Adana kasabasında sâkin Âişe binti İbrahim bin Sâlih tarafından husûs-ı âti'l-beyânda vekîl-i müseccel-i şer'îsi ve Vâlidesi Alime Hatun ibnite İslam meclîs-i şer' hâtır-ı lâzımü't-tevkîrde işbu bâisü'l-vesîka Mahmud bin Süleyman mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Âişe kendüye câriye alıvermek için bundan 'akdem mezbûr Mahmud'a yüz sekzen yedi buçuk guruş ibda ve teslîm ol dahî yedinden istibdâ ve kabz itmişidi hâlâ câriyeyi iştirâ itmeyüb meblağ-ı mezbûr yedinde kalmağla mezbûr Mahmud'dan bi'l-vekâle taleb iderim suâl,

Sayfa 122-2

Olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mahmud cevâbında müvekkile-i mezbûre Âişe'nin yedinden meblağ-ı mezbûr yüz sekzen yedi buçuk guruşu vech-i muharrer üzere emânet ahzını ikrâr lâkin Medîne-i Erzurum civarında Akun ates kal 'asında ticâret tarîkiyle dâhil olduğumda meblağ-ı mezbûru kendi malım ile kala-i mezbûrede sâkin Emînim olan El Hacc İbrahim oğlu İbrahim Çelebiye menzîlinde hıfz için ibda' ve teslîm itmişidim mezbûr Murad ile benim menzîl-i mezbûrda sâkin iken meblağ-ı mezbûr ba'dı ve taksîrsiz menzîl-i mezbûrdan sirkat olunub kendi malım ile me 'an zâyî' olmuşdur deyû def 'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr mezbûr Mahmud def'-i meşrûhunda yemini ile tasdîk olunan ümenâdan olmağla müddeîye-i mezbûre talebiyle mezbûr Mahmud'a vech-i şer'î üzere yemin itmeğin mücebiyle müddeîye-i mezbûr Âlime Hatun husûs-ı mezbûre müte'allik merkûm Mahmud'a bi gayr-ı vech-i şer 'î mu'ârazadan men'-i birle mâ vaka bi't-taleb ketb olundu.

Me'mûr emâneti emr eylediği mahalle teslîm itdim deyû yemini ile tasdîk olduğu sûret

Çorbacı Mehmed Ağa ibn-i Abdülmenan'ın, Ahmed Beşe ibn-i Abdullâh üzerine açtığı davada Hüseyin ağaya teslîm edilmek üzere verdiği beşyüz kurşun dörtyüz guruşunu teslim ve yüz guruşunu gizlemekle yüz guruşu taleb etmesi ve Ahmed beşenin parayı tamamen teslim ettiğine dair yemin etmesi

Mahmiye-i İstanbul'da Emir Neccârî mahallesi ahâlisinden Kudvetü'l-emâcid ve'l-'ayân Çorbacı Mehmed Ağa ibn-i Abdülmenan Mahmiye-i mezbûrda meclîs-i şer' de râfî'ü'l-vesîka kapu kethüdâsı Ahmed Beşe ibn-i Abdullâh mahzarında,

Sayfa 123-1

üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan 'akdem Dergâh-ı âlî yeniçerileri Ağası iken veda'ı alem iden Mehmed Ağaya hâl-i hayâtında bu husûsun temşitiçün malımdan beşyüz guruş virecek olduğumda meblağ-ı mezbûru Ağa-yı mûmâ ileyhın hazînedârı Hüseyin Ağaya teslîm itmek üzere merkûm Kethüdâsı Ahmed Beşenin yedine teslîm eylediğimde ol dahî yedimden kabz ve tesellüm idüb meblağ-ı mezbûrun ancak dört yüz guruşunu Hazînedâr merkûm Hüseyin Ağaya teslîm idüb yüz guruşun ketm ve ihfâ itmekle hâlâ meblağ-ı mezbûr yüz guruşu merkûm Ahmed Beşeden taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbes's-suâl mezbûr Ahmed Beşe cevâbında fî'l-vâki' Müddeî mezbûr Çorbacı Mehmed Ağa yedinden müşârü'n-ileyhın Hazînedâr Hüseyin Ağaya teslîm olunmak üzere beş yüz guruşu kabz ve teslîm eylemişidim lâkin meblağ-ı mezbûru tamâmen ve kâmilten me'mûr olduğum üzere hazînedâr Hüseyin Ağaya def' ve teslîm iderim yedimde ve zimmetimde bir nesne bâkî kalmadı deyû def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr merkûm Ahmed Beşe yemini ile musaddak ümenâdan olmağla Müddeî mezbûr Mehmed Ağanın talebiyle merkûm Ahmed Beşeye beşyüz guruşu tamâmen bi'aynehâ mezbûr Hazînedâr Hüseyin Ağaya def' ve teslîm ve meblağ-ı mezbûrdan yedinde ve zimmetinde bir nesne bâkî kalmadığına yemin teklîf olundukda ol dahî vefku'l-mes'ûl,

Sayfa 123-2

yemin-i bi'l-lâhi'l-'aliyyü'l-'alâ itmeği mûcebiyle müddeî merkûm Çorbacı Mehmed Ağa mu'ârazadan men 'olub mâ vaka bi't-taleb ketb olundu.

Emr itdiğim mahalle virmedi deyû da'vâ ol dahî verdiğini isbât sûreti

El Hacc Hüseyin bin Hızır'ın, Mehmed Ağa ibn-i İbrahim üzerine açtığı davada hayr için kendine teslîm edilen ikiyüz altmış guruşu mahalline vermeyip kendi hesabına kullandığı iddi 'âsı ve tarafına teslîm talebi üzerine Mehmed ağanın parayı mahallerine teslim ettiğine dair yemin etmesi

Hassa helvacılarından El Hacc Hüseyin bin Hızır nâm kimesne Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer' de râfî'ü'l-vesîka Mehmed Ağa ibn-i İbrahim nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan 'akdem vilâyet-i Anadolu'da Amasya kazâsında vâki' Firuz Ağa ve Hüseyin Ağa nâm sâhibü'l-hayrât tevliyetleri üzerimde olmağla ber mûtâd-ı kadîm rikâb-ı hümâyun namıyla virilegelen 'avâidi-i mukarrireden ancak mezbûr Mehmed Ağa yedine mahalline vir deyû malımdan ikiyüz altmış guruş teslîm eylediğimde ol dahî yedimden kabz ve teslîm eyledikten sonra meblağ-ı mezbûru mahalline vermeyüb kendi mesârifine sarfla istihlâk etmekle binâen 'aleyh meblağ-ı mezbûru merkûm Mehmed Ağadan taleb iderim suâl olunsun didikde gibbes's-suâl mezbûr Mehmed Ağa cevâbında fi'l-vâki' müddeî mezbûr Helvacı El-Hacc Hüseyin yedinden ikiyüz altmış guruş kabzını ikrâr lâkin müddeî merkûm meblağ-ı mezbûru zikr olunan tevliyetlerin 'arzı ve sâir mesârif-i lâzimesiçün iktizâ iden mahallere harc ve sarf eyle deyû emr idüb yedime teslîm ve ben dahî kabz ve teslîm ve mahallerine,

Sayfa 124-1

Tamâmen teslîm eyledim yedimde ve zimmetimde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı deyû def'le mukâbele idicek gibbe'l-istintâk ve'l-inkâr ve iş talebü'l-beyyine 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olup sâbikan yeniçeri ocağında imam olan Abdülcélil Efendi ibni Mehmed ve Ali Efendi ibn-i Mahmud nâm kimesne li eclî's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' Müddeî mezbûr Helvacı El-Hacc Hüseyin merkûm Mehmed Ağadan iddi'â eylediği ikiyüz altmış guruşu vilâyet-i Anadolu'da Amasya kazâsında vâki' Firuz Ağa ve Hüseyin Ağa tevliyetlerinin ve sâir mesârif-i lâzimesiçün iktizâ iden mahallere harc ve sarf eyle deyû bizim huzûrumuzda emr ve merkûm Mehmed Ağa yedine teslîm eylemişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri vech-i şer'î üzere edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın husûs-ı mezbûrda merkûm Mehmed Ağa emîn olmağla Müddeî mezbûr talebiyle merkûm Mehmed Ağa vech-i şer'î üzere bade't-tahlîfü'l-mu'teber mücebiyle mezbûr Helvacı El-Hacc Hüseyin bi vech-i mu'ârazadan men'-i birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Bazı eşyâsını emriyle bey' ve semenini emr eylediği mahalle sarf itdim deyû def'ini isbâtıdan 'âciz olmağıyla tahlîf sûreti

Aişe binti Abdullâh'ın bir mikdâr gurusı alması karşılığında rehn eyle diye Hüseyin Efendi ibni Abdürrahim'e verdiği malları Köse Ali'ye teslim ettiğinde Köse Ali'nin parayı vermeyip mallarıda zabt etmesi üzerine Aişe binti Abdullâh'ın malların tarafına teslim talebi

Mahmiye-i İstanbul'da Cebbâziye mahallesi sâkinelerinden râfi'atü'l-vesîka,

Sayfa 124-2

Aişe binti Abdullâh bin Abdülmenan tarafından da'vâ-yı âti'z-zikre vekîl olduğu zâtını bi'l-marriyetü's-şer'îye 'ârifân Hasan bin Nuh ve Ahmed bin Mehmed şehâdetleriyle sâbit olan Hüseyin Efendi ibni Abdürrahim Mahmiye-i mezbûrda meclîs-i şer'-i enverde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkile-i merkûme Aişe Hatun bundan 'akdem malından ikibin beşyüz gurusı kıymetlü üç baftalı bir elmas kuşağıyla kezâlik ikibin beşyüz gurusı kıymetlü sekizer ayaklı bir elmas çift zümrüd küpesini ve bin beşyüz gurusı kıymetlü bir çift zümrüd küpesini bir kimesneden bana bir mikdâr akçe alıverüb mukâbelesinde rehn-i vaz' teslim eyle deyû mezbûr Köse Ali'nin yedine def' ve teslim eyledikde mezbûr Köse Ali dahî ahz ve kabz idüb akçeyi alıvirmeyüb eşyâ-yı merkûme yedinde kalmağla bi'l-vekâle taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Köse Ali cevâbında fi'l-vâki' müvekkile-i mezbûre Aişe Hatun eşyâ-yı mezkûreyi kendüye teslim itmekle yedinden ahz ve kabzını ikrâr lâkin müvekkile-i merkûme Aişe Hatun eşyâ-yı merkûmeyi âhar bey' ve semenlerini ba'de'l-kabz bazı kimesnelere teslîme bana emr itmekle ben dahî eşyâ-yı mezkûreyi müvekkile-i merkûmenin,

Sayfa 125-1

Emriyle semen-i misli olan 1550 gurusı âhâra bey' ve semenlerinden yedimde olan işbu defter mücebince Mehmed Ağa nâm kimesneye 300 gurusı ve mübâşir Yusuf Ağaya 100 gurusı ve isimleri ma'lûmu olmayan iki nefer âdeme dahî 300 gurusı virüb ve 120 gurusı bir sim raht olub kendi yedine teslim idüb ada 730 gurusunu dahî emriyle mesârif-i lâzimesine harc ve sarf eyleyüb def ve sarfım emriyle olmağla merkûm mutâlebesinden zimmetim berî olmuştur deyû def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr mezbûr Köse Ali'den def'-i meşrûhuna beyyine taleb

olundukda ikâmet-i beyyine için üç def'a istimhâl itmekle her fe'ada mehl-i şer'î ile ihmal olunub ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acze istihlâf itmeğin kibel-i şer'den irsâl olunan Musazâde Abdullâh Efendi ibn-i Abdülkadir müvekkile-i merkûme Aîşe Hatunun mahalle-i mezbûrede sâkine olduğu menzîle varub zeyl-i kitabda muharrerü'l-esâmî-i müslimîn huzûrlarında 'akd eylediği meclîs-i şer'de mezbûre Aîşe Hatun zâtî ba'de't-ta'rîfû's-şer'î merkûm Köse Ali muvâcehesinde eşyâ-yı muharrîre-i mezkûreyi minvâl-i meşrûh üzere bey' ve semeninden hâsıl olan meblağ-ı bâlâda tafsîl ve beyân olduğu vech üzere def' ve sarf eyle deyû emr itmediğine yemin teklîf eyledikde ol dahî hasebü'l-mes 'ûl,

Sayfa 125-2

yemîn-i bi'l-lâhi'l-'aliyyü'l-'alâ eylediğini mahallinde ketb ve tahrîr ve me'an meb'ûs-ı ümenâ-i şer'le meclîs-i şer'a gelüb 'alâ vukû'a inhâ ve takrîr itmeğin eşyâ-yı merkûme-i müstehlike olmağla müvekkile-i merkûme Aîşe Hatun ziyâde kıymetlerini beyâna ba'de'l-havâle mezbûr Köse Ali'nin eşyâ-yı merkûmenin kıymetinde ikrârı ile sâbit olan 1550 guruşu müvekkile-i mezbûre Aîşe Hatuna edâ ve teslîme merkûm Köse Ali'ye tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Kabza vekîl makbûzumu müvekkile teslim itdim deyû şuhûd-ı fer' ile isbât sûreti

Kirkor veled-i Apil veled-i Mircan'ın varislerinden oğlu Tavman, Boğos veled-i Ohan üzerine açtığı davada babasının, Amcası olan Boğos'un babası Ohan ve Arakil ve Aritun ve Bedros ve Osb adlı zimmîler ile ortaklığı olub Kirkor'un vefatında kendilerinin Bayezid kasabasında olmaları nedeniyle Bogos'un, Babası Kirkor ve ortaklarının terekesini fuzûlen zabt etmesi ile hissesini talep etmesi Bogosun ise varislerin kendisini vekîl tayin etmesi ile ilgili vekâletnameyi ibrazı ve 9200 guruşu Tavman'a verdiği dair şahitlerinin ifadeleri

Fî'l-asl memleket-i İran'dan Azerbaycan mütemekkinlerinden olub Medîne-i İzmir'de mukîm France konsolosu tercümanlarından ve Medîne-i mezbûrde Muhtesib hanında ticâret vechi üzere mütemekkin iken bundan 'akdem hâlik olan Kirkor veled-i Apil veled-i Mircan nâm zimmînin verâset-i vilâyet-i Anadolu'da Erzurum eyaletinde Bayezid kasabasında sâkinler olan sulbî kebîr oğlu Tavman

zımmî ile sulbiye-i kebîre kızları Markadber Harsma nasraniyelere inhisar tahakkukundan sonra mesfûr Tavman zımmî Mahmiye-i İstanbul'da saray-ı hazret-i sadr-ı 'azamîde 'arz odasında huzûr-ı asfide ma-'kûd-ı meclîs-i şer'-i enverde Medîne-i İzmirde ba fermân-ı 'âlî ihzâr itirdiği France tercümanlarından 'ammi oğlu işbu bâisü's-sefer Boğos veled-i Ohan nâm tercüman muvâcehesinde tercümanları,

Sayfa 126-1

Kolton hazır olduğu halde bi'l-verâse üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb babam hâlik-i mesfûr Kırkor hal-i hayâtında mesfûr Boğos'un babası 'ammim mesfûr Ohan ve gâibûn-ı 'ani'l- beled Arakil ve Aritun ve Bedros ve Osb nâm zımmîler ile şerîkler olduğu halde târih-i kitabdan yedi sene mukaddem Medîne-i İzmir'de hâlik oldukda bizler zikr olunan Bayezid kasabasında bulunmağla işbu mesfûr Boğos yedinde olan bir kıt'a müfredât defteri mantûkınca babam hâlik-i mesfûr ile 'ammim merkûm Ohan dört nefer şerîklerinin yedlerinde olan müşterek mallarını fuzûlen bi gayr-ı hak ahz ve kabz itmekle eşyâ-yı mezbûreden babam hâlik-i mesfûrun sūdüs hissesine isâbet iden mikdârdan hisse-i ma'lûmeyi taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mesfûr Boğos cevâbında 'ammisi müddeî merkûmun babası hâlik-i merkûm Kırkor zımmînin hîn-i helâkında verese-i mesfûrun zikr olunan Bayezid kasabasında bulunmalarıyla Medîne-i merkûmede bu makûle hâlik olanların emvâl ve eşyâsını ahz ve kabz ve hıfza ba fermân-ı 'âlî me'mûr olan France konsolosu hâlik-i mesfûrun terekesini bi'l-emân kabz ve zabt itdikden sonra verese-i merkûmun babaları hâlik-i mesfûrun terekesini vâziü'l-yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabz ve kendülere îsâle taraflarından beni kabûle mevkûfe vekâlet ile,

Sayfa 126-2

Tevkîl itmeleriyle ben dahî ba'de'l-kabûlül vekâle konsolos-ı merkûmun bi'l-emân makbûzu olan 9200 guruşu bi'l-vekâle ahz ve kabz etdikden sonra yedimde olub 1179 senesi cemâziye'l-âhiresinin on beşinci günü târihiyle müverraha Medîne-i İzmir'de nâibü's-şer'-i şerîf olan Hafız Mehmed Efendinin imza ve hatemini hâviye işbu bir kıt'a huccet-i şer'îye mantûkınca mesfûr Tavman kendü tarafından asâleten ve kız karındaşları mezbûretân Karid ve Harsima taraflarından dahî vekîl olduğu ber nehc-i şer'î sâbit olmağla vekâlet makbûzum olan meblağ-ı mezbûr 9200 guruşu bi't-tamam ve'l-ikmal yedimden ahz ve kabz idüb babası hâlik-i merkûmun kalîl ve kesîr

celîl ve hakîr dâhil-i defter ve hâric-i ez defter ism-i mâl-ı itlâk olunur cem'î tereke ve husûs-ı mîrasına müte'allaka-i 'âmme-i de'âvî ve mutâlebât ve kâffe-i îman ve muhâsemâtdan benim zimmetimi bilâsale ve bi'l-vekâle ibrâ-yı 'âmm ile ibrâ ve ıskât idüb ben dahî ibrâ-yı mezkûru kabûl itmişidim deyû mazmûn-ı takrîr-i meşrûhuna mutâbık ve nâib-i merkûmun imza ve hatemini hâvîye bir kıt'a huccet-i şer'îye ibrâzıyla bade'd-def' ve'l-inkâr mesfûr Bogos zımmîden ber vech-i muharrer def'ine beyyine taleb olundukda fi'l-asl Medîne-i İzmir'de filan mahallesi ahâlisinden ve 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub husûs-ı merkûme şâhid-i 'asl,

Sayfa 127-1

Olmalarıyla isimleri zeyl-i huccetde mestûr El-Hacc Ali bin Abdullâh ve El-Hacc Abdullâh ibn-i El-Hacc Mustafa bin Receb lisânlarından husûs-ı mezbûre şâhidi fer' olan İbrahim Ağa ibn-i Selman ve Hasan Ağa ibn-i Mahmud nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olmalarıyla istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka husûs-ı merkûme şâhidi asl olan mezbûrân El-Hacc Ali ve El-Hacc Abdullâh her biri târih-i mezkûrda hâlik olan Kirkor veled-i Apil veled-i Mercan nâm zımmînin hîn-i helâkinde hasran vereseleri olan oğlu merkûm Tavman ve kızları mesfûretan Markarid ve Hrisma Erzurum eyaletinde Bayezid nâm kasabada bulunmalarıyla babaları hâlik-i mesfûrun terekesini vâzi'ü'l-yed olanlardan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve kendülere îsâle 'ammi oğlu mesfûr Bogos taraflarından kabûlüne mevkûfe vekâlet ile vekîl nasb ve ta'yîn itmeleriyle ol dahî ba'de kabûlü'l-vekâle Medîne-i mezbûrede bu makûle hâlik olanların terekesini zabt ve kabza ba fermân-ı âlî me'mûr olmağla bi'l-emâne hâlik-i mesfûrun terekesine vâzi'ü'l-yed olan Medîne-i İzmir'de France konsolosu yedinden bi'l-vekâle makbûzu olan 9200 guruşu 1179 senesi Cemâziye'l-âhiresinin on beşinci günü târihiyle müverraha ve Medîne-i İzmir'de nâibü's-şer' olan Hâfız Mehmed Efendinin imza ve hatemini hâviye,

Sayfa 127-2

Bir kıt'a huccet-i şer'îye mantûkınca kendi tarafından asil ve kız karındaşları mesfûretan Markarid ve Hrisma taraflarından vekîl olduğu ber nehc-i şer'î sâbit olan mesfûr Tavman zımmî yedine tamâmen def' ve teslîm idüb ol dahî bilâsale ve bi'l-vekâle ahz ve kabz itmekle mesfûr Tavman asâlen ve vekâleten babası hâlik-i mesfûrun kalîl ve kesîr ve celîl ve hakîr dâhil-i defter ve hâric-i ez defter ism-i mâl-ı itlâk olunur cem'î terekesine ve husûs-ı mîrasına müteallaka-i 'âmme-i de'âvî ve

mutâlebât ve kâffe-i îman ve muhâsemâtdan mesfûr Bogos zımmînin zimmetini ibrâyı ‘âmm ile ibrâ ve ıskât idüb ol dahî ibrâyı mezkûru kabûl itmişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ederiz lâkin bizim için müddet-i sefer-i ba‘îd olan Mahmiye-i İstanbul’a varub edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itmek müte‘azzir olmağla siz bizim lisânımızdan şâhidler olub mahallinde edâ-yı şehâdet-i şer‘iye eyleyin deyû her biri şehâdetlerini bize tahmil itmeleriyle biz dahî tahammül ve kabûl eyledik biz husûs-ı merkûm şâhidân-ı merkûmanın lisânından şehâdetleri üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû şehade ‘aliyyü’s-şehâdenin şurût-ı mu‘teberesi üzere edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itdiklerinde gibbe riayet şerâiti’l-kabûl şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle müdde-i mesfûr Tavman zımmî merkûm Bogos zımmîye bi vech-i mu‘ârazadan men‘ olub mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sayfa 128-1

Vekâlet hucceti sûretidir

Hamza Ağa ibn-i Receb bin Muharrem’in, Abdülkerim ağadan bin gurus alacak davasına Sefer ağayı vekil tayin etmesi

Mahrûse-i Edirne’de Saruca Paşa mahallesi ahâlisinden Hamza Ağa ibn-i Receb bin Muharrem nâm kimesne Mahrûse-i Mezbûrede meclîs-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu râfi‘ü’l-vesîka Sefer Ağa ibn-i Hızır nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Mahmiye-i Kostantiniyye’de Sultan Bayezid mahallesi ahâlisinden Abdülkerim Ağa ibn-i Abdürrahim zimmetinde cihet-i deyn-i şer‘îden yedimde olan deyn temessükü mantûkınca bin gurus hakkım olmağla meblağ-ı mezbûru merkûm Abdülkerim Ağadan taleb ve da‘vâ ve ahz ve kabza ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâyı ve husûs-ı mezbûr mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafımdan merkûm Sefer Ağayı vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta’yîn eyledim didikde merkûm Sefer Ağa dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve merasimini edâyı ta‘ahhüd itmeğın mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu.

İsbât-ı vekâlet sûreti

Hamza Ağa ibn-i Receb’in, Abdülkerim Ağa ibn-i Abdürrahim’den alacağı bin gurus için safer ağayı vekil tayin etmesi hakkında vekâlet ibraz etmesi ve vekâletinin şahitlerle isbat edilmesi

Mahmiye-i Edirne'de Sarıca Paşa mahallesi ahâlisinden Hamza Ağa ibn-i Receb bin Muharrem nâm kimesne tarafından yedinde olan vekâlet hucceti mantûkınca iddi'âyı vekâlet iden râfi'ü'l-vesîka Sefer Ağa ibn-i Hızır Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer' de Mahmiye-i mezbûrede Sultan Bayezid mahallesi ahâlisinden Abdülkerim Ağa ibn-i Abdürrahim,

Sayfa 128-2

nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilim merkûm Hamza Ağanın yedinde olan memhur temessük mantûkınca cihet-i kerz-ı şer'iden merkûm Abdülkerim Ağa zimmetinde bin gurus hakkı olmağla meblağ-ı mezbûru merkûm Abdülkerim Ağadan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza kendüye îsâle ve kabz ve îsâl mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafından beni yedinde olan huccet-i şer'îye mantûkınca vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledikde ben dahî kabûl itmekle binâen 'aleyh meblağ-ı mezbûru merkûm Abdülkerim Ağadan bi'l-vekâle taleb iderim suâl olunub edasıyla tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Abdülkerim Ağa cevâbında fi'l-vâki ' ber müceb-i temessük merkûm Abdülkerim Ağaya cihet-i deyn-i şer'iden bin gurus deyni olduğunu ikrâr lâkin müdde-i mezbûrun ber vech-i muharrer vekâleti ma'lûmum değildir deyû inkâr idicek müddeî mezbûrdan vekâletini mübeyyine tebeyyün taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden fi'l-'asl Edirne ahâlisinden olub Mahmiye-i İstanbul'da Karagümrük'de misâfîren sâkin ve zeyl-i huccet-i vekâletde isimleri mestûr Ahmed Ağa ibni Mehmed ve Hasan Ağa ibni Hüseyin nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olundukda fi'l-vâki' Edirne'de Sarıca Paşa mahallesi ahâlisinden Hamza Ağa ibni Receb bin Muharrem Mahmiye-i,

Sayfa 129-1

İstanbul'da Sultan Bayezid mahallesinde sâkin Abdülkerim Ağa ibn-i Abdürrahim zimmetinde cihet-i deyn-i şer'iden yedinde olan temessük mantûkınca hakkı olan bin gurusu mezbûr Abdülkerim Ağadan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve kendüye îsâle ve kabz ve îsâl mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafından işbu Müddeî mezbûr Sefer Ağayı bizim huzûrumuda vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledikde ol dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve merasimini mahallinde edâya ta'ahhüd eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı

şehâdet-i şer‘iye itdiklerinde ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle Müddeî mezbûr Sefer Ağanın vekâletine hükm-i birle meblağ-ı mezbûru merkûm Sefer Ağaya edâ ve teslîme mezbûr Abdülkerim Ağaya tenbîh olunub mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu.

İsbâtü’l-vekâletü’l-devriye fî bey‘ü’r-rehn sûreti

El-Hacc Halil Efendi’nin, El-Hacc Mustafa’yı azl ve Hasan efendiyi vekil tayin etmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Elvanzâde mahallesinde sâkin ‘umdetiü’t-tüccar El Hacc Halil Efendi ibni filan meclîs-i şer‘-i şerîfde işbu bâisü’l-vesîka El-Hacc Mustafa bin el mezbûr El-Hacc Halil Efendi mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb 1120 senesi rebîü’l-âhiri gurre si târihiyle müverraha işbu yedimde olan huccet-i şer‘iye mantûkınca hâlâ Medîne-i filanda kadı olub gâib-i anî’l-meclîs Hasan Efendi,

Sayfa 129-2

İbni filan nâm kimesneye târih-i mezkûr Mahmiye-i mezbûrda ikrâz ve teslîm ol dahî yedimde iktirâz ve kabz ve mesârifine sarf ile istihlâk eylediği 3250 guruş ile semeni târih-i huccet-i mezkûreden bir sene tamamına dek mü‘eccel ve mev‘ûd yedimden müşteri ve makbûz bir çift zümrüd habbe nekme bahasından 600 guruşuna min haysü’l-mecmû‘ 3900 guruş deyni mukâbelesinde müşarü’n-ileyh Hasan Efendi yedinde mülk ve hakkı olub mahalle-i mezbûrede vâki‘ filan ve ve ve hudûd ile mahdûd filan müştemil menzîlini bi cümleti’t-tevâbi ve’l-livâ-i hak fâriğa anü’s-şevâğil bana rehn va‘z ve teslîm ben dahî irtihân ve kabz ve kabûl eylediğimden sanra deyn-i merkûmu müddet-i merkûmede edâ ve fekk-i rehn mümkün olmaz ise menzîl-i mahdûd-ı mezkûru semen-i misliyle âhâra bey‘ ve kabz-ı semene ve semeninden deyn-i mezbûru bana edâya ‘azl ve in‘izâlden ma‘sûne hîn-i ‘akd-i rehinde meşrûta vekâlet-i devriye ile tarafında mezbûr El-Hacc Mustafa’yı vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledikde ol dahî vekâlet-i mezbûreyi kabûl itmişidi müddeî merkûme hulul itmekle menzîl-i mezbûru semen-i misliyle bey‘a ve semeninden deyn-i mezbûru bana edâya mezbûr El-Hacc Mustafa’ya cânib-i şer‘den tenbîh olunmak matlûbumdur suâl olunsun didikde gıbbe’s-suâl ve’l-inkâr müddeî mezbûrdan,

Sayfa130-1

Müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden olub mahalle-i mezbûrede sâkin Es Seyyid Mehmed Ağa ibn-i Ali ve Hasan nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka hâlâ Medîne-i merkûmede kadı olan gâib-i ani'l-meclîs mezbûr Hasan Efendi ibn-i filan bin filan müddeî mezbûr El-Hacc Halil Efendiye huccet-i mezbûre mantûkınca cihet-i mezbûreden deyni olan meblağ-ı mezbûr 3900 gurus mukâbelesinde yedinde mülk ve hakkı olub mahalle-i mezbûrede vâki' tarafları filan ile mahdûd filanı müştemil menzîlini bi cümleti't-tevâbi ve livâ-i hak fâriğa anü's-şevağıl târih-i merkûmda reh-i vaz' ve teslîm ol dahî iddihan ve kabz itdikden sonra deyn-i mezkûru müddeî mezbûre müddet-i mezkûre tamamında edâ ve fekk ve rehn mümkün olmaz ise menzîl-i mezbûru semen-i misliyle âhâra bey'e ve semeninden deyn-i mezkûru müddeî mezbûre edâya edâya işbu mezbûr El-Hacc Mustafa'yı 'azl ve in'izâlden ma'sûne ve hîn-i 'akd-i rehnde meşrûta vekâlet-i devriye ile mezbûr Hasan Efendi ibn-i filan ibn-i filan bizim huzûrumuzda vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledikde ol dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i,

Sayfa 130-2

şer'îye itdikde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ vaka bi't-taleb ketb olundu.

İsbât-ı vekâlet-i bi şehâde şâhid-i 'asl ve bi şehâdet-i şâhid-i fer' sûreti

Abdürrahim efendinin sağır oğlu Feyzullâh'ın vasîsi olan Ataullâh efendiye vekâlet iddi'â eden Esad efendinin Yahya efendi üzerine açtığı davada Abdurrahim efendinin hayâtta iken Sâliha adlı câriyenin iştirâsından alacağı 130 gurus hakkını talep etmesi ve Yahya efendinin vekâlet iddi'âsına delil istemesi üzerine şahitlerin şehadetleri

Vilâyet-i Rumili'nde Yanya kasabası mahallâtından Namazgah mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât eden Abdürrahim Efendi ibni Ahmed bin Mehmed'in sulbî oğlu ve hasran vârisi olan Feyzullâh nâm sağırın tesviye-i umûruna kibel-i şer'den mansûb vasîsi olan 'ammi Ataullâh Efendi ibni Ahmed bin Mehmed tarafından ber vech-i âtî vekâlet iddi'â iden râfi'ü'l-vesîka Esad Efendi ibn-i Ali

Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer' hatırdâ Yahya Efendi ibni Murtaza nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb sağîr-i mezbûr Feyzullâh'ın babası müteveffâ-yı mezbûr Abdürrahim Efendinin merkûm Yahya Efendi zimmetinde hayâtında yedinden iştirâ ve kabz eylediği ma'lûmetü'l-avsâf Sâliha nâm câriye bahasından işbu deyn temessükü mantûkınca ba'de küllî'l-hesab 130 guruş hakkı olub kable'l-ahzve'l-istifâ merkûm Abdürrahim Efendi vefât eyleyüb meblağ-ı merkûm sağîr-i mezbûr Feyzullâh'a isâbet ve intikâl itmekle vasî-i mezbûr Ataullâh Efendi meblağ-ı merkûmu mezbûr Yahya efendiden taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve kendüye îsâle ve kabz ve îsâl mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafından,

Sayfa 131-1

Kabûlûme mevkûfe vekâlet ile beni tevkîl ve ben dahî hâlâ vekâlet-i merkûmeyi kabûlûme binâen meblağ-ı mezbûru merkûm Yahya Efendiden bi'l-vekâle taleb iderim suâl olunub bana teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Yahya Efendi cevâbında fi'l-vâki' sağîr-i merkûm Feyzullâh'ın babası müteveffâ-yı mezbûr Abdürrahim Efendiye cihet-i merkûmeden zimmetinde 130 guruş deyni olduğunu ikrâr lâkin Müddeî mezbûr Esad Efendiden müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden fi'l- 'asl Yanya kazâsı ahâlisinden Mahmiye-i mezbûrede Küçük Karaman'da sâkin ve husûs-ı merkûme şâhid-i asl olan Hasan bin Hüseyin nâm kimesne li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hazır olub istişhâd olundukda fi'l-hakîka kasaba-i mezbûre Namazgah mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Abdürrahim Efendi ibni Ahmed bin Mehmed'in sulbî oğlu ve harsen vârisi olan Feyzullâh nâm sağîrin 'ammi ve tesviye-i umûruna kibel-i şer'den mansûb vasîsi olan Ataullâh Efendi ibni Ahmed bin Mehmed müteveffâ-yı merkûmun mezbûr Yahya Efendi zimmetinde hayâtında yedinden iştirâ ve kabz eylediği evsâfı beyinlerinde ma'lûme Sâliha nâm câriye,

Sayfa 131-2

Bahasından bir kıt'a deyn temessükü mantûkınca ba'de küllî'l-hesab bâkî kalan 130 guruş hakkı merkûm Yahya Efendiden taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza kendüye îsâle ve kabz ve îsâl mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine tarafından müddeî merkûm Esad Efendiye benim huzûrumda kabûlûme mevkûfe-i vekâlet ile vekîl eyledi ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim ve şehâdet dahî ederim deyû edâ-yı şehâdet-i şer'îye

itdikden sonra husûs-ı merkûme şâhid-i ‘asl olub bi hasebü’l-iktizâ diyâr-ı âhâra gitmekle meclîs-i şer‘a huzûru müte‘azzir olan İdris Çelebi ibni Mehmed bin Mustafa nâm kimesne lisânından şehade-i aliyyü’s-şehâdenin şurût-ı mu’teberesini riayet-i vech üzere şâhidi fer‘ olan Mehmed Efendi ibni Ömer ve Osman Çelebi ibni İbrahim nâm kimesneler dahî li ecli’s-şehâde meclîs-i şer‘a hâzırân olmalarıyla istişhâd olunduklarında fi’l-vâki ‘ husûs-ı merkûme şâhid-i ‘asl olan mezbûr İdris Çelebi ibni Mehmed bin Mustafa Yanya kazâsında Namazgah mahallesi ahâlisinden iken bundan ‘akdem vefât iden Abdürrahim Efendi ibn-i Ahmed bin Mehmed’in sulbî oğlu ve harsan vârisi olan Feyzullâh nâm sağîrin ve tesviye-i umûruna kibel-i şer‘den mansûb vasîsi olan Ataullâh ibni Ahmed bin Mehmed müteveffâ-yı merkûmun mezbûr Yahya Efendi zimmetinde hayâtında bundan iştirâ ve kabz eylediği evsâfi,

Sayfa 132-1

Beynlerinde ma‘lûme Sâliha nâm nâm câriye bahsından bir kıt ‘a deyn temessükü mantûkınca ba‘de külli’l-hesab bâkî kalan 130 gurus hakkını mezbûr Yahya Efendiden taleb ve da‘vâ ve ahz ve kabza kendüye îsâle ve kabz ve îsâl mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafından tarafından Müddeî mezbûr Esad Efendiye benim huzûrumda kabûlüne mevkûfe-i vekâlet ile vekîl eyledi ben bu husûsa bu vech üzere şâhidim ve şehâdet dahî ederim lâkin benim için diyâr-ı âhâra sefer iktizâ itmekle siz benim lisânımdan şâhid olun ve şehâdet dahî eyleyin deyû suâl-i muharrer üzere olan şehâdetini bize tahmil ve biz dahî tahammül ve kabûl eyledik biz mezbûr İdris’in lisânından şehâde-i ‘aliyyü’s-şehâde tarîkiyle bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itdiklerinde şâhidün-ı mezbûrun ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiye ba‘de’l-hükm meblağ-ı merkûm 130 gurusu vekîl-i mezbûr Esad Efendiye edâya mezbûr Yahya Efendiye tenbîh olunub mâ vaka bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb mâ rehn ve’l-iadet ve’l-vekâletü’d-devriye ve’l-kefâlet-i bi’l-mal ve der küll menzîli’l-merhûn

Bahri hanım’ın Fâtıma hanımdan satın aldığı mücevherlerin karşılığı olan dörtbin gurus için evini rehin vermesi

Tahakkuk-ı ‘özü-i şer‘iye binâen hilal-i sûtûr olan husûsun mahallinde ketb ve tahrîri iltimas olmağın kıbel-i şer‘at-ı ‘azâdan me’zûnen,

Sayfa 132-2

İrsâl olunan filan Efendi ibni filan dârü’l-hilafetü’l-‘Aliyye-i Kostantiniyyetü’l-Mahmiyeden Uzun çarşu kurbunda İbrahim Paşa-yı atîk mahallesinde sâkine fahrü’l-muhadderât Bahri Hatun innite Abdullâh bin Abdullâh’ın menzîline varub zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn huzûrlarında ‘akd-i meclîs-i şer‘-i âli eyledikte zâtî ta‘rifü’ş-şer‘î ile ma’rûfe olan mezkûre Bahri Hatun meclîs-i ma‘kûd-ı mezkûrda bundan ‘akdem ba emrillah-i te‘âlâ vedâ‘ı ‘âlem-i fânî iden kâim makâm-ı esbak Çelebi Mehmed Paşa hazretlerinin halîle-i celîle-i muhteremeleri işbu sahîbetü-l kiâabü’l-müstetâb zübdetü’l-muhadderât ‘umdetü’l-muvekkerât Fâtıma hanım ibnite Hasan Ağazâde Mustafa Paşa tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekîl olduğu zat-ı mükerrerlerini ma‘rifet-i şer‘iye ile ‘ârifân filan bin filan bin filan nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan fahrü’l-kuzât Yahya Efendi ibni filan mahzarında bi’t- tavi’s-saf ikrâr ve i’tiraf idüb müvekkile-i mezbûre Fâtıma hanım yedinden iştirâ ve kabz eylediğim beynimizde ilm-i şer‘î ile ma‘lûm işbu meclîs-i ma‘kûd-ı mezbûrda mu‘âyene ve müşâhede olunan 139 adet kebîr ve 184 aded sağîr ve vasatında bir elmas kebîr ki cem‘an 224 ‘aded elmas kuşak semeninden 4000 gurus zimmetinde müşârü’n-ileyhâ,

Sayfa 133-1

Fâtıma hanım edası lâzım deynim olmağla meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde işbu yedimde olan mülkname hucceti mantûkınca yedimde mülküm olan filan mahalde vâki ‘ filan ve ve ve hudûd ile mahdûd ve filanı müştemil menzîlimi bi cümleti’t-tevâbi ve livâ-i hak ve kâffetü’l- hukûk ve’l-murâfık fâriğa anüşşevâğil müvekkile-i mezbûre Fâtıma hanıma irhan ve teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer irtihan ve kabz ve teslîm eyleyüb meblağ-ı mezbûru târih-i kitabdan ikiyüz kırkbir gün tamamına değin te‘cîl eyledikte ben dahî ba‘de’l-kabûl müşârü’n-ileyhâ Fâtıma hanım yedinde makbûzu olan meblağ-ı merhûn-ı mezbûru ‘alâ vechi’l-âriye sâkin olmak için bana iade ve teslîm ben dahî ist‘iâre ve tesellüm ve kabz eylediğimde sonra meblağ-ı mezbûru müddet-i mezbûre tamamında müşârü’n-ileyhâ Fâtıma hanıma edâ-yı birle fekk-i rehn müyesser olmaz ise menzîl-i merhûn-ı mezbûru sevk-i sultânîde ba ‘de’n-nidâ ve’l-müzâyede ve gıbb inkitâû’r-rağbe semen-i misli ile

âhara bey ‘a ve semeninden deyn-i mezbûrumu merkûme Fatma hanıma edâya ve fazla kalur ise bana îsâl ve teslîme ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllîsine küllema azletin fânet vekîl-i mefhûmu üzere ‘azl ve in‘izâlden ma‘ûsûne ve hîn-i ‘akd-i rehnde meşruta vekâlet-i devriye ile tarafımdan işbu hazır-ı bi’l-meclîs İshak Efendi ibni filanı vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta ‘yîn eylediğimde ol dahî vekâlet-i merkûmu kabûl ve merasimini kemâ yenbağî,

Sayfa 133-2

Edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itdikden sonra Mahmiye-i mezbûrda filan mahalde sâkin ‘umdetü’l-müderrişinü’l-kirâm işbu hâzır-ı bi’l-meclîs Ahmed Efendi ibn-i Mehmed ile Hüseyin Çelebi ibn-i Abdullâh nâm kimesnelerden her biri meblağ-ı mezbûr 4000 guruşun edasına ve derk-i menzîl mezkûre tarafından emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer‘iye ile kefil ve zâmin oldular didikde gıbbe’t-tasdîk-i şer‘î Mevlânâ-yı mezbûr husûs-ı mezkûru mahallinde ketb ve tahrîr ba‘de me‘an bâis olunan filan ve filan ile meclîs-i şer‘a gelüb ‘alâ vukû’a inhâ ve takrîr-i birle mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fi bey‘i’l-vekîl bey ‘i’r-rehn

Aişe hatun’un damadı İbrahim ağanın Bogos veled-i Kazar’ın 1315 guruş borcuna karşılık evini rehn eylediğini ve vadesi gelince ödememesi durumunda evin müzayede usulüyle satılmasına kendisini vekil tayin etmesi ve evin 1180 guruşa Ömer ağayaya satışı hakkında huccet

Mahmiye-i İstanbul’da Kuyumcu Bahşayış mahallesinde sâkine iken bundan ‘akdem vefât iden Aişe Hatun ibnite Yusuf bin Abdullâh’ın verâseti zevce-i metrûkü Yusuf Ağa ibni Abdurrahman’a ve kebîre kızı Fâtıma binti Osman’a ve Vâlidesi Fâtıma binti Mehmed’e münhasıra olduktan sonra müteveffâ-yı mezbûrenin damadı İbrahim Ağa ibni Ahmed nâm kimesne meclîs-i şer‘ hatır-ı lâzımü’t-tevkîrde işbu bâisü’l-kitab Ömer Ağa ibn-i Ali mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüb işbu hâzır-ı bi’l-meclîs Bogos veled-i Kazar nâm zimmî müteveffâ-yı mezbûreye hayâtında ber mûceb-i huccet deyni olan 1315 guruş mukâbelesinde Mahmiye-i mezbûre,

Sayfa 134-1

Mahallâtından Hacı Muhyiddin mahallesinde vâki‘ hudûd ve müştemilâtı işbu yedimde olan huccet-i şer‘iyede mübîn mülk-i menzîlini bade’t-tahliye rehn ve teslîm ol dahî bade’l-kabz vel kabûl 1131 senesi cemâziye’l-ûlâsının yirmi üçüncü gününden bir sene tamamına değin meblağ-ı mezbûrun edâsı müyesser olmaz ise menzîl-i mezbûru ba‘de’l-müzâyede ve inkitâü’r-rağbe semen-i misliyle âhâra bey‘a ve kabz-ı semene ve semeninden deyn-i mezkûru edâya ve fazla kalur ise kendüye îsâle ‘azl ve in‘izâlden ma‘sûne ve hîn-i ‘akd-i rehnde meşrûta vekâlet-i devriye ile beni vekîl eyledikde ben dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl eylediğim zımmî mezbûrun meclîs-i şer‘de i‘tirafıyla sâbit ve zâhir olmuşıdi hâlen müddet-i mezkûre mürûrunda deyn-i mezbûru edâ-yı ve fekk-i rehn etmediği eelden menzîl-i mezbûru vekâletim hasebiyle münadilerden filan nâm münadi yediyle bey ‘a arz eylediğimde ol dahî mecmû‘-ı nâs olan mevâzi‘-i ‘adîdede dört aydan mütecâviz nidâ ve müzâyede ile menzîl-i mezbûr 1180 gurusda mezbûr Ömer Ağa üzerinde karar itmekle ziyâde ile taleb-i âhar zuhûr itmediğinden ma‘dâ meblağ-ı mezbûr menzîl-i mezkûrun yevm-i ‘akdde semen-i misli olduğu ihbar-ı sikat ile zâhir olmağın tarafeyndan îcâb ve kabûlü hâvî şurût-ı müfsideden ârî bey‘i bât-ı sahîh-i şer‘î ile menzîl-i mezbûru merkûm Ömer Ağa’ya bi’l-vekâle,

Sayfa 134-2

1180 gurusda zımmî mezbûr muvâcehesinde bey‘ ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve kabz ve kabûl eyledikten sonra semeni olma meblağ-ı mezbûr 1180 gurusu müşteri merkûm Ömer Ağa yedinden müteveffâ-yı mezbûrenin veresesine edâ ve teslîm için ahz ve kabz eyledim ba‘de’l-yevm menzîl-i mezbûr merkûm Ömer Ağanın mülk-i müşterâsı olub keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe’t-tasdîk-i şer‘î mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektub fî fekki’r-rehni’l-merhûn

Fatma hatunun Bahri hatun’a satmış olduğu elmaslı mücevher kuşağın bedeli olan 4000 gurusun karşılığı Bahri hatunun evini rehn eylemesi

Mahmiye-i İstanbul’da Uzun Çarşı kurbunda İbrahim Paşa atık mahallesinde sâkine Fahrû’l- muhadderât Bahri Hatun ibnite Abdullâh bin Abdullâh tarafından husûs-ı

âti'l-beyânda vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'î 'ârifân filan ve filan şehâdetleriyle mahzar hasm-ı âti-i câhda sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'î lâ hak olan Ömer bin Osman nâm kimesne meclîs-i şer' hâtır-ı lâzımü't-tevkîrde zâtî ta'rîfû's-şer'î ile mu'arrife olan 'umdetü'l- muhadderât Fâtıma hanım ebintî'l-merhûm Hasan Ağazâde Mustafa Paşa mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tiraf idüb 127 senesi Rebiü'l-âhirinin altıncı günü müşarü'n-ileyhâ Fâtıma hanım işbu meclîsde müşâhede olunan,

Sayfa 135-1

Sağîr ve kebîr cem'an 224 aded elmaslı mücevher kuşağını bey'a vekîl olan gâib-i anî'l meclîs kuzâtından Yahya Efendi yediyle müvekkilem mezbûre Bahri Hatuna 4000 guruş bey' ve temlik ve teslîm ol dahî yedinden iştirâ ve temellük ve kabûl idüb semeni olan meblağ-ı mezbûru mûmâ ileyhümâ Fâtıma hanım târih-i merkûmdan 241 tamamına değin edâ itmek üzere müvekkilem mezbûreyi te'cîl eyledikde ol dahî meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde yedinde mülk ve hakkı olub filan mahalde vâki' lede'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemîlât menzîlini bi cümleti't-tevâbi ve liva-i hak fâriğa ani's-şevağil mezbûre Fâtıma hanıma rehn vaz' ve teslîm ol dahî ba 'de'l- irtihân ve'l-kabz müddet-i mezbûre mürûrunda meblağ-ı mezbûru edâ ve fekk-i rehn müyesser olmaz ise müvekkile-i mezbûre menzîl-i mezbûru ba'de'l- müzâyede semen-i misliyle Ahmed'e bey'a ve semeninden deyn-i mezbûru edâya ve fazla kalur ise kendüye îsâle işbu hazır-ı bi'l-meclîs İshak Efendiyi 'azl ve in'izâlden masune hîn-i 'akd-i rehnde meşruta vekâlet-i devriye vekîl nasb ve ta'yîn eyledikde ol dahî ba'de'l-kabûl ecl-i mezkûr hulûl itmekle meblağ-ı mezbûru müşarü'n-ileyhâ Fâtıma hanıma edâ ve fekk-i rehn için müvekkilem mezbûre Bahri Hatuna kıbel-i şer'den tenbîh olundukda ol dahî mukaddemâ bey'i mezkûru ta'zîr ve gabn-ı fâhiş ile olmuşidi deyû da'vâya tesaddî itmişidi,

Sayfa 135-2

El hâlet-i hâzihî müvekkile-i mezbûre Bahri Hatun müşarü'n-ileyha Fâtıma hanıma deyni olan meblağ-ı mezbûr 4000 guruşu tamâmen ba'de'l-edâ fekk-i rehn eyledi didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î vekîl-i mezkûrine meclîs-i şer'de i'âde-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Bahri Hatun zikr olunan ta'zîr ve gabna ve sâir müteallaka-i 'âmme-i da 'vâdan müşarü'n-ileyhâ Fatma hanımın zimmetini ba'de'l-ibrâ müşarü'n-ileyhâ Fâtıma hanım dahî mübeyyi'i mezkûra ve semenine ve sâire

müteallaka-i ‘âmme-i da‘vâdan müvekkilem mezbûrenin zimmetini ibrâ ve ıskât eyledi didikde gıbbe’t-tasdîk-i şer‘î mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i yektüb fî fekk-i rehn-i bi’l-ma‘nâi’l-ihbâr

Uncu El-Hacc Hüseyin’den ahz edilen 340 guruş karşılığında Zülal binti Sihak’ın evini rehn etmesi ve 340 guruşun verilmesi neticesinde evin Zülal’e teslim edilmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Sâlih Paşa mahallesinde sâkin Uncu El Hacc Hüseyin bin filan asaleten ve şer‘îki Hüseyin Beşe ibn-i filan ibn-i filan tarafından husûs-ı âti’l-beyânda vekîl olduğu filan bin filan bin filan nâm kimesneler şehâdetleriyle şer‘an sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer‘î lâ hak olmağla vekâlet-i meclîs-i şer‘îf-i enverde Kam kapu dâhilinde Süleyman Ağa mahallesinde sâkine olub zâtî ta‘rîfû’s-şer‘î ile mu‘arrife olan Zülâlî bint-i Sihak nâm nasraniye muvâcehesinde ikrâr ve i’tiraf idüb bundan ‘akdem mezbûre Zülâlî yedimden istidâne ve kabz eylediği 340 guruş mukâbelesinde mahalle-i mezbûrede,

Sayfa 136-1

Vâki‘ ve filan ve filan hudûd ile mahdûd ve filan ve filan ve filanı müstemil mülk menzîlini yedimde olan huccet-i şer‘îye mantûkınca altmış bir gün tamamına değin benimle şer‘îkim ve müvekkilim mezbûr Hüseyin Beşeye ‘ale’l-iştirâk bey ‘i bi’l-vefâ tarîkiyle bey‘ ve teslîm biz dahî ber vech-i muharrer iştirâ ve tesellüm itmişdik el hâlet-i hâzihî mübeyyi‘i mezbûr hakikatde rehn ve semen-i mezbûr merkûme Zülal’in zimmetinde deyni olmağla müddet-i mezkûre tamamında mersûme Zülal deyni olan meblağ-ı mezbûru bize edâ ve teslîm idüb biz dahî tamâmen yedinden ba‘de’l-ahz ve’l-kabz menzîl-i mezbûru rehninden fekk idüb merkûme Zülal’a teslîm eyledik didikde gıbbe’t-tasdîk-i şer‘î mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb isbâtü’l-hibbe

Abdûlbaki Ağa ibn-i Abdürrahim’in terekesinden kızı Fatma’nın 5000 guruşu zabt etmesi ve varislerden Ali’nin 1041 guruşu taleb etmesi üzerine Fatma’nın 5000 guruşun babasının sağlığı sırasında kendisine hibe ettiğini şahitlerle ispat etmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Elvanzâde mahallesi ahâlisinden iken bundan ‘akdem vefât iden Abdûlbaki Ağa ibn-i Abdürrahim ibni Abdülkadir’in verâseti zevce-i

menkûhe-i metrûkesi Hadîce bint-i Abdullâh ile Vâlidesi Aîşe'ye ve sulbiye-i kebîre kızı Fâtîma ve li ebeveyn er karındaşı oğlu Ali bin Mehmed'e münhasıra ve tashîh meselesi yirmidört sehinden olub sihâ-ı mezbûreden üç sehmi zevcesi merkûme Hatice'ye ve dört sehmi Vâlidesi mezbûre Aîşe'ye ve on iki sehmi kızı merkûme Fâtîma'ya ve bâkî beş sehmi mezbûre Ali'ye isâbeti tahakkukundan mezbûr Ali,

Sayfa 136-2

Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer' enverde râfi'et-i hâzihü'l-vesîka merkûme Fâtîma'nın tarafından vekîl olduğu zatını 'ârifân filan bin ve ve ve nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan İbrahim Çelebi ibn-i Hasan muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb 'ammim ve mûrisim müteveffâ-yı merkûm Abdûlbaki'nin terekesinden 5000 gurusunu kızı müvekkile-i mezbûre Fâtîma bi gayr-ı hak müstakilen ahz ve kabz itmekle ber müceb-i tashîh mezkûr hisse-i 'irsiyeme isâbet iden 1041 gurus sekzen akçeyi taleb eylediğimde bana teslîmden imtinâ' ider vekîl-i merkûme suâl olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl vekîl-i merkûm cevâbında fi'l-vâki' müvekkilesi mezbûre Fâtîma babası müteveffâ-yı merkûmun terekesinden meblağ-ı merkûm 5000 gurusu müstakilen ahz ve kabzını ikrâr lâkin müteveffâ-yı mezbûr Abdûlbaki Ağa hal-i hayâtında târih-i kitabdan beş sene mukaddem meblağ-ı merkûm 5000 gurusu malından ifrâz ve kızı müvekkilem mezbûre Fatma'ya hâl-i sağrında hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hîbe ve temlîk ve yine meclîs-i hîbede kendisi velâyetle ittihâb ve temellük ve kabz ve kabûl eyleyüb hatta vech-i muharrer üzere olan hîbesini ikrâr ve işhâd dahî eylemişidi deyû def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve akîbü'l-inkâr ve eser-i talebü'l- beyyine 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden,

Sayfa 137-1

Ve mahalle-i merkûme ahâlisinden Yusuf Çelebi ibn-i Abdürrahim ve Abdülgafur Çelebi Abdüssettâr nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'de hâzırân olmamalarıyla istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr Abdûlbaki Ağa ibn-i Abdürrahim bin Abdülkadir hal-i hayâtında târih-i kitabdan beş sene mukaddem malımdan beş bin gurus ifrâz ve sağıre kızım Fâtîma'ya hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hîbe ve temlîk ve yine meclîs-i hîbede velâyetim hasebiyle kendime ittihâb ve kabz ve tesellüm ve kabûl eyledim meblağ-ı mezbûr beş bin gurus kızım sağıre-i merkûme Fâtîma'nın mâl-ı mevhubı olmuşdur deyû bizim huzûrumuzda ikrâr ve bizi işhâd itmişidi biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî

ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle Müddeî mezbûr Ali Çelebi meblağ-ı mezbûrdan hisse talebiyle bi vech-i mu'ârazadan men' olunub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Verese muvâcehesinde isbât-ı hibe sûreti

El-Hacc Mustafa Ağanın hayâtta iken evinin dâhilini eşi Aişe hatuna hibe etmesine rağmen Ahmed Ağa, Süleyman Ağa ile Hatem ve Zeyneb'in zabtetmesi üzerine Aişe hatuna teslim edilmesi talebi ve şahitlerin ifadeleri

Medîne-i Aydos'da Vadak? Gazi mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Çenge zaimi merhûm El-Hacc Mustafa Ağa ibni Mehmed bin Abdullâh'ın verâseti zevcât-ı metrûkâtı Aişe bint-i Süleyman ve Hatem bint-i Süleyman zeyneb binti Abdülmenan nâm,

Sayfa 137-2

Hatunlar ile sulbî kebîr oğulları Ahmed Ağa ve Süleyman Ağaya ve sağır oğulları İsmail ve Osman ve Hüseyin'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra râfi'atü'l- vesîka merkûme Aişe bint-i Süleyman Ağa ibn-i Mustafa tarafından da'vâ-yı âti'l-beyâna vekîl olduğu zâtını bi'l-mu'arrefetü's-şer'îye 'ârifân Seyfullâh Çelebi ibni Ahmed ve El Hacc bin Abdullâh şehâdetleriyle şer'an sâbit olan İbrahim Çelebi ibni Ali meclîs-i şer'-i şerîfde zikr-i âtî menzîle vâziü'l-yed oldukları sâbit olan mezbûrân Ahmed Ağa ve Süleyman Ağa ile sığâr-ı merkûmunun vasî-i muhtarları mezbûretân Hatem ve Zeyneb taraflarından vekîlleri olduğu zâtlarını 'ârifân Mehmed Çelebi bin Hasan ve Seyfullâh Çelebi ibni Ahmed şehâdetleriyle şer'an sâbit olan Çelebi Hüseyin Ağa ibn-i Ahmed mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûrenin zevci müteveffâ-yı merkûm Zaim El-Hacc Mustafa Ağa ibn-i Mehmed bin Mustafa târih-i kitabdan sekiz sene mukaddem hâl-i hayâtında Hacc-ı Şerîfe 'azîm olduğu halde yedinde mülki bir taraftan Süleyman ve bazen Mehmed mülki ve bir taraftan Derviş Ahmed ve ba'zen menzilhâne ta'bîr olunur müteveffâ-yı mezbûrun oğlu Ahmed Ağaya verdiği menzîl ile mahdûd hâriciye ve dâhiliyeyi müştemil mülk-i menzîlin dâhiliye ta'bîr olunur mahallini ifrâz ve,

Sayfa 138-1

Ve zevcesi müvekkilem mezbûre Aişe Hatuna hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hîbe ve temlik ve tahliye ve teslim ol dahî meclîs-i hîbede ittihâb ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabûl itmekle mülk-i mevhûbi olmuşiken mezbûrân Ahmed Ağa ve Süleyman Ağa ile müvekkiletan-ı mezbûretân Hatem ve Zeyneb'den her biri bi'l-asâle ve bi'l-vesâye vaz '-ı yed iderler suâl olunub kasr-ı yedlerine tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûmun Ahmed Ağa ve Süleyman Ağa ve Hüseyin Ağadan her biri cevâblarında fi'l-vâki' menzîl-i mahdûd mezbûre müteveffâ-yı merkûmun hayûtunda mülki olup ba'de vefâten veresi mezbûruna 'ırsen intikâl eylemek üzere bi'l-asâle ve bi'l-vesâye ve bi'l-vekâle vaz'-ı yedlerin ikrâr lâkin ber vech-i mübin müteveffâ-yı mezbûrun müvekkile-i merkûme Aişe Hatuna hîbe ve temlik ve tahliye ve teslim eylediği ma'lûmumuz değildir deyû inkâr idicek vekîl-i merkûmdan da'vâ ve meşrûhasına mutâbık beyyine talep olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olup müteveffâ-yı merkûmun akrabasından ve Yanbolu ahâlisinden Mustafa bin Himmet ve Süleyman bin Davud nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' Aydos'da Vadak? Gazi mahallesi ahalisinden iken bundan 'akdem vefât eden Çinge za'îmi El Hacc Mustafa Ağa ibni Mehmed bin Mustafa târih-i kitabdan sekiz sene mukaddem hal-i hayâtında Hacc-ı Şerîfe,

Sayfa 138-2

'Azîm olduğu halde mülk ve hakkı olup mahalle-i mezbûrede vâki ' (yazılmamış) taraflarıyla mahdûd hâriciye müştamil mülk menzîlinin dâhiliyesini ifrâz idüb bizim huzûrumuzda zevce-i müvekkile-i merkûme Aişe Hatuna hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hîbe ve temlik ve tahliye ve teslim idüb ol dahî meclîs-i hîbede ittiham ve temellük ve tesellüm ve kabûl eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebince ba'de'l-hükm merkûmun Ahmed Ağa ve Süleyman Ağa ve Çelebi Hüseyin Ağanın dâhiliye-i menzîl-i mezkûrdan kasr-ı yedlerine tenbîh olunub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu. Sene 1141

Sûret-i mâ yektüb fî da'vâi'l-hîbe ve isbâtihâ

Hüseyin Çelebi ibni El-Hacc Mustafa'nın baba bir kardeşi Mehmed Çelebi bin El-Hacc Mustafa üzerine açtığı davada Aişe binti Mehmed nâm Hatun'un hayâtta iken

beşyüz gurusu kendine hibe ettiği ve parayı vasîsi Mehmed çelebiye verdiğini ifade etmesi ve talep etmesi üzerine Mehmed çelebinin bu durumu doğrulaması.

Vilâyet-i Anadolu'da Balıkeseri mahallâtından Hisar mahallesi ahâlisinden olub Mahmiye-i İstanbul'da Mahmud Paşa kurbunda Tahtahene'de misâfiren sâkin işbu râfî'ü'l-vesîka Hüseyin Çelebi ibni El-Hacc Mustafa nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer' hatırdâ li eb karındaşı olub hâl-i sağrında kibel-i şer'-i münîrden mansûb vasîsi olan Mehmed Çelebi bin El-Hacc Mustafa nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bundan 'akdem vefât iden ceddem Aişe binti Mehmed nâm Hatun hayâtında benim hâl-i sağrında malından beş yüz,

Sayfa 139-1

Guruş ifrâz ve bana hîbe-i şer 'iye ile hîbe ve temlîk ve tesviye-i umûruma vasî-i mansûbum olan karındaşım mezbûr Mehmed Çelebi'nin yedine def' ve teslîm ol dahî meclîs-i hîbede benim için bâ sâye-i ittihâb ve kabz ve kabûl ve temellük ve tesellüm ve kendü mesârifine sarfla istihlâk idüb hatta vech-i meşrûh üzere meblağ-ı merkûm guruş zimmetinde bana vâcibü'l-edâ deyni olduğunu târih-i kitabdan beş gün mukaddem lede's-şuhûd ikrâr dahî itmişiken hâlâ teleb eylediğimde edâdan imtinâ' ider suâl olunub teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm ve akîbü'l-inkâr Müddeî mezbûr Hüseyin Çelebiden müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden Mahmiye-i merkûmede Sinan Ağa mahallesinde sâkin Mehmed Ağa ibni İbrahim ve Ebu Bekir Çelebi ibni Osman nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' merkûm Mehmed Çelebi hal-i sağrında vasîsi olduğum li eb karındaşım Hüseyin'e ceddese Aişe nâm Hatun bundan 'akdem hal-i hayâtında malından beşyüz guruş ifrâz ve hîbe-i sahîha-i şer'iye ile hîbe ve temlîk ve bana teslîm itmekle ben dahî bi'l-vesâye meclîs-i hîbede yedinden ittihab ve kabz ve kabûl ve temellük ve teslîm eyleyüb kendi mesârifime sarfla istihlâk itmişidim meblağ-ı mezbûr karındaşım merkûm Hüseyin'e hâlâ zimmetimde,

Sayfa 139-2

Vâcibü'l-edâ deynimdir deyû târih-i kitabdan beş gün mukaddem huzûrumuzda ikrâr ve bizi işhâd itmişidim biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iye itdiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiye

şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh-i şer'î mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ fî da'vâi'l-hîbe

Aişe bint-i Abdullâh'ın, El-Hacc Mehmed bin Receb ile büyük oğlu Ali Çelebi üzerine açtığı davada El-Hacc Mehmed'in câriyesi iken oğlu Ali'ye hibe etmesi ve Ali'den çocuğu olmasına rağmen El-Hacc Mehmed'in tekrar kendini alarak başkasına satmak istemesi iddi 'âsına karşılık delil getirememesi ve El-Hacc Mehmed'in yemin etmesi

Rakka inkıyâdını mukırra olmağıyla zikr-i âtî da'vâya kibel-i şer'den me'zûnen orta boylu çatık kaşlı gök ela gözlü çerkestü'l-'asl ve sellemetullâh Aişe bint-i Abdullâh Mahmiye-i İslambol'da meclîs-i şer'-i enverde işbu râfi'ü'l-kitab El-Hacc Mehmed bin Receb ile mezbûr El-Hacc Mehmed'in kebîr oğlu Ali Çelebi mahzarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb ben bundan 'akdem merkûm El-Hacc Mehmed'in yedinde câriye-i memlûkesi olduğum halde mezbûr El-Hacc Mehmed beni oğlu merkûm Ali Çelebi'ye hîbe-i sahîha-i şer'îye ile hîbe ve temlîk ve teslîm ol dahî meclîs-i hîbede ittiham ve temellük ve kabz ve kabûl idüb beni vaty ve ihbâl itdikden sonra müstebinü'l-hılka bir cenin meyyit ilkâ idüb hatta mezbûr Ali Çelebi'nin ümmü'l-veledi olmuşiken merkûm El-Hacc Mehmed hîbe-i merkûmenin bi'l-küllîye vukû'ı olmayub ben câriye-i,

Sayfa 140-1

Memlûkesi olmak üzere oğlu merkûm Ali Çelebi ile tasadduk ve infak itmeleriyle mezbûr El-Hacc Mehmed beni istirkak ve âhâra bey' murâd ider suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr El-Hacc Mehmed cevâbında fi'l-hakîka mevsûfe-i merkûmeye câriye-i memlûkesi olmak üzere vaz'-ı yed ve âhâra bey' murâd eylediğini ikrâr lâkin hîbe-i merkûmeyi bi'l- küllîye inkâr idicek mevsûfe-i mezbûre Aişe'den ber vech-i meşrûh müdde'âsına mutâbika beyyine talep olundukda mevsûfe-i mezbûre bi'd-def'at ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acz ile istihlâf itmeğın fi'l-hakîka müddeîye-i mevsûfe-i merkûmeyi oğlu merkûm Ali Çelebiye vech-i muharrer üzere hîbe ve temlîk ve teslîm idüb ol vechle mülkinden ihrâc itmediğine mezbûr El-Hacc Mehmed'e yemin teklîf olundukda ol dahî 'alâ vefku'l-mes'ûl yemin-i bi'l-lâh-i 'aliyyü'l-'azîm itdikden sonra müddeîye-i

mevsûfe-i merkûmenin hîbe da'vâsı şer'an sâbit olmadıkca mezbûr Ali Çelebiden Ümmü'l-veledlik da'vâsı sahîha ve meşrû'a olmayub mezbûr Ali Çelebiye suâl dahî teveccüh etmemekle mûcebiyle müddeîye-i mezbûre Aişe bi vech-i mu'ârazadan men' olunub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Hîbe ile 'âdiyet sûretinde vâki' olan i 'lâmdır

Aişe'nin, büyük kızı Ümmetullâh'a iade ettiği malları geri istemesi üzerine Ümmetullâh'ın delil getirememesi ve Aişe'nin yemin etmesi üzerine Ümmetullâh'ın Annesi Aişe'den aldığı malların geri verilmesi hakkında ilam

Benât-ı eşrâfdan olmayan sahîbe-i 'arz-ı hâl Aişe meclîs-i şe'de sulbiye-i kebîre kızı Ümmetullâh mahzarında bundan 'akdem mezbûreye i'âde ve teslîm,

Sayfa 140-2

Eylediğim eşyâ-yı memlûkemden altı kıt'a yasdık ve bir kırmızı beledi döşek ve bir sandal yorgan ve iki tencere ve beş bakır sahan ve bir hamam tası ve bir bakır sini ve üç ayaklı bir çift zümrüd küpenin a'yânı yedinde mevcûde olmağla aynılarını ve mecmû'u kırk iki guruş kıymetli bir çift altun bilezik ve bir cam küpeni firace ve dört tencerenin a'yânı müstehlike olmağla kıymet-i mezkûrelerini merkûme Ümmetullâh'dan talep iderim deyû da'vâ ol dahî cevâbında a'yânı yedimde mevcûde olan eşyâ-yı mezkûre ile mecmû'ı on altı guruş kıymetlü eşyâ-yı müstehlikeyi Vâlidem mezbûre bana cihaz nâmıyla hîbe ve temlîk eylemiştir deyû baded def 've'l-inkâr mezbûre Ümmetullâh def '-i meşrûhuna ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'aciz ile mezbûre Aişe'yi ba'de'l- istihlâf ol dahî 'alâ vefku'l- mes'ûl vech-i şer'î üzere ba'de'l- yemîn eşyâ-yı müstehlikenin ol altı guruşdan ziyâde kıymetini isbât için mezbûre Aişe'nin beyyinesi olmamak ile mezbûre Ümmetullâh dahî bi'l-iltimas vech-i şer'î üzere ba'de'l- yemin yedinde a'yânı mevcûde olan eşyâ-yı mezkûrenin 'aynlarını ve eşyâ-yı müstehlikenin i'tirafıyla şer'an lâzım gelen on altı guruş kıymetini Vâlidesi mezbûre Aişe'ye red ve teslîm için mezbûr Ümmetullâh'a tenbîh olundukdan sonra mezbûre Ümmetullâh dahî Vâlidesi mezbûre Aişe'ye bundan 'akdem ibdâ' ve teslîm eyledim,

Sayfa 141-1

Deyû iddi'â eylediği mecmû'ı otuz beş guruş kıymetli bir orta keçesi ve bir kapu perdesi ve iki ferace ve bir yorganı mezbûre Aişe bi'l-küllîye ba'de'l-inkâr mezbûre Ümmetullâh'ın beyyinesi olamamağla mezbûre Aişe bi'l-iltimas yemin itmeğin mezbûre Ümmetullâh bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundu.

Sûret-i mâ yektüb fî da'vâi'l-kefâlet ve isbâtihâ

El-Hacc İbrahim bin Ahmed'in, Hüseyin Çelebi ibn-i Mustafa ve Aişe hatun üzerlerine açtığı davada Mehmed Ağa ib-i Abdullâh bin Abdülmenan'ın terekesinden 230 guruş alacağını talep etmesi ve El-Hacc İbrahim'in şahitlerle isbat etmesi.

Mahmiye-i İstanbul'da Kebeciler hanında misâfîren sâkin işbu bâisü'l- kitab El-Hacc İbrahim bin Ahmed nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde Mahmiye-i mezbûrede Nahlband mahallesi ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Mehmed Ağa ibn-i Abdullâh bin Abdülmenan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Aişe bint-i Osman nâm Hatun ile sağır oğlu Mustafa ve sağire kızı Hatice'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık olduğdan sonra sağır-ı merkûmanın kibel-i şer'den mansûb vasîleri olmağla tereke-i müteveffâ-yı mezbûre bi'l-vesâye vâziü'l-yed olan Hüseyin Çelebi ibni Mustafa nâm kimesne ile zâti tarif-i şer'î ile mu'arrife-i merkûme Aişe Hatun mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb yedimde olan ma'nûn ve mersûm işbu bir kıt'a deyn temmessükü nâtık olduğu üzere gâib-i ani'l-meclîs Mustafa Ağa nâm kimesne,

Sayfa 141-2

Zimmetinde 1113 senesi zilhicce guresinden yüz sekzen bir gün tamamına dek mü'eccel ve mev'ûd cihet-i deyn-i şer'îden hakkım olan 230 guruşa müteveffâ-yı merkûm Mehmed Ağa hayâtında emr ve kabûl-i hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil olduğundan sonra kable'l- edâ mezbûr Mehmed Ağa vefât itmekle meblağ-ı mezbûru min ciheti'l-kefâle tereke-i vâfiyesinden taleb iderim suâl olunub aliverilmesi matlûbumdur didikde gibbe's-suâl vasî-i mezbûr Hüseyin Çelebi ile merkûme Aişe Hatun cevâblarında fi'l-vâki' kazıyye-i vech-i muharrer üzere olduğunu ikrâr lâkin müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ağa târih-i mezbûrdan yüz

sekzen bir gün tamamına değin muvakkaten kefil olub hâlâ ecl-i mezkûr hulûl itmekle zimmeti beriyye olmuştur deyû def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk müddeî mezbûr El-Hacc İbrahim cevâbında kefâlet-i muvakkateyi inkâr eylediğinden gayrı müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ağa hayâtında ecl-i mezkûr hululünden üç ay mürûr itdikden sonra 1104 senesi Şabanü'l-muazzamında meblağ-ı mezkûr cihet-i kefâlet-i mezkûreden bana zimmetinde vâcibü'l-edâ deyni olduğunu ikrâr ve işhâd dahî eylemişidi deyû mezbûrânın def'lerini def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk ve'l-inkâr müddeî mezbûr El-Hacc İbrahim'den vech-i meşrûh üzere def'-i ref'ine beyyine teled olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden,

Sayfa 142-1

Olub Mahmiye-i merkûmede Kilid hanında miasfiren sâkin Hasan Efendi ibni Mehmed ve Ebu Bekir Ağa ibni Ahmed nâm kimesneler li eclî's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka müddeî merkûm El Hacc İbrahim'in yedinde olan işbu bir kıt'a deyn temessükü nâlık olduğu üzere gâib-i ani'l-meclîs Mustafa Ağa zimmetinde 1113 senesi zil hiccesi guresinden yüz sekzen bir gün tamâmına dek mü'eccel ve mev'ûd cihet-i deyn-i şer'îden hakkı olan 230 guruşa müteveffâ-yı merkûm Mehmed Ağa ibn-i Abdülmenan hayâtında emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha ile kefil olub ba'de ecl-i mezkûr hululünden üç ay mürûr itdikden sonra 1114 şabanında meblağ-ı merkûm 230 guruş cihet-i kefâletden müddeî merkûm El Hacc İbrahim zimmetinde edası lâzım deyni olduğunu bizim huzûrumuzda kerraren ve mürar-ı ikrâr ve bizi işhâd eylemişidi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle meblağ-ı mezbûr 230 guruşu tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan müddeî merkûm El-Hacc İbrahim'e edâ ve teslîme vasî merkûm Hüseyin Çelebi ile merkûm Aîşe Hatuna tenbîh olunub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ fi da'vâi'l-kefâlet ve subûtihâ

Ömer Çelebi ibn-i Osman'ın, Mehmed Ağa ibn-i İbrahim üzerine açtığı davada Mevkuf Arpa Emîni Hasan efendiden alacağı olan 1240 guruşa Mehmed ağanın kefil olması nedeniyle talep etmesi ve Mehmed ağanın kefaletinin şahitlerin ifadeleriyle isbatı

Sayfa 142-2

Mahmiye-i İstanbul'da Bağçe kapusu kurbunda filan mahallesinde sâkin Arpacı tâifesinden işbu râfi'ü'l-vesîka Ömer Çelebi ibni Osman Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i enverde Mehmed Ağa ibni İbrahim nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb gâib-i ani'l-meclîs Arpa Emîni Hasan Efendi zimmetinde mukaddemâ yedimden malımdan iştirâ ve kabz eylediği mikdâr keyli beynimizde ma'lûm arpa bahasından 1240 guruş hakkım olub bundan 'akdem meblağ-ı mezkûru mezbûr Hasan Efendiden taleb ve da'vâ sadesinde olduğumda mezbûr Mehmed Ağa merkûm Hasan Efendinin etbâ'ından olmağla târih-i kitabdan üç ay mukaddem meblağ-ı mezbûra kefil ve zâmin oldukda ben dahî kefâletini kabûl idüb hatta merkûm Mehmed Ağa meblağ-ı mezbûr cihet-i kefâletden bana zimmetinde vâcibü'l-edâ deyni olduğunu târih-i mezbûrda kendü sâkin olduğu menzîlinde huzûr-ı müsliminde ikrâr ve işhâd dahî itmişiken hâlâ meblağ-ı merkûmu kefâletine binâen merkûm Mehmed Ağadan taleb eylediğimde edâda te'allül ider suâl olunub edâya tenbîh olunmak müradımdır didikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr Müddeî mezbûr Ömer Çelebiden müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müsliminden olub bağçe kapusunda arpacı tâifesinden Ali Çelebi ibni

Sayfa 143-1

İbrahim ve Zekeriya Çelebi ibni Ahmed nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olmalarıyla istişhâd olundukda fil hakika merkûm Mehmed Ağa târih-i kitabdan üç ay mukaddem Müddeî mezbûr Ali Çelebinin merkûm Arpa Emîni Hasan Efendi zimmetinde arpa semeninden hakkı olan 1240 guruşa ben kefil ve zâmin oldum meblağ-ı mezkûr merkûm Ömer çelebiye cihet-i kefâletden zimmetimde vâcibü'l-edâ deynimdir deyû kendü sâkin olduğu menzîlinde bizim huzûrumuzda ikrâr ve bizi işhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm meblağ-ı mezbûru merkûm Ömer Çelebiye edâ ve teslîme merkûm Mehmed Ağaya tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki ' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fî ikrârü'l-kefâlet-i bi'l-mâl

Ahmed Ağa ibni Mehmed Ağa'nın, Receb Ağa ib-i Şaban'a kefil olması

Mahmiye-i İstanbul'da Molla Kestel mahallesi ahâlisinden Ahmed Ağa ibni Mehmed Ağa mahfil-i kazada bâisü'l- kitab Ömer Çelebi ibn-i Osman mahzarında bi tav'an ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb işbu hazır-ı bi'l-meclîs Receb Ağa ibn-i Şaban mezbûr Ömer Çelebinin yedinde olan memhûr temessükü mantûkınca mezbûr Ömer Çelebi yedinden ve malından istikrâz ve kabz,

Sayfa 143-2

Mesârifine sarfla istihlâk itmekle zimmetinde mütekarrir olan 500 guruş deynine ben tarafından emr ve kabûlü hâvî kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil ve zâmin oldum didikde mezbûr Ömer Çelebi ve Receb Ağadan her biri mukırr mezbûr Ahmed Ağayı cem'-i kelimât-ı meşrûhasından tasdik itmeleri ile mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fî isbâtü'l-kefâlet-i bi'l-mâl

Şaban beğ ibni Ramazân'ın, Mahmud Ağa ibni Mehmed üzerine açtığı davada mevkuf Ramazân'ın kendine borcu olan 500 guruşa Mahmud ağanın kefil olması nedeniyle talep etmesi Mahmud ağanın kefaletinin şahidlerin ifadeleriyle isbatı

Mahmiye-i İstanbul'da Elvanzâde mahallesi ahâlisinden râfi 'ü'l-vesîka Şaban beğ ibni Ramazân Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer' de mahalle-i mezbûre ahâlisinden Mahmud Ağa ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb gâib-i ani'l-meclîs Ramazân Ağa ibni Şaban'ın bundan yedimden istikrâz ve kabz ve mesârifine sarfla istihlâk itmekle zimmetinde bana vâcibü'l-edâ lâzımü'l-kazâ deyni olan 500 guruşa merkûm Mehmed Ağa emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i mutallaka-i sahîha-i şer'îye ile kefil ve zâmin olmağla binâen 'aleyh meblağ-ı mezbûru merkûm Mahmud Ağadan talep iderim suâl olunub alıverilmesi murâdımdır didikde gıbbe's-suâl ve akîbü'l-inkâr ve eser-i talebü'l-beyyine 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub filan mahallesi ahâlisinden ve ve nâm kimesneler li ecli's-şehâde,

Sayfa 144-1

meclîs-i şer‘a hâzırân olub işhâd olunduklarında fi‘l-vâki‘ işbu Mahmud Ağa bundan ‘akdem gâib-i ani‘l-meclîs Ramazân ibn-i Şaban’ın müddeî mezbûr Şaban beğ yedinden istikrâz ve kabz ve mesârifine sarfla istihlâk itmekle müddeî mezbûre zimmetinde vâcibü‘l-edâ lâzımü‘l-iktizâ deyni olan 500 guruşa bizim huzûrumuzda emr ve kabûlü hâvîye hâvîye kefâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iye ile kefil ve zâmin olmuşıdi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itdiklerinde ba‘de‘t-ta‘dîl ve‘t-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba‘de‘l-hükm ve‘t-tenbîh mâ hüve‘l-vâki‘ bi‘t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fi ikrârü‘l-kefâlet-i bi‘n-nefs

Ali Ağa ibni Hüseyin’in, Halil ağa ile Abbas efendinin aralarındaki davada şahid olan Abbas efendinin kırk güne kadar mahkemeye getirilmesine kefil olması

Mahmiye-i İstanbul’da Molla Aşkî mahallesi ahâlisinden Ali Ağa ibni Hüseyin Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer‘de râfî‘ü‘l-kitab Abdülcilil Ağa ibni Veliyyüddin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Halil Ağanın hazır-ı bi‘l-meclîs Abbas Efendi ibni Süleyman ile hukûk-ı şer‘iye müteallaka da‘vâsı olub beyyinem âhar-ı diyâra gitdiler deyû berâ-yı istimhâl itmekle ben dahî merkûm Abbas Efendinin târih-i kitabdan kırk güne değin nefesine,

Sayfa 144-2

Ve hîn-i mutâlebede meclîs-i şer‘a ihzarına emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer‘iye ile kefil oldum didikde gıbbe‘t-tasdik-i şer‘î mâ hüve‘l-vâki‘ bi‘t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fi ihrâcü‘l-kefâlet-i bi‘n-nefs

Abdülcilil Ağa ib-i Veliyyüddin’in, Abbas efendi ile aralarındaki davada sulhun sağlanması nedeniyle Ali ağanın kefaletinin ihrâc edilmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Kasab Avz mahallesi ahâlisinden Abdülcilil Ağa ibni Veliyyüddin nâm kimesne meclîs-i şer‘-i şerîf-i nebevîde Mahmiye-i mezbûrede Molla Aşkî mahallesi ahâlisinden Ali Ağa ibni Hüseyin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb hazır-ı bi‘l-meclîs Abbas Efendi nâm kimesne ile hukûk-ı şer‘iye

müteallaka devam olmağla merkûm Ali Ağa mezbûr Abbas Efendinin 1135 senesi Muharremü'l-harâmı guresinden kırk güne değin nefesine ve Hüseyin mutâlebede meclîs-i şer'â ihzârına kefil olmuşıdi el hâlet-i hâzihî merkûm Abbas Efendi ile beynimizde Tevfik ve ıslah olunmağın merkûm Ali Ağayı kefâlet-i mezbûremden ihrâc eyledim didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Meyyit-i müflîse kefâlet sahîha olmadığı sûret

El-Hacc Mehmed bin Mustafa'nın, Mehmed Emin ibni Ebu Bekir üzerine açtığı davada vefat eden Mehmed Emin'in kardeşinden alacağı olan 1000 gurusun 300 gurusunu müteveffanın terekesinden alıp geri kalanına Mehmed Emin'in kefil olması nedeniyle talep etmesi ve vefat eden birine kefaletin sahih olmadığına dair fetvânın Mehmed Emin tarafından ibraz edilmesi

Mahmiye-i İstanbul'da Hacı Küçük mahallesi ahâlisinden El-Hacc Mehmed bin Mustafa nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'de râfi' hâze'l-kitâb,

Sayfa 145-1

Mehmed Emîn ibni Ebu Bekir nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Mehmed Emîn'in karındaşı olub bundan 'akdem vefât iden Mahmud zimmetinde cihet-i karz-ı şer'îden 1000 gurus hakkım olub kable'l-edâ vefât itmekle mezbûr Mehmed Emîn karındaşı müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde hakkım olan meblağ-ı mezbûra kefil oldukdan sonra meblağ-ı mezbûrun ancak 300 gurusunu müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden ahz ve kabz idüb ma'dâsını dahî kefâletine binâen mezbûr Mehmed Emîn cevâbında fi'l-hakîka-i hal-i bast olunan minvâl üzere deyni olan meblağ-ı mezbûra vefâtından sonra kefil olduğunu ikrâr lâkin karındaşım mezbûr Mahmud müflîsen vefât itmekle yedimde olan işbu fetvâ-yı şerîfe mücebince meyyit-i müflîse kefâlet sahîha değildir deyû mazmûn-ı takrîr-i meşrûhuna mutâbika bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâzıyla def'le mukâbele idicek gıbbe'l-istintâk müddeî mezbûr El-Hacc Mehmed Ağa bi vech-i mu'ârazadan men'-i birle mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Sayfa 145-2

Mukaddemâ kefilim deyû edâ ba‘de gerü haddiçün tekrâr-ı da‘vâm ve hükm

Mütevelli Ali ağanın açtığı davada Ahmed beğın nukûd-ı mevkûfeden aldığı 235 guruşa Bostani Mehmed beğın kefil olması ve daha sonra kefil olmadığı iddi ‘âsıyla geri alması üzerine 235 gurusu talep etmesi ve Bostani Mehmed beğinde aynı şekilde ifadesi

Mahmiye-i İstanbul’da ashâb-ı hayrâtdan Zülfikar Ağa nukûd-ı mevkûfesinin bi’l-fi‘l mütevellîsi olan râfi‘ü’l-vesîka Ali Efendi ibn-i İbrahim Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer‘-i nebevîde has bağçe bostanlarından Ahmed beğ ibni Mustafa nâm kimesne mahzarında bi’t- tevliye üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb Mahmiye-i mezbûrede Elvanzâde vakfının mütevellîsi olduğu halde bundan ‘akdem vefât iden El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh mütevellîsi olduğum Zülfikar Ağa nukûd-ı mevkûfesinden istidâne ve kabz eylediği 235 gurusı deynine merkûm Bostani Ahmed beğ tarafından emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer‘iye ile kefil oldukdan sonra merkûm El-Hacc Ali deyn-i mezbûru kable’l-edâ vefât itmekle merkûm Bostan Mehmed beğ meblağ-ı mezbûr 235 gurusı cihet-i merkûmeden deynimdir deyû tamâmen bana edâ ve teslîm ben dahî bi’t-tevliye yedinden kabz ve tesellüm eylediğimden sonra merkûm Bostani Ahmed beğ müteveffâ-yı mezbûrun veresesi deyn-i mezbûru inkâr idüb terekesinden bana edâ ve teslîm itmediler deyû meblağ-ı mezbûru bi gayr-ı hak yedimden kabz itmekle suâl olunub aliverilmesi bi’t-tevliye murâdımdır didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Bostani Ahmed beğ cevâbında fi’l-vâki‘,

Sayfa 146-1

Hâl-i mütevellî-i mezbûrun takrîr-i meşrûhu üzere olub mezbûr El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh hayûtunda Zülfikar Ağa vakfının mütevellîsi yedinden istidâne ve kabz eylediği 235 gurusı deynine emriyle ben kefil oldukdan sonra ba‘de vefâten meblağ-ı mezbûru cihet-i kefâletden deynimdir deyû mütevellî merkûm Ali Efendiye ba‘de’l- i‘tirâf edâ ve teslîmi ba‘de tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan veresesi bana edâ itmediler deyû bi gayr-ı hak mütevellî merkûm Ali Efendi yedinden tamâmen 235 gurusı istirdâd ve kabz eylediğini i‘tirâf itmekle mücebiyle ba‘de hükm meblağ-ı mezbûru mütevellî merkûm Ali Efendiye edâya mezbûr Bostani Ahmed beğ tenbîh olunub mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu. fi 7, 3 sene 1136

Kefâlet-i deyni edâ ve asıla rucû' sûreti

Ahmed beğ ibni Mustafa'nın, Elvanzade vakfı mütevellisi iken vefat eden El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh'ın varislerinden oğlu Mehmed üzerine açtığı davada El-Hacc Ali bin Hüseyin'in Zülfikar ağaya kefil olması nedeniyle 235 guruşu terekesinden talep etmesi ve şahitlerle isbatı

Hasbağçe bostanîlerinden râfiü'l-vesîka Ahmed beğ ibn-i Mustafa Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'-i şerîfde Mahmiye-i mezbûrede Elvanzâde vakfının mütevellisi olduğu halde bundan 'akdem vefât iden El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh'ın verâseti zevcesi Aîşe Hatun ile sulbî kebîr oğlu Mehmed ve sağîr oğulları İsmail ve Mustafa'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra merkûm Mehmed bin El-Hacc Ali mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Mehmed'in babası müteveffâ-yı,

Sayfa 146-2

Merkûm El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh hayûtunda Mahmiye-i mezbûrede Zülfikar Ağa nâm sahibü'l-hayrın nukûd-ı mevkûfesinden mütevellisi yedinden istidâne ve kabz ve mesârifine sarfla istihlâk eylediği 235 guruş deynine tarafından emr ve kabûlü hâviye kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil olmağa meblağ-ı mezbûru kefâlet-i mezbûreye binâen hâlâ mütevellî-i vakf olan Ali Efendi müteveffâ-yı merkûm El-Hacc Ali'nin vefâtından sonra hükm-i hâkimü's-şer 'le benden kabz itmekle ben dahî terekesinden talep iderim oğlu Mehmed'e suâl olunub terekesinden teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm merkûm Mehmed cevâbında fi'l-vâki' babası müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-verâse vaz'-ı yedini ikrâr lâkin deyn-i mezkûru ma'lûmum değildir deyû inkâr idicek Müddeî mezbûrdan davasına mutâbık beyyine talep olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub Mahmiye-i mezbûrda Müfti Ali Çelebi mahallesini ahâlisinden Bostanî mütekâidlerinden ve nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-vâki' mezbûr Mehmed'in babası olub Elvanzâde vakfının mütevellisi olduğu halde vefât iden El-Hacc Ali bin Hüseyin bin Abdullâh hayûtunda Mahmiye-i mezbûrede merhûm Zülfikar Ağa nukûd-ı mevkûfesinden mütevellisi yedinden istidâne ve kabz ve mesârifine sarfla istihlâk eylediği,

Sayfa 147-1

235 guruş deynine işbu müddeî mezbûr Bostanî Ahmed beğ tarafından emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil-i bi'l-mâl olub ba'de vefâten merkûm Ahmed beğ hükm-i hâkimü'ş-şer'le meblağ-ı mezbûru mütevellî-i vakf olan Ali Efendiye kezâlik bizim huzûrumuzda tamâmen edâ ve teslim eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın gıbbe't-tahlîfü'l-mu'teber mücebiyle ba'de'l-hükm tereke-i müteveffâ-yı mezbûrun meblağ-ı mezbûru müddeî merkûm Ahmed beğ edâ ve teslim mezbûr Mehmed'e tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî 7 Receb sene 1136

Sûret-i uhrâ fi'l-kefâle

El-Hacc Mustafa'nın Ahmed bin Mustafa'dan aldığı çeşitli mallara ortağı Mustafa beşenin ona Mustafa Beşeye de Süleyman Çelebinin kefil olması sebebiyle kefillerden 1520 guruş talep etmesi ve Süleyman Çelebinin aynı şekilde ifadeleri

Mahmiye-i İstanbul'da Davud Paşa mahallesinde sâkin tüccardan râfi'ü'l-vesîka Ahmed bin Mustafa Mahmiye-i merkûmede meclîs-i şer'-i enverde yine Mahmiye-i mezbûrda bal kaparı tüccarından Süleyman Çelebi ibni Osman mahzarında üzerine da'vâ ve tasvîr-i müddeî idüb gâib-i ani'l-meclîs El-Hacc Mustafa nâm kimesne zimmetinde yedimden iştirâ ve kabz eylediği beynimizde ma'lûm emti 'â-i mütenevvi'a ismânından 1400 guruş hakkım olub meblağ-ı mezbûra şerîki hazır-ı bi'l-meclîs Mustafa Beşe tarafından emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil ve zâmin olmağla mezbûr Mustafa Beşe'nin dahî kefâletine binâen edası,

Sayfa 147-2

Lâzım gelen meblağ-ı mezkûr 1400 guruşa mezbûr Süleyman Çelebi emr ve kabûlü hâvîye kefâlet-i sahîha-i şer'îye ile kefil ve zâmin olduğundan ma'dâ mezbûr Süleyman Çelebi zimmetinde dahî cihet-i karz-ı şer'îden 120 guruş hakkım olmağla ciheteyn-i mezkûreteynden merkûm Süleyman Çelebi zimmetinde müctemi olan 1520 guruşu hâlâ talep iderim suâl olunub edâya tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl merkûm Süleyman Çelebi cevâbında fi'l-hakîka kazıyye-i müddeî merkûmun takrîr-i meşrûhu üzere olub ciheteyn-i mezkûreteynden müddeî merkûma 1520 guruş zimmetinde lâzımü'l-edâ deyni olduğu bi tav'a ikrâr ve i'tiraf itmeğın

‘alâ mûceb-i ikrâra meblağ-ı mezbûru müddeî merkûma edâ ve teslîme tenbîh olunub mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fi vesîkatü’l-havâle

Ahmed bin filanın Ali çelebi ibni filandan alacağı yüz gurusu olu, Ali çelebinin Hasan Ağa ibni Ahmed yüz elli gurusu evini satması neticesi ele geçen paradan alıp Ali çelebinin borcunu ibra etmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Molla Hasan mahallesinde sâkin Ahmed bin filan nâm kimesne meclîs-i şer‘-i şerîf-i enverde bâisü’l-kitab Ali Çelebi ibni filan mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ali Çelebi zimmetinde cihet-i karz-ı şer‘îden yüz gurusu hakkım olmağla mezbûr Ali Çelebi yedinde mülki olub mahalle-i mezbûrda vâki‘ ma’lûmü’l-hudûd menzîlini hazır-ı bi’l-meclîs Hasan Ağa ibni Ahmed 150 gurusu bey‘i kat‘î ile bey‘ ve teslîm ol dahî iştirâ ve tesellüm eyledikten sonra mezbûr Ali Çelebi zimmetinde cihet-i mezbûreden,

Sayfa 148-1

Hakkım olan meblağ-ı mezbûr yüz gurusu merkûm Hasan Ağa semen-i mezbûrdan virmek üzere¹⁴ mezbûr meclîsde hazır iken rızâmız ile beni mezbûr Hasan Ağa üzerine havâle-i sahîha-i şer‘iye ile havâle idüb mezbûr Hasan Ağa havâleyi kabûl itmekle meblağ-ı mezbûr yüz gurusu bu vechle mezbûr Ali Çelebiden istifâ idüb meblağ-ı mezbûrdan zimmeti berî olmuşdur didikde gıbbe’t-tasdîk-i şer‘î mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i uhrâ havâle-i deyn isbâtı

Hasan Ağa ibni Mehmed’in, Hüseyin Ağa ibni Rıdvan üzerine açtığı davada Hüseyin ağadan alacağı bir baş doru at bahası olan yüz gurusu hakkı olmakla talep etmesi ve Hüseyin ağanın, Hasan ağasında olduğu bir meclîste Fedayizâde Mehmed Çelebiye borcu havale eylediğini şahitlerle isbat etmesi

Mahmiye-i İstanbul’da Ebul Vefa mahallesi ahâlisinden Hasan Ağa ibni Mehmed nâm kimesne mehmiye-i mezbûrede meclîs-i şer‘de râfi‘ hâzihü’l-vesîka Hüseyin

¹⁴ Cümlemiz bir meclisde mevcut bulunduğumuz halde icâb-ı mecid ve rıza-yı muhalle ve kabul-i muhtal-ı ‘Aliyyesi hâvîye havâle-i sahîha-i şer‘iye ile ve teslît Nüsha m

Ağa ibni Rıdvan nâm kimesne mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hasan Ağa zimmetinde bundan ‘akdem yedimden iştirâ ve kabz eylediği bir re’s doru at semeninde yüz guruş hakkım olmağla mezbûr Hasan Ağadan taleb iderim suâl olunub edasına tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Hasan Ağa cevâbında fi’l-vâki’ Müddeî mezbûr yedinden 100 guruşa bir re’s doru at iştirâ ve kabzını ikrâr lâkin semen-i mezbûru Mahmiye-i mezbûrede bundan ‘akdem vefât iden Fedâyizâde Mehmed Çelebi ibni filan nâm kimesneden hayûtunda cümlemiz bir meclîsde hâzır olduğumuz halde,

Sayfa 148-2

Havâle-i sahîha-i şer‘iye ile havâle idüb mezbûr Hasan Ağa ve Fedayizâde Mehmed Çelebiden her biri havâle-i mezbûreyi kabûl itmeleriyle meblağ-ı mezbûrdan zimmetim berî olmuşdur deyû def‘le mukâbele idicek gıbbe’l-istintâk ve’l-inkâr merkûm Hasan Ağadan mezbûr deyni mübeyyine beyyine taleb olundukda ‘udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olup mahalle-i mezbûre ahâlisinden ve nâm kimesneler li ecli’ş-şehâde meclîs-i şer‘a hâzırân olup istişhâd olunduklarında fi’l-hakîka mezbûr Hüseyin Ağa Müddeî mezbûr Hasan Ağaya zimmetinde yedinden iştirâ ve kabz eylediği bir re’s at semeni olan 100 guruşu bundan ‘akdem vefât iden Fedayizâde Mehmed Çelebi ibni filanın hayûtunda cümlesi bir meclîsde hazır oldukları halde mezbûr Hüseyin Ağa deyn-i mezbûrîni merkûm Fedayizâde Mehmed Çelebi ibni filandan müddeî merkûm Hasan Ağaya bizim huzûrumuzda havâle-i sahîha-i şer‘iye ile Müddeî mezbûr Hasan Ağadan her biri havâle-i merkûmeyi kabûl idüb mezbûr mezbûr Hasan Ağanın deyn-i mezbûrdan zimmeti berî olmuşdur biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer‘iye itdikde ba‘de’t-ta‘dîl,

Sayfa 149-1

ve’t-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle Müddeî mezbûr Hasan Ağa bi vech-i mu‘ârazadan men‘ olunub mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu.

Sûret-i diğêr isbât-ı havâle

Abdûlbaki Ağa ibni Ali’nin, Cafer Ağa ibn-i Mehmed üzerine açtığı davada gaib olan Süleyman Efendi ibni Hamza’dan alacağı yüz guruşu bir meclîste Cafer ağadan

alacağı yüz elli gurusı hakkından yüz gurusunu Abdülbaki ağaya havale etmesi sebebiyle Abdülbaki ağanın Cafer ağadan yüz gurusı talep etmesi ve şahitlerle isbatı

Mahmiye-i İstanbul'da Balat kurbunda (mahalle ismi yazılmamış) mahallesi ahâlisinden râfî'ü'l-vesîka Abdülbaki Ağa ibni Ali nâm kimesne Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i şerîfde Cafer Ağa ibni Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb benim gâib-i ani'l-meclîs Süleyman Efendi ibni Hamza zimmetinde cihet-i deyn-i şer'iden yüz gurusı hakkım olub mezbûr Süleyman Efendinin dahî merkûm Cafer Ağa zimmetinde cihet-i karzdan 150 gurusı hakkı olmağla üçümüz bir meclîsde hâzır ve mevcûd olduğumuz halde mezbûr Süleyman Efendi merkûm Cafer zimmetinde olan 150 gurusun yüz gurusu ile beni merkûm Cafer Ağa üzerine havâle-i sahîha-i şer'îye ile havâle eyledikten ve merkûm Cafer Ağa havâleyi kabûl eylemişdik binâen 'aleyh cihet-i mezbûreden zimmetinde olan yüz gurusı hakkımı talep iderim suâl olunub edasıyla merkûm Cafer Ağaya tenbîh olunmak murâdımıdır didikde gıbbe's-suâl ve 'akîbü'l-inkâr müddeî mezbûrdan da'vâ-yı meşrûhasını mübeyyine beyyine talep olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden olub Mahmiye-i mezbûrede bal kapanı tüccarından filan,

Sayfa 149-2

Ve filan nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub eserü'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-vâki' işbu Müddeî mezbûr Abdülbaki Ağanın gâib-i ani'l-meclîs Süleyman Efendi zimmetinde cihet-i deyn-i şer'iden yüz gurusı hakkı olub ve gâib-i mezbûr Süleyman Efendinin dahî işbu Cafer Ağa zimmetinde cihet-i karz-ı şer'iden yüz elli gurusı hakkı olmağla mezbûr Süleyman Efendi meblağ-ı mezbûr 150 gurusun yüz gurusuyla üçü dahî bir meclîsde hazır oldukları halde müddeî mezbûr Abdülbaki Ağayı merkûm Cafer Ağa üzerine bizim huzûrumuzda havâle-i sahîha-i şer'îye havâle idüb mezbûr Cafer Ağa Müddeî mezbûr Abdülbaki Ağadan her biri havâle-i merkûmeyi kabûl eylediler biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba'de'l-hükm mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Sübût-ı iflâs sûreti

Yemandi veled-i Dimitri'nin, Berber Osman çelebiye elli ve Gaib Mehmed ağaya yüz elli gurusı borcu olduğunun ifadesi ve iflâs etmiş olduğunun şahitlerle isbatı.

Mahrûse-i Galata'ya müzâfe Kapu dağı ahâlisinden işbu rafîü's-sefer Yemandi veled-i Dimitri nâm zımmî Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'î enverde Berber Osman Çelebi ibni Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Osman Çelebiye cihet-i deyn-i,

Sayfa 150-1

Şer'iden elli gurus ve gâib-i ani'l-meclîs Mehmed Ağaya 50 gurus deynim olmağla deyn-i mezkûr için 500 günden mütecâviz ve Mahrûse-i mezbûre zindanında mahbûs olub üzerimde olan köhne libâsımdan gayrı ism-i mâl-ı itlâk olunur nesneye mâlik olmayub müflîs ve mu'dem olduğum eelden ber vech-i edâsına kudretim olmamağla hale değin habsden itlâk olunmak taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Osman Çelebi cevâbında fi'l-hakîka Müddeî mezbûr zimmetinde ber vech-i muharrer hakkı olan meblağ-ı mezbûr için Müddeî mezbûru re'y-i hâkimü's-şer'le ber vech-i meşrûh habs itirdiğini ikrâr lâkin müddeî medyûn-ı merkûmun meblağ-ı mezbûru edâya vâfî malı vardır deyû minvâl-i muharrer üzere müflîs ve mu'dem olduğunu inkâr idicek merkûm Osman'dan Müddeî mezbûrun yüsârına beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı 'acz itdikden müddeî merkûmdan asarına beyyine taleb olundukda ve nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka merkûm Yemandi el yevm üzerine lâbes olduğu köhne libâsımdan gayrı ism-i mâl-ı itlâk olunur nesneye mâlik olmayub müflîs ve mu'dem ve mu'ser? olmağla si'a-i hâle değin,

Sayfa 150-2

Habsden itlâkı lâzımdır biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mücebiyle mezbûr Yemandi'nin iflâsına ba'de'l-hükm gâib-i mezbûr hakkında nefsine kefil taleb olundukda merkûm Yemandi'nin nefsine ve hîn-i mutâlebede şer'a ihzârına zevcesi olub şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrife olan (isim yazılmamış) nâm nasrâniye kefil olmağın merkûm Yemnadi'nin ba'de'l-yevm-i yesâri vech-i meşrûh üzere sâbit olmadıkca hasbi meşru olmamanın habsden itlâkı için işbu vesîka-i âlî (yazılmamış) mâ hüve'l- hakîka ketb ve imlâ olundu.

Sûret-i mâ yektüb fî sübût-ı iflâs

Banton veled-i Avram'ın Zaferi veled-i Andun'a olan 98 gurus borcu nedeniyle habs edilmesi ve şahitlerin ifadeleriyle Banton veled-i Avram'ın iflâsının isbatı ile habsten tahliyesinin talebi

Mahmiye-i İstanbul'da Hasna? ebvâbından Balat kapusu dâhilinde sâkin olub işbu hâzır-ı bi'l-meclîs Zaferi veled-i Andun nâm zımmîye doksan sekiz gurus deyni için mahbûs olan işbu bâisü'l-vesîka Banton veled-i Avram Yahûdi Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şerîf-i enverde mezbûr Zafiri muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Zafiri'ye kıbel-i şer' den yedine verilen işbu i'lâm mantûkınca deynim olan doksan sekiz gurus için doksan sekiz günden berü işbu hâzır-ı bi'l-meclîs filan çavuş yedinde mahbûs,

Sayfa 151-1

Olub el yevm üzerinde lâbe's olduğundan gayrı ism-i mâl-ı ıtlâk olunur nesnem olmayub müflîs ve mu'dem olmağla saat-i hale değin habsden ıtlâk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm Zafiri cevâbında fi'l-vâki' Müddeî mezbûr deyn-i mezbûr için doksan sekiz günden berü mahbûs olduğunu ikrâr lâkin iflâsını inkâr idüb yesârını dahî beyândan 'âciz olmağla mezbûrdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden filan mahalde sâkin filan ve ve ve nâm kimesneler ile Yahûdiler ve ve ve Yahûdiler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'a hâzırûn olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka işbu medyûn-ı merkûm Bantun hâlâ üzerinde lâbe's olduğundan gayrı ism-i mâl-ı ıtlâk olunur nesnesi olmayub müflîs ve mu'dem olmağla saat-i hâle değin habsden ıtlâkı lâzımdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer' iye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle mezbûr Bantu'nun iflâsına ba'de'l-hükm si'at haline değin habsden ıtlâkıçün işbu vesîka 'alâ mâ hüve'l-vâki' sebt ve imlâ olundu.

Sûret-i mâ yektüb fî'l-mefkûd

Abdülkadir ibn-i Ali'nin değirmende ortağı olan gaib Yani veled-i Dimitri'nin değirmendeki emvalinin tesbit edilmesi ile malların muhafazasına ve müzayede ile satılmasına kayyım tayini.

Sayfa 151-2

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri iltimas olunmağın cânib-i şer'-i enverden me'zûnen irsâl olunan Mevlâna Abdûlbaki Efendi ibn-i Ahmed Efendi Mahmiye-i İstanbul'da Edirne kapusu dâhilinde El Hacc Muhyiddin mahallesinde vâki' Abdûlkadir ibn-i Ali'nin taht-ı icâresinde olan dakik değirmenine varub zeyl-i sûtûrda isimleri mestûr müslimîn huzûrlarında ba'de 'akd-i meclîs mezbûr Abdûlkadir meclîs-i ma'kûd-ı mezbûrda takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-meâm idüb değirmen-i mezbûrda iştirâken benim ile müste'cir olan Yani veled-i Dimitri bundan 'akdem gaybet-i münkita'a ile gâib olmuşidim hâlâ değirmen-i mezbûrda mevcûd işbu müşâhede olunan filan ve filan ile yedi re's değirmen bargirlerinin nısfı benim mülküm olub ve nısf-ı âharı gâib-i mezbûrun olmağla nısf-ı âharında benim alâkam ve medhalim yokdur didikde mezbûr Abdûlkadir'in kelimât-ı meşrûhası vâki'a-i mutâbika olduğu zeyl-i mestûrda mestûr'l-esâmi-i müslimîn ihbârları zâhir olduğunu Mevalana-yı mezbûr mahallinde tahrîr ve ba'de me'an bâis olunan filan ve filan ile meclîs-i şer'a gelüb 'alâ vukû'a inhâ ve takrîr itdikden sonra hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitab hazretleri mefkûd-ı mezbûrun emvâl ve emlakinı ve zimem-i nâsda olan hukûkunu i'tiraf idenlerden ahz ve kabz ve hayât ve memâtı zuhûruna değin zabt ve hıfza ve şer'an bey' olması lâzım olanları ba'de'l- müzâyede semen-i misilleriyle âhâra bey 'a ve semenlerini kabz ve hıfza işbu,

Sayfa 152-1

Bâisü'l- vesîka Uncular kethüdâsı Ahmed Ağa ibn-i Mehmed'i vasî ve kayyım nasb ve ta'yîn buyurduklarında ol dahî vesâyet-i mezbûreyi kabûl ve merasimini edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğın mâ vaka bi't-taleb ketb olundu.

Virdiği rüşveti istirdâd ahz ve kabzını ikrâr sûretidir

Afife binti Hüseyin'in zevcinin salıverilmesi için İlyas Efendi ibnül kadir bin Abdurrahman'a kendi malından virmiş olduğu beşyüz gurusu tamamen alması

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri için bi'l-iltimas cânib-i şer'-i enverden irsâl olunan vekâyî' katibimiz Musazâde Mehmed Abdullâh Efendi şeref bahşâ-yı mesned vâlâ-yı vekâlet-i Kübrâ ve zînet-i üfrâ-yı sadr-ı mu'allâ-yı sadâret-i azîme-i devletlü inâyetlü semâhatlü sadr-ı 'azâm âlî-i tebâr ve vekîl-i efhâm ma'del-i şî'âr hazretlerinin dârü'l-hilâfet ve saltânetü'l-'Aliyyede vâki' sarây-ı 'âfîlerinde

reisü'l-küttâb olan iftiharü'l-emâcid ve'l-ekârim câmiü'l-mehâsin ve'l-mükârim Saadetli Efendi hazretlerine mahsûs odaya varub zeyl-i kitabda muharrerü'l-esâmî-i müslimîn huzûrlarında 'akd-i meclîs-i şer'-i 'âlî itdikde zâtî ta'rîfû's-şer'-i ile mu'arrife olan Afife binti Hüseyin nâm Hatun maclis-i ma'kûd-ı mezkûre fermân-ı fermâ-yı aklîm-i karîm olub câh-ı celîlû'l-kurhâni ebhetü zat-ı bi hemdâni ve celâlet kadr ü şânı ile müftehir ve mübâhî olan nühbe-i sülâle-i cengizyan ve nükâde-i handân-ı kâniyân-ı âlî menzelet sâmi-i mürettebet Güher-i tâbdâr tâc-ı şehâmet ve dürre-i yektâ-yı eklîli-i şecâ'at râyiz-i hayul-i 'aliyyünnecet nasr-ı temdâr dâr-ı iş'âr hasr ve iktidâr devletlü 'inâyetlü şecâ'atlü şehâmetlü hân-ı âlî şân hazretlerinin dîvân kâtibi bâisü'l-,

Sayfa 152-2

Vesîka İlyas Efendi ibnül Kadir bin Abdurrahman tarafından husûs-ı âti'z-zikri tasdîke vekîl olduğu ber nehc-i şer 'î sâbit olan Ali Ağa ibni Şakir mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb düstur-ı mükerrem Sa'âdetlü Hamza Paşa hazretlerinin sâbikan hazînedârı olub bundan 'akdem vefât iden zevcim Abdullâh Ağa hâl-i hayâtında diyâr-ı âhara nefy ve iclâ olunub müvekkil-i mezbûr İlyas Efendi han-ı müşârün ileyh hazretleriyle Asitâne-i 'Aliyyeye geldikde zevcim mezbûru Devlet-i 'Aliyye tarafından ricâ ve 'afv ve itlâk itdirmek için müvekkil-i merkûm İlyas Efendiye kendi malımdan bi tarîkü'r-rüşve beşyüz guruş virmişidim deyû mezbûrdan taleb ve istirdâd sadedinde olmuşidim hâlâ vekîl-i merkûm Ali Ağa meblağ-ı merkûm beşyüz guruşu müvekkil-i merkûm tarafından olmak üzere işbu meclîs-i şer'de bana tamâmen def' ve teslîm ve ben dahî yedinden ahz ve kabz idüb fî mâ ba'de müvekkil-i merkûm İlyas Efendinin yed ve zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım bâkî kalmayub husûs-ı merkûma müte'allaka asla da'vâ ve nizaım yokdur didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î vâki'-i hâli Mevlâna-yı merkûm mahallinde ketb ve tahrîr ve me'an mürsel-i ümenâ-i şer'le meclîs-i şer'a gelüb 'alâ vukû'a intiha ve takrîr itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Taraf-ı hümayundan esir tahlîs sûreti

Ali beşenin Malta adası keferesinin istilasında esir olması ve kurtulması için geri verilmek şartıyla France tüccarlarından Papi veled-i Pasiter'in verdiği altıyüz guruşdan ancak yüz guruşunu vermesi ve beşyüz guruşu vermeye muktedir olamaması nedeniyle devlet tarafından ödenmesi.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr içün bi'l-iltimas savb-ı,

Sayfa 153-1

Şer'-i enverden irsâl olunan vekâyi' katibimiz Mevlâna-yı Musazâde Mehmed Abdullâh Efendi hâlâ mesnedârâ-yı sadâret-i 'uzmâ ve revnak efzâ-yı vekâlet-i kübra devletlü 'inâyetlü semâhatlü sadr-ı 'azam-ı kerîmü'l-hasâl ve vekîl-i efham 'adîmü'l-himâl hazretlerinin dârü'l- hilâfetü'l-'Aliyyede sarâ-yı 'âlîlerinde kethüdâ-yı sâmi menzeletleri 'umdetü'l-emâcid ve'l-ekârim müctemiü'l-hamid ve'l-mekarim saadetlü Mehmed Emîn Efendi cenablarına mahsûs odaya varub zeyl-i sahifede mestûrû'l-esâmi-i müslimîn huzûrlarında 'akd-i meclîs-i şer'-i şerîf itdikde fi'l- 'asl France tüccarından olub Mahrûse-i Galata'da misâfîren sâkin Papi veled-i Pasiter nâm müstemîn meclîs-i ma 'kûd-ı mezkûrda dîvân-ı hümayun tercümanı Yorgaki hazır olduğı halde vilâyet-i Anadolu'da Karahisar sahib ahâlisinden râfi 'ü'l-vesîka Ali Beşe ibni Ebi Bekir mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb merkûm Ali Beşe bundan 'akdem harbî kefereden Malta cezîresi keferesinin yed-i istilâsına esir oldukda kendüyü tahlîs ve cezîre-i merkûmeden Asitane-i 'Aliyyeye gelince iktizâ iden ücret-i sefine ve sâir mesârif-i lâzimesiçün üzerine bi şartı'r-rücû' emriyle malımdan masrûfâtım altıyüz guruşa bâliğ olub merkûm Ali Beşe meblağ-ı merkûmun ancak yüz gurusunu bana edâ ve teslîm ve ma 'dâ 500 gurusu zimmetinde kalub edadan 'âciz olmağla dergah-ı mu'addelet penâh-ı melce' ve mülâzımlârın cihan ve bargâh,

Sayfa 153-2

Sipher-i iştibâh-ı merci-i havâkîn olan gıyâsü'l-islam ve'l-müslimîn muğîsü'd-devlet ve'd-dünya ve'd-dîn hâfizü'l-bilâd şarken ve garben nasirü'l-ibâd ba'de ev ve karben mâlik rikâbü'l- ümem ale'l-ıtlâk zillullâhi'l-mahdûd fi'l-âfâk cerîr-i serîrû's-saltanat bi'l-'ırs ve'l-istihkak azam-ı selâtin cihan-ı veliyyü'n-ni'met-i 'âlemyan şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü zıll-ı zalil ilâh-ı şehinşâh-ı gerd ve necâh ve mürâhim-i penâh halledallâh-ı mülkehû ve sultânehû ve îfâz 'ale'l-âlemin berre ve ihsânehû hazretlerinin mübarek rikâb-ı hurşid tâb-ı mülûkânelerine arz-ı hâl ile istirham itdikde haline merhamet ve şefkat buyurmalarıyla meblağ-ı merkûm beşyüz gurusu sadakat-ı behiyye-i hasrıvâne ve ve atıyyât-ı seniyye-i mülûkânelerinden i'tâ olunmak üzere emr-i hümayunları südüruna binâen meblağ-ı merkûm beşyüz gurusu

kethüdâ-yı müşârün ileyh işbu meclîs-i şer'de bana def' ve teslîm buyurmalarıyla bi't-tamam ve'l-ikmal ahz ve kabz ve istifâ eyledim min ba'de meblağ-ı mezbûrdan merkûm Esir Ali zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım bâkî kalmamışdır didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î vâkî'-i hâli Mevlâna-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr ve me 'an mürsel-i ümenâ-i şerle meclîs-i şer'a gelüb 'alâ vukû'a inhâ ve takrîr itmeğîn mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu.

'ırsen hissesine isâbet iden terekeyi vasi yedinden ahz ve meclîs-i şer'de ikrâr sûreti

Afife hatunun Mehmed Emin ve Fâtıma'nın vasîleri olan 'ammi Hasan ağadan yedinden bulunan beşyüz guruşu tamamen alması.

Mahmiye-i Edirne ahâlisinden iken bundan 'akdem vefât iden Mehmed efendinin sulbî sağîr oğlu olub kendüden sonra vefât iden Mehmed Emîn'in verâseti Vâlidesi Afife binti Halil çavuş nâm Hatun ile li ebeveyn kız karındaşı Fâtıma nâm sağîreye ve li eb kız karındaşı Aîşe ile 'ammi Hasan Ağaya münhasır olduğu şeran zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûre Afife Hatun zâti mahalle-i mezbûre ahâlisinden ve nâm kimesneler ta'rifleriyle mu'arrife oldukdan sonra Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'de müteveffâ-yı mezbûr Mehmed emîn ile sağîre-i mezbûre Fâtıma'nın bâ huccet-i şer'îye vasîleri olmağla tereke-i müteveffâ-yı merkûma bi'l-vesâye vâziü'l-yed olan 'ammi râfî'ü'l-vesîka mezbûr Hasan Ağa mahzarında ikrâr-ı ve takrîr-i kelâm idüb oğlum müteveffâ-yı mezbûr sağîr Mehmed Emîn'e babası müteveffâ-yı merkûm Mehmed Efendinin menkûl terekesi ismanından ber müceb-i defter-i kassâm isâbet iden 'ammi mezbûr Hasan Ağa yedinde mazbûta olan beşyüz guruş hisse-i muayyenesinde nafaka-i mefrûza ve sâir lâzım gelen mesârifîçün ma'lûmü'l-mikdâr meblağ ihrâc olundukdan sonra hisseme isâbet iden ikiyüz guruş vasî-i mezbûr Hasan Ağa yedinden tamâmen ve kamilen ahz ve kabz ve istifâ-yı hak idüb meblağ-ı bâkî mezbûre müteallaka-i 'âmme-i da'vâdan mezbûr Hasan Ağanın zimmetini ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahî,

Sayfa 154-2

Kabûl eyledi didikde gıbbe't-tasdîk-i şer'î mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu.

Tamâmen istifâ-yı hakka ikrâr sûreti

Melekhan hanım'ın Ebu Bekir beğden alacağı toplam 3152 guruşu tamamen alması.

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde ketb ve terkîmi iltimas olunmağın savb-ı şer 'den irsâl olunan Mevlâna Musazâde Abdullâh Efendi ibni Abdülkadir Efendi Mahmiye-i İstanbul'da Kâtib Sinan mahallesinde sâkin Fahrü'l-işbâh Mehmed Efendinin menzîline varub zeyl-i kitabda mektubü'l-esami-i müslimîn huzûrlarında 'akd-i meclîs-i şer'-i 'âlî eyledikde fi'l-'asl Medîne-i Halebü's-şehbâ ahâlisinden olub Mahmiye-i mezbûrede Kepenekci Sinan mahallesinde misafîret sâkine ve zâtı ta'rîfû's-şer'î ile mu'arîfe olan Melekhan hanım ebintil merhûm Abdurrahman Paşa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb yedimde olan işbu bir kıt'a i'lâm mantûkınca merkûm Ebu Bekir beğ zimmetinde cihet-i karzdan 1900 guruş ve cihet-i 'ırsdan 1252 guruş ki min haysü'l-mecmû' 3152 guruş hükm-i şer'-i lâ hak olmuş hakkımı mezbûr Ebu Bekir beğ işbu akd olunan meclîs-i şer'-de ad ve tamâmen bana edâ ve teslîm itmekle ben dahî yedinden kabz ve tesellüm eyledim min ba'de meblağ-ı merkûm üç bin,

Sayfa 155-1

Yüz elli iki guruşdan mezbûr Ebu Bekir beğ yedinde ve zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmayub husûs-ı merkûme ve târih-i kitaba gelince beynimizde cereyan iden sâir hukûk-ı mâ'lûme ve mechûleye müteallaka-i 'âmme-i da'vâdan ben merkûm Ebu Bekir beğ zimmetini ibrâ-yı 'âmm ile ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahî ba'de'l-kabûl kezâlik husûs-ı merkûme ve hukûk-ı sâireye müte'allik 'âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ve ıskât itmekle ben dahî kabûl eyledim fî mâ ba'de her birimizin âhar ile vechen mine'l-vücuha ve sebeben mine'l-esbab asla ve kat'â da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kalmamışdır didikde merkûm Ebu Bekir beğ dahî mukarre-i mezbûreyi cem' ve kelimât-ı meşrûhasında bi'l-muvâcehe tasdîk eylediğini Mevlâna-yı mûmâ ileyh mahallinde tahrîr ba'de me'an bâis olunan Çukadar İsmail Beşe mahzar Mustafa bin Süleyman ile meclîs-i şer'-i şerîfe gelüb 'alâ vukû'a inhâ ve takrîr itmeğin mâ vaka ' bi't-taleb ketb olundu.

Sûret-i mâ yektüb fi'l-ikrâr

El-Hacc Mehmed Efendi ibni Ahmed'in Rumeli vilâyeti miri Adet-i eġnâmın tahsiline memur Küçük Hüseyin Ağa ibni Hamza'ya on bir bin sekiz yüz guruş borcu olduğuna dair ifadesi

Dergâh-ı âlî bevvâblarının baş halîfeleri fahrü'l-işbâh El-Hacc Mehmed Efendi ibni Ahmed Mahrûse-i Edirne'de meclîs-i şer'-i enverde 1110 senesine mahsûben vila-i Rumilinin mîrî adet-i eġnâm cibâyetine me'mûr olan işbu rafiû'l- kitab fahrü'l-emsâl Küçük Hüseyin Ağa ibni Hamza muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb bin yüz,

Sayfa 155-2

On senesine mahsûben Edirne ve tevabii olan Yanbolu ve İslimye ve Çorlu kazalarının adet-i eġnâmı cibayetini mezbûr Hüseyin Ağa benim için tefevvüz ve iltizâm itmekle on bin guruş mal-ı miri ve bin guruş ziyâde 'ale'l-mâl ve beş yüz guruş kalemiye ve üçyüz guruş harc-ı rûzname ve mesârif-i sâire ki cem'an on bin sekiz yüz guruş mezbûr Hüseyin Ağa kendü malından üzerime bi şartı'r-rücû' emriyle mahallerine def' ve teslîm ve harc ve sarf itmekle meblağ-ı merkûm on bir bin sekiz yüz guruş zimmetimde mezbûr Hüseyin Ağaya lâzımü'-l edâ deynimdir didikde gibbe't-tasdik-i şer'î mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Hâzihî sûret-i mâ yektüb fî da'vâ el dîn ve'l-ikrâr

Süleyman Ağa ibn-i Ahmed'in, Abdullâh Ağa ibni Receb üzerine açtığı davada alacağı olma dörtbin beşyüz guruşu talep etmesi ve Abdullâh ağanın aynı şekilde ifadeleri.

Mahrûse-i Edirne'de Selçuk Hatun mahallesinde sâkin işbu Süleyman Ağa ibni Ahmed Mahrûse-i mezbûrede meclîs-i şer'-i hatırda Abdullâh Ağa ibni Receb mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Abdullâh Ağa zimmetinde bundan 'akdem yedimde ve malımdan iştirâ ve kabz eylediği beynimizde ma'lûm bir elmas yüzük semeninden 1500 guruş 1119 senesi cemâziye'l-âhiresinin on ikinci günü târihiyle müverrah hatt ve hatmini hâvî yedime i'tâ eylediği mazmûn ve mersûm,

Sayfa 156-1

Bir kıt'a temessük mantûkınca yedimde ve malımda iktirâz ve kabz ve mesârifine sarfla istihlâk eylediği üç bin guruş ki ciheteyn-i mezkûreteynden zimmetinde müctemi' olan dört bin beş yüz guruş hakkım hâlâ taleb iderim suâl olunub bana teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl mezbûr Abdullâh Ağa cevâbında fi'l-vâki' müddeî merkûma beynlerinde malum bir elmas yüzük semeninden bin beşyüz guruş ve cihet-i karzdan üçbin guruş ki cem'an dörtbin beşyüz guruş zimmetinde vâcibü'l-edâ deyni olduğunu bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf itmekle 'alâ müceb-i ikrâra meblağ-ı mezbûr dörtbin beşyüz guruşu Müddeî mezbûra edâ ve teslîm merkûm Abdullâh Ağaya tenbîh olunub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Müvekkil vekîlinden hakkını tamâmen ahz ve istifâsını ikrâr

Müteveffa El Hacc Hasan bin Abdurrahim'in zevcesi Aişe bint-i İbrahim'in mührini ve hissesine isâbet eden miktar akçeyi vekîli Es Seyyid Ahmed ağadan tamamen alması.

Mahrûse-i Edirne'de Mahmud Ağa mahallesinde sâkin iken bundan 'akdem vefât iden Mehmed Efendi ibni El-Hacc Hasan bin Abdurrahim'in zevce-i menkûhe-i metrûkesi Aişe binti İbrahim zâtî bade't-ta'rîfû's-şer'î Mahmiye-i merkûmede meclîs-i şer'-i enverde işbu râfi'ü'l-kitab Es Seyyid Ahmed Ağa ibni Hüseyin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb zevcim müteveffâ-yı merkûm zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh olan kırk bin akçe,

Sayfa 156-2

Mihr-i mü'eccelimi ve hisse-i 'irsiyyeme isâbet iden meblağ-ı ma'lûmü'l-mikdârı zevcim müteveffâ-yı merkûmun terekesine vâzi'ü'l-yed olan veresesinden ve sâirden taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve bana îsâle ve bunlar mütevakkıfe olduğu umûrun küllîsine tarafımdan merkûm Es Seyyid Ahmed Ağayı vekîl nesb ve ta'yîn eylediğimde ol dahî ba'de'l-kabûl zevcim müteveffâ-yı merkûm zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr kırk bin akçe mihr-i mü'eccelim ve ber müceb-i defter-i kassâm semen-i hisse-i 'irsiyyeme isâbet iden altmış sekizbin akçeyi bi'l-vekâle zevcim müteveffâ-yı merkûmun terekesine vâzi'ü'l-yed olan veresesinden ve sâireden ma'rifet-i şer'le ahz ve kabz ve bana îsâl ve teslîm itmekle ben dahî yedinden bi't-

tamam ve'l-ikmal ahz ve kabz eyledim fî mâ ba'de vekîl-i merkûm Es Seyyid Ahmed Ağanın yedinde ve zimmetinde mecmu meblağ-ı merkûmdan bir akçe ve bir habbe hakkım kalmayub husûs-ı mezbûre ve târîh-i kitaba gelince beynimizde câri olan cem'i hukûk-ı ma'lûme ve mechûleye müteallaka-i 'âmme-i de'âvî ve mutâlebâtıdan vekîl-i mezbûr Es Seyyid Ahmed Ağanın zimmetini ibrâ-yı 'âmm ve katiü'n-nizâ' ile ibrâ ve ıskât eylediğimde ol dahî ibrâ-yı mezbûru kabûl eyledi didikde gibbe't-tasdîk-i şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Taraf-ı Şehriyârîden me'mûr bina Emîni masrûfâtını tamâmen ahz ve istifâsını ikrâr sûreti

İrade-i hümayunla inşası buyrulan çeşme, su haznesi ve kaldırımlar için gereken yetmiş altı bin guruş sekzendört akçenin tamamen alındığı hususunda Bina Emîni El Hacc Ahmed Ağa ibn-i El Hacc Mehmed'in ifadesi

Sayfa 157-1

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde zabt ve tahrîriyle teşerrûf için bu fakir dârü'l-hilâfeti'l- 'Aliyye-i Kostantiniyyetü'l-hamîdiye bi'l-fi'l mesnedarâ-yı sadâret-i 'uzmâ ve sadârâ-yı vekâlet-i Kübrâ olan Sadr-ı 'Azâm cenâblarına mahsûs Sarây-ı 'Âliye varub zeyl-i vesîkada mazbutü'l-esâmi zûlkadrü's-sâmi erkân-ı kirâmi huzûrlarında 'akd-i meclîs-i şer' fahrü'l-en'am eyledikde hâlâ eriki pirâ-yı serîr-i padişâhi ve zînet-i bahşâ-yı taht-ı şehinşâhi padişâh-ı İskender-i vakâr-ı şehriyâr 'azamet-i şî'ârü's-sultânü'l-İslam ve'l-müslimîn kâmiü'l-kefere ve'l-mülhidîn hedyu sâhib-i tâc ve dihim ve fermân-ı fermâ-yı sıfât-ı aklîm bâis-i asâyış 'ibâd-ı kâfîl-i araş bilâd-ı şehriyârca bevced serîr-i Osmânî cihandâr-ı hilâfet-i mesnedâvernî nâmus-ı dîn ü devlet mâhi-i âsâr küfr ve dalâlet-i 'azâm-ı selâtin kirâm-ı efhâm-ı havâki'n 'izâm-ı sultanü'l-berreyn ve'l-bahreyn hâdimü'l-hameyni's-şerîfeyn zillehü'l-mücâhid fî sebîlullâh şevketlü mehâbetlü kerâmetlü şecâatlü 'azametlü es sultan ibnü's-sultan ibnü's sultan ve'l-hakan ibnü'l-hakan ibnü'l-hakanü's-sultan Mahmud Han ibnü'l-merhûmü'l- mebrûrüs-Sultanü'l Gazi Mustafa Han lâ zâlet deâyim devlet-i meşdude ilâ inkırâzü'z-zemân hazretlerinin taraf-ı bâhirü'l-'izz ve şereflerinden zikri câi husûs-ı tasdîka vekâletleri bimâ hüve nehc-i şer'î sâbit olan,

Sayfa 157-2

Hâlâ hâmil-i mühr-i devlet nâil-i rütbe-i ‘azîme-i sadâret vezîir-i ‘azâm Rafet-i i’tibar vekîl-i efham-ı mükerremet nehad-ı daver-i rustem-i salâbet müşîr-i ber mekki semâhât düstur-ı âli-i vakâr asâf-i beled-i iktidar devletlü saadetlü Ali Paşa yussirullâh-ı mâ yerum ve mâ yeşa hazetlerinin muvâcehe-i ‘aleyhlerinde hâlâ gümrük Emîni ve zikr-i âtî bina husûsuna Emîn olan ‘umdetü’l-ayân El-Hacc Ahmed Ağa ibn-i El-Hacc Mehmed meclîs-i ma‘kûd-ı mezkûrda bi’t-tavi’s-saf ikrâr ve i ‘tiraf idüb Mahrûse-i Galata imalinden kıt‘a-i Tuncâne-i amirede vâki‘ meydanda irâde-i hümayun cihandârı ile müceddiden ibdâ ve inşâ’ buyrulan çeşme-i sar-ı hümayun ve Tuncane-i kâr hânesi ve derûnunda müceddiden binâ olunan dört göz kargir yedin su hazinesi ve çeşme müşar-ı hümayun etrafında yapılan kaldırımlar ve mukaddima çeşme bina olunacak mahalde olunmak hasebiyle bi’l-iktizâ hedm olunan dükkâkîn ebniyelerine memuriyetim hasebiyle ikitiza iden envâ‘ kirasına ve ecnâs-ı müsâmir ve âlât-ı Timur ve kurşun ve altun varak ve boya ve rihâm-ı ham ve rihâm-ı masnu ve mutlak ve kaygan ve tuğla ve kireç ve huresan vesâir ihcara müte‘allik levâzım ve neccâran ve hüccâran ve nakkâşân ve hükkâkân tevârih ve sâir ‘amele ücretlerine ber müceb-i defter-i müfredât min haysü’l-mecmû ‘ masrufum yetmiş altı bin,

Sayfa 158-1

Guruş sekzen dört akçeye bâliğ olmağın meblağ-ı mecmû’-ı mezkûr yetmiş altı bin guruş sekzendört akçeyi müvekkil-i âli-i i’tibâr sultân-ı müşârün ileyh ‘adâlet-i şî‘âr edâmallâh-ı devlet ilâ yevmü’l-haşr ve’l-karar hazretleri mallarından olmak üzere vekîl-i müşârün ileyh lâ zâil beyne’l-en‘âm müşârü’n-ileyh hazretleri işbu meclîs-i şer‘de bi’t-temâm ve’l-ikmâl bana def‘ ve teslîm ben dahî ahz ve kabz idüb meblağ-ı mecmû-ı mezkûrdan gerek müvekkil-i mu‘allâ cenab dâme müeyyiden bi teyid rabbü’l-erbab ve gerek vekîl-i müşârün ileyh hazretleri kibel ve zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe hakkım bâkî kalmamakla husûs-ı merkûma müte‘allaka veche’n-mine’l-vücûh ve sebebü’n-mine’l-esbab da’vâ ve nizâ‘ ve husûmetim yokdur dedidkde gıbbe’t-tasdîk-i şer‘î mâ vaka‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî el yevmü’l-hâdî ‘aşer min Şa‘bânü’l-mu‘azzam el sene hamse ve erba’în ve mie ve elf

Sübût-ı ecr-i misli sûreti

Rabia Hatun binti Abdullâh'ın üç sene hizmetinde bulunan kocası Abdülkadir ibni Ahmed'in ecr-i misli talebi ve terekesinden Abdülkadir efendiye 54 gurusu verilmesi

Medîne-i Gelibolu mahallâtından Kadimli Hızır mahallesinde sâkine iken bundan 'akdem vefât iden Rabia Hatun binti Abdullâh'ın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağla mecmû' terekesi cânib-i beytü'l-mâle aid olduktan sonra mahalle-i mezbûre sâkinelerinden olub üzeret ile hizmet iden makûlesinden olduğu sikât-i müslimîn şehâdetleriyle sâbit olan Fâtıma binti Abdurrahman nâm Hatunun,

Sayfa 158-2

Tarafından vech-i şer'î üzere vekîl-i müseccel-i zevci Abdülkadir ibni Ahmed nâm kimesne meclîs-i şer'î hâtır-ı lâzımü't-tevkîrde Medîne-i mezbûrede emîn-i beytü'l-mâl olmağla müteveffâ-yı mezbûrenin terekesine bi'l-emân vâziü'l-yed ve cânib-i şer'îden husûmete me'zûn olan Sâlih Ağanın vekîl-i müsecceli ve şer'îki Mehmed bin Hüseyin mahzarında üzerine da 'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre müteveffâ-yı mezbûreye hayâtında üç sene ale't-tevâlî ücret kavlı itmeden hizmet idüb hatta müteveffâ-yı mezbûre kendüye müvekkilem mezbûrenin vech-i muharrer üzere üç sene hizmet itdiği hayâtında 'alâ ru'ûsü'l- işhâd ikrâra ve işhâd itdikden sonra müddeî mezkûrede şer'an lâzım gelen ecr-i mislini kable'l-edâ fevt olmağla işbu fetvâ-yı şerîfe mücebince emîn-i mezbûrun vâziü'l-yed eylediği terekesinden bi'l-vekâle taleb iderim suâl olunsun didikde gibbe's-suâl emîn-i mezbûr cevâbında tereke-i müteveffâ-yı mezbûreden bin akçe kabz itdiğini ba'de'l-i'tiraf Kavak kazâsında vâki' Kiliseli nâm karyede sâkin Soğancı Hasan nâm kimesne de müteveffâ-yı mezbûrenin hakkı olan on beş gurusu dahî vaz'-ı yedini ikrâra ve Müddeî mezbûrdan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı ahrâr ricâl-i müslimînden Hamza bin Hasan ve İbrahim bin Yunus nâm kimesneler li ecli's-şehâde meclîs-i şer'î hâzırân,

Sayfa 159-1

Olub İstişhâd olunduklarında fi'l-vâki' vekîl-i mezbûrun müvekkilesi mezbûre Fâtıma müteveffâ-yı mezbûre Rabia Hatun ibni Abdulah'ın hayâtında üç sene 'ale't-tevâlî hizmet ettiğini ve bizi işhâd eyledi biz bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl

ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olduktan sonra müvekkile-i mezbûre Fatma'nın müddet-i mezbûrede hizmetinin beher yevm ecr-i misli ikişer paradan üç senede elli dört gurusu olduğu vukûfı olan bî garz cemaat-i müslimînin ihbarlarıyla emîn-i mezbûr muvâcehesinde lede'sş-şer' zâhir olmağın gıbbe't- tahlîfü'sş-şer' mûcebiyle emîn-i mezbûrun tereke-i mmüteveffâ-yı mezbûreden makbûz olan 1000 akçeyi müvekkile-i mezbûrenin tahte'l-hesâb ücreti için vekîl-i mezbûre teslîmi emîn-i merkûme bade't-tenbîh meblağ-ı mezbûr 15 gurusu dahî merkûm Soğancı Hasan'dan vekîl-i mezbûr ahz itmek üzere havâle olunmağın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Onbeş sene bilâ 'özü terk olunan davanın 'adem-i istimâ'ı sûreti

Dimo veled-i Kosta'nın, Yorgi veled-i Yemandi üzerine açtığı davada sava nehri üzerinde bulunan mülkin babasından kendine intikâl etmesine rağmen Yorgi'nin haksız yere gasb etmesi üzerine Yorgi'nin helâkından sonra on beş senedir tasarrufunda olması nedeniyle davanın Dimo'nun haksız görülmesi.

Medîne-i uhrâ müzâfâtından Bosna nâm karye ahâlisinden olub Takriben elli yaşında olan Dimo veled-i Kosta nâm zimmî Mahmiye-i İstanbul'da meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde yine karye-i merkûme ahâlisinden râfi'ü's-sefer Yorgi veled-i Yemandi nâm zimmî,

Sayfa 159-2

Muvâcehesin üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre Sinivri dâhilinde (yazılmamış) nâm mevzide Sava nâm nehrin üzerinde dair bir göz esbab babam mesfûr Kosta zimmînin hal-i hayûtunda ile'l-helâk yedinde mülk ve hakkı olmağla ba'de helâke esyâb-ı mezkûr bana intikâl etmişken merkûm Yorgi mülki olmak üzere bi gayr-i hak vaz '-ı yed ider suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl merkûm Yorgi cevâbından zikr olunan esbaba mülki olmak üzere vaz-ı yedini ikrâr lâkin târih-i kitabdan yirmi altı sene mukaddem yedimde olan temessük mantûkınca ve huccet-i şer'îye mûcebince zikr olunan eşyâyı mâlik olan gâib-i 'ani'l-meclîs Papa kostantin nâm zimmîden semen-i ma'lûme iştirâ ve tesellüm ve kabz itmekle mülk ve hakkım olub ve müddeî mezurun babası merkûm Kosta helâkından mukaddem müddet-i merkûmede mesfûr Kosta muvâcehesinde bilâ nizâ' taht-ı tasarrufumda olub müddet-i mezbûrede husûs-ı mezbûre müteallaka benim ile nizâ' itmeyüb bilâ gadr-ı şer'î

terk-i da'vâ itmişidi. Deyûcek gıbbe'l-istintâk Müddeî mezbûr Dimo cevâbına fi'l-vâki' kabza vech-i meşrûh olduğu bittavî's-sâf ikrâr ve i'tirâf itmeğin bilâ özr-i şer'î on beş sene terk olunan davanın bilâ emr istimâ'ından hükkam memnû' olmağın merkûm Dimo'nun da'vâsı bilâ emr-i istima' olunmayub mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Sayfa 160-1

Sûret-i uhrâ fî mürûr-ı zaman

Hatice binti Mustafa'nın müteveffa zevci Mehmed efendinin terekesinden iki yüz guruş mihri talep etmesi ve yirmibir senedir bu durumu dava etmemesi nedeniyle zaman aşımına hükm edilmesi

Mahmiye-i İstanbul'da Katib Muslihiddin mahallesi Sâkinlerinden ve zâtî tarifü's-şer'î ile mu'arrife olan Hatice binti Mustafa Mahmiye-i mezbûrede meclîs-i şer'-i enverde mahalle-i mezbûre sükkânından iken bundan 'akdem vefât iden harac halifesi Mehmed Efendi ibn-i Abdülbaki'nin verâseti zevce-i metrûkesi Aîşe bint-i Abdullâh ile sulbî kebîr oğlu İbrahim Ağa ve sulbiye-i kebîre kızları Ümmü Gülsüm ve Fatma ve sağîre kızı Hatice'ye ve zevcesi merkûmenin batnında mütebeyyin olan cümle münhasıra olduğu şer'an zâhir oldukdan sonra tereke-i müteveffâ-yı merkûme vaz'-ı yedleri mütehakkık ve olan ashâbü'l-kitab mezbûrât Aîşe'ye ve Ümmü Gülsüm ve Fatma taraflarından husûs-ı âti'l-beyânda vekîl olduğu yedinde olan mazmûn-ı müsbit huccet-i şer'îye ile sâbit olan Ahmed Çelebi ibn-i Mehmed ile müteveffâ-yı merkûmun sulbî kebîr oğlu merkûm İbrahim Ağa ve sağîre-i merkûme Hatice'nin tesviye-i umûruna vasî-i muhtarı Mehmed Çelebi ibn-i Yusuf mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Efendi hayâtında zevcim olub beni tatlik itdikden sonra zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh olan 200 guruş mihr-i müeccelimi bana kable'l-edâ vefât itmekle hâlâ veresesi mezbûrdan suâl,

Sayfa 160-2

Olunub mihr-i mezkûrumu tereke-i vâfiyesinden edâ ve teslîme tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe's-suâl vekîl-i mezbûr Ahmed Çelebi ve mezbûr İbrahim Ağa ve vasî-i merkûm Mehmed Çelebi cevâblarında fi'l-hakîka müddeîye-i merkûme Hatice Hatun müteveffâ-yı merkûmun hayâtında zevce-i menkuhesi olub

yedinden olan işbu bir kıt'a huccet-i şer'îye mantûkınca müteveffâ-yı merkûm ile hayâtında vefâtından yirmi bir sene mukaddem mihr-i ve nafaka-i 'iddet-i ma'lûmesi üzerlerine ve meûnet-i süknâsı dahî kendi üzerine olmak üzere muhala'a-i sahîha-i şer'îye ile hal olub ol dahî ba'de'l-kabûl hukûk-ı zevciyete müte'allik 'âmme-i da 'vâdan her biri aharın zimmetlerini ibrâ ve ıskât eylediklerinden sonra müteveffâ-yı mezbûr ile yirmi bir sene bu beldede me'an sâkinler olub müddeîye-i merkûme müteveffâ-yı mezbûrdan müddet-i mezkûrede husûs-ı merkûma müte'allik bir nesne da 'vâ itmeyüb bilâ öZR-i şer'î sükût itmişidi dediklerinde gıbbe'l-istintâk merkûme Hatice Hatun cevâbında fî'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm ile bade't-tatlik vefât idinceye dek yirmi bir sene bu beldede me'an sâkinler olub müteveffâ-yı mezbûrdan müddet-i merkûmede husûs-ı mezbûra müte'allik bir sene da 'vâ itmeyüb bilâ öZR-i şer'î sükût eylediğini ikrâr ve i'tiraf etmekle bu makûle on beş sene bilâ öZR terk olan hukûk davasını bilâ emr-i şerîf,

Sayfa 161-2

İstimadan hükkâm-ı memnu'lar olub ve Medîne-i merkûmenin yedinde husûs-ı merkûmun istimaîçün emr-i şerîf dahî olmamağla mücebiyle müddeîye merkûme Hatice Hatun bi vech-i mu'ârazadan men' olub mâ vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Bir husûs için verdiği rüşvet davasından sulh ve ibrâ

Kostantin veled-i Mihal'in bir husus için Yorgi veled-i Avanes'e vereceği 6500 gurus davasında sulh ve tarafların ibrası.

Fî'l-asl Mevre cezâresi re'âyâsından ve Hâlâ Mahmiye-i İstanbul'da Vezir hanında mütemekkin Kostantin veled-i Mihal nâm zımmî meclîs-i şer'-i enverde Mahmiye-i mezbûrede Mahmud Paşa kurbunda mütemekkin sarraf tâifesinden hâmilü'r-rakîm Yorgi veled-i Avanes muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mesfûr Yorgi'ye bundan 'akdem beynimizde ma'lûm bir husûsun temşitiçün balası hatt-ı hümayun şevket-i makrûn ile ma'nûn bir kıt'a fermân-ı âlişân isdâr itdirmek için üzerimde bi şartü'r-rücû' iktizâ iden bazı mahallere malından 6500 gurus harc ve sarf etmek üzere emr eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer husûs-ı merkûmu itmâma va'd etmekle ben dahî mesfûr Yorgi'nin itminâniçün harc ve sarfa emr eylediğim meblağ-ı merkûm 6500 gurusu cihet-i karzdan zimmetimde deynim olmak üzere ikrâr ve

yedine bir kít ‘a huccet-i şer‘iye i‘tâ ittikden sonra meblağ-ı merkûmun 2000 guruşunu tahte’l-hesâb mesfûr Yorgı’nin yedine teslîm itmişidim lâkin

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Sakk Mecmuası'nın Transkripsiyonunda Takip Edilen Yöntem

Transkripsiyon ve değerlendirilmesini yapmaya çalıştığımız sakk mecmuası 61 varaktan oluşmaktadır. Ancak mecmuanın başı ve sonu eksik durumdadır. Zira mecmua 101. sayfadan başlamakta olup son kısmı ise 161-2. sayfada “...*Yorgi'nin yedine teslîm itmişidim lâkin.*” cümlesiyle, bitmemiş bir cümle olarak tamamlanmaktadır. Ancak mecmuanın ifade etmiş olduğumuz diğer kısımları elimizde mevcut olmaması nedeniyle eldeki kısımlar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Sakk mecmuaları amaç itibariyle tecrübesiz kadırlara usul öğretmek ve sicil kayıtlarındaki standartları yakalamak adına yazılmış başucu eserleridir. Bu sebeple Şeriiye sicillerinde bulunan özel davalar usta kadılar ve alim denilebilecek kişiler tarafından örnekler sunularak hazırlanmıştır.

Bu vesileyle şer'îye sicillerine benzer birçok yönlerini bulmak mümkündür. Ancak bu noktadan hareketle çalışmasını yaptığımız sakk mecmuasının başı veya sonu olmaması nedeniyle hangi târihe ait olduğunu anlamamız pek mümkün gibi görünmemektedir. Ancak belgelerde düşülmüş târih kayıtlarına müracaat etmek bir çare gibi görünse de mecmuada bulunan belgelerden sadece birinde târih kaydı vardır. Bu kayıt ise “*Fî el yevmü'l-hâdî 'aşer min Şa'bânü'l-mu'azzam el sene hamse ve erba'în ve mie ve elf*” târihli kayıttır.¹⁵ Bu kayıttan hareketle mecmuanın 1145 (1732) hicri târihli olabileceği fikrini uyandırmaktadır. Osmanlı devletinin değişik coğrafyalarına mecmua içinde rastlamak mümkündür. Mecmuanın her bir varağına sayfa numarası verilmiştir. Bizde mecmuanın orijinaline bağlı kalmak açısından her bir sayfaya sayfa numarası vermek yerine varaktaki belgelere 101-1 ve 101-2 şeklinde numara verdik ayrıca mecmuanın transkripsiyon ve değerlendirme bölümü mana ve mefhumunu bozmayacak şekilde yazılmıştır.

¹⁵ *Sakk Mecmuası.*, nr. 158-1

Defterin transkripsiyonunda, Ayın harfini (‘) şeklinde, uzatma harfelerini (ˆ), hemzeli okunuşları (‘), okunamayan kelimeleri ise (...) üç nokta ile gösterdik. Okunmasına rağmen şüphe duyulan kelimelerin sonuna (?) soru işareti konulmuştur. Bu çalışmayı hazırlarken, kelimelerin doğru okunuşlarını bulmak için “Kâmus-ı Türkî”¹⁶, “Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat”¹⁷, “Farsça-Türkçe Sözlük”¹⁸ adlı eserlerden yararlandık. Ancak, transkripsiyon alanında bir çok yardımcı kitap bulma imkanının yanında sakk mecmuaları konusunda yeteri kadar kaynak çalışmaya sahip olduğumuzu söylemek pek mümkün değildir. Zira bu konuda yapılmış çalışmalar olabildiğince azdır. Bu vesileyle, bu konuda “Bir Sakk Mecmuasına Göre 17. Yüzyılda Tokat”¹⁹ ve sakk mecmuasındaki dava konularının analiz tekniği açısından XVIII-XIX. Yüzyıllarda Osmanlı Devletinde Adli Mekanizmanın Analizi²⁰ adlı kitaplardan istifade edilmiştir.

¹⁶ Şemseddin Sami. (1998). *Kâmus-ı Türkî*. Alfa Yayınları, İst., ss. 1-1574.

¹⁷ Ferit Devellioğlu. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, ss. 1-1195.

¹⁸ İbrahim Olgun ve Cemşit Draşan. (2005). *Farsça-Türkçe Sözlük*. Murat Yayınları, Ankara, ss.1-384.

¹⁹ Ümit Ekin. (2009). Bir Sakk Mecmuasına Göre 17. Yüzyılda Tokat. *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı: 20, ss. 59-72.

²⁰ Zeynel Özlü. (2007). *XVIII-XIX. Yüzyıllarda Osmanlı Devletinde Adli Mekanizmanın Analizi*, Berikan Yayınevi, Ankara, ss. 1-148.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. İsbât

Kişilerin birbirleriyle veya devletle olan ilişkilerini düzenleyen kurallar bütününe hukuk denilmektedir.

Türk hukuk tarihini İslamiyet öncesi ve İslamiyet sonrası şeklinde incelemek gerekir. Türk devleti islamiyeti kabul ettikten sonra hukuklarını esas itibarıyla İslam hukukuna göre düzenlemiştir. Osmanlı hukukunun klasik dönemini şekillendiren İslam hukukunda devletin temel yapısını oluşturan bazı kurumlar Osmanlı hukukuna özgüdür.²¹ Osmanlı hukuk nizamı hakkında doğruyu tesbit etmemize yarayacak en önemli kaynaklar da şer’iye mahkemelerince tutulan ve bize kadar intikal eden şer’iye sicilleridir.²²

Mecmuada sıklıkla karşılaştığımız bir husus da isbat meselesidir kanıtlamak anlamında olan isbatın adli süreçte önemli bir yeri vardır. Zira isbatın mahkeme için ne denli ehemmiyetli olduğunu ifade etmek gereksiz bir uğraştan başkaca bir şey olmayacaktır. Bu suretle isbât-ı vefat, isbât-ı veraset, isbât-ı kefalet kavramları mecmuada çoklukla karşımıza çıkıyor.

İsbat konusunda sayfadaki İsbat-ı vefat sureti konunun anlaşılması açısından ehemmiyetli bir belgedir. Özetle Mahmiye-i İstanbul’da Evliyâ mahallesi ahâlisinden Mehmed Çelebi ibn-i Receb’in vefatı neticesi terekesinden kendine intikâl eden evin 140 guruşa Mahmud’a satışı neticesinde Mahmud’un esas mülk sahibinin vefat etmediğini beyan etmesi üzerine Mehmed Çelebi ibni Receb’in vefat ettiğine dair şahitlerin ifadelerini sunmuşlardır. Bu suretle kişinin vefat ettiği tahakkuk etmiştir.²³ Ancak vefat konusunda şahitlerin ifadelerinin yanında şehadet ifadeleri de hukuki analiz açısından dikkate değer konulardır. Zira şahitlerin “*Mahrûse-i Belğırâd’da sâkin olan İbrahim bin Abdullâh 1118 Ramazânının on beşinci günü bizim*

²¹ Mehmet A. Aydın. (2005). Türk Hukuk Tarihçiliği. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, Sayı 5, ss. 14-16.

²² Akgündüz, a.g.m., s. 96.

²³ *Sakk Mecmuası*, nr. 102-1

huzûrumuzda vefât etmekle biz cenazesini şâhide idüb ve sıkat ve defnine hazır olmuşduk biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ideriz” şeklindeki ifadeleriyle şahitliklerinin esaslı olması amacıyla vefat eden şahsın nerede ve ne zaman vefat ettiği özellikle belirtilirken diğer yandan cenazede dahî bulundukları ve namazını kıldıklarını hatta defin sırasında dahî bulunmuş olduklarını ifade etmeleri ayrıca dikkat çekici bir husustur. Bu suretle şehadetlerinin sahih olduğu mesajı verilmek istenmiştir. Meseleye bu açıdan bakmanın yanında sakk mecmualarının yazılış amacı olan usul öğretme meselesinde şahidlerin ne suretle şehadet edecekleri konusunda yol gösterme amacı da güdülmüştür.

4.1.1. Beytül Mâl Emini Karşısında Veraset İsbatı

Kelime anlamı olarak “ mal evi ” olan beytûlmâl terim olarak da devletin mallarının muhafaza edildiği, taşınır taşınmaz malların bütünü ve idaresiyle ilgili hukukî kurumu da ifade etmektedir. Osmanlılar’da beytûlmâl devlet hazinesi anlamında kullanılmışsa da bu tabir hazine veya hazine-i âmire terimlerine bırakmıştır. Daha sonra dar bir anlam kazanarak beytûlmâl gelirlerinden biri için kullanılır olmuş ve vârisi bulunmayan veya bilinmeyen ölünün terekesine ve bunların muhafazasıyla görevli kuruluşa beytûlmâl denilmiştir.²⁴

Bu konuda sakk mecmuasında bulunan beytûlmâl ile ilgili isbat şu şekilde gelişmektedir. “*Emîn-i beytü’l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset sureti*”nde özetle Kavteyn muhafazasında iken vefat eden Abdullâh bin Mehmed’in ana baba bir kardeşi olması nedeniyle terekesine hak sahibi olduğunu iddia eden Osman’ın Vâlide hanında misâfiren bulunan şahitlerle durumu isbat etmesi hakkında belgedir. Hukuken vefat eden kişilerin malları varisi olmaması durumunda hazine el koymaktadır. Bu vesileyle irdelemeye çalıştığımız dava metninde Kavteyn muhafazasında bulunan Abdullâh bin Mehmed bin Abdülkerim’in vefatı neticesinde mallarına beytül mal memuru el koymuştur. Bunun üzerine kardeşi olduğunu iddia eden Osman getirdiği şahitlerle durumu isbat etmiştir.²⁵ Ancak bu şahitlik durumunda şahitler neseb isbatı için “*fi’l-vâki’ müddeî mezbûr Osman müteveffâ-yı mezbûr Abdullâh’ın li ebeveyn karındaşı olub anaları ismi mezbûre Aişe ve babaları ismi Mehmed ve dedeleri ismi Abdülkerim ve müskat re’sleri Medîne-i mezbûre mahallâtından mahalle-i mezbûredir*” şeklinde iddia sahibinin neseb itibarıyla

²⁴ Mehmet Erkal. (1992). Beytûlmâl. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, c. VI, İstanbul, ss. 90-92.

²⁵ *Sakk Mecmuası*., nr. 102-2

anaları, babaları ve dedelerinden bahisle duruma şahit olmuşlardır. Bu vesileyle neseb isbatı davalarında nasıl bir usulün takip edileceği ifade edilmiştir. Ayrıca şahitlikler konusunda “tezkiye”²⁶ usulü benimsenmesinin yanında şahitlerin hangi özelliklere sahip olmaları gerektiği konusunda da bilgi sahibi oluyoruz. Zira “*‘udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müslimînden olub*” tabirleriyle şahitlerin hür, adil ve İslam cemaatinden olmaları usulen benimsenmiştir.

4.1.2. İflasın İsbatı

Ticari hayât içinde her zaman kazancın olduğu ifade etmek mümkün değildir. Mecmua içinde bu vesileyle ticari hayâta dair hukuki metinler içinde iflâsın ispatına dair belgelerin varlığına da şahit olmaktayız.

“*Sübût-ı iflâs sûreti*”nde Galata’ya bağlı Kapudağı ahalisinden Yemandi veled-i Dimitri’nin, berber Osman Çelebiye 50 ve gaip Mehmed ağaya 150 gurus borcu olduğunun ifadesi ve iflâs etmiş olduğunu şahitlerle ispat ettiğine dair belgedir. Adı geçen zımmi 500 günden beri zindanda mahpus olduğunu ifade etmiştir. Bu suretle kabûl ettiği borcunu ödemekten ‘âciz olduğunu ifade etmiştir. Dava metninde borçlu şahsın kullandığı ifadeler ayrıca dikkat çekicidir. Zira “*500 günden mütecaviz ve Mahrûse-i mezbûre zindanında mahbûs olub üzerimde olan köhne libasımdan gayrı ism-i mâl-ı itlâk olunur nesneye mâlik olmayub*” şeklindeki ifadeler kendi durumunu ifade etmek istemiştir. Şahitlerle iflâsının ispatı neticesinde kendine birinin kefil olması sonrasında hapisten çıkarılması hususunda vesîka tanzim edilmiştir. Bu suretle Osmanlı hukukunun zımmiler hususundaki objektif tavrı görülmektedir.²⁷

4.2.Yemin- Yalan Yemin

Sakk mecmuasında değinmemiz geren bir diğer husus ise “*Yemin*” müessesesidir. Her ne kadar çağdaş hukuk sistemlerinde de kişilerin mahkeme başlangıcında mukaddes ad edilen konularda yemin ettikleri bilinmekle birlikte bu tür yeminlerin davayı neticelendirdiği görülmemektedir. Yani beyanen ifadeler ve tahlîf denilen yemin etme durumu mahkeme sürecinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

“*Kendinin mülki olub zevci müteveffâ-yı merkûmun alâkası olmadığına merkûme Rahime’ye yemin teklîf olundukda ol dahî hasebü’l-mes’ûl yemin bi’l-*

²⁶ Şahitlerin doğru sözlü olup olmadıkları konusunda yapılan araştırma. Bu tür araştırma açıkça yapılabildiği gibi gizli bir şekilde de yapılmaktaydı. Bu tür tezkiyeler sicillere kaydedilirdi. Müzekki-i alenen tabiri ile ifade edilen bu kişilerin ifadeleri ve isimlerinin yanında hangi mahalleden oldukları da sicillere kaydedilmiştir. Ayrıca kişilerin mühürlerini de bu belgelerde görmek mümkündür.

²⁷ *Sakk Mecmuası*, nr. 149-2

lâhi'l-‘ale’l-‘alâ itmeğin mücebiyle zikr olunan bilezik ve küpe müddeiye-i merkûme Rahime’ye hükm olunub merkûm Süleyman’ın kasr-ı yedine tenbîh-i birle mâ vaka’ bi’t-taleb ketb olundu.” şeklindeki belgede Rahime’nin evinden alınan bilezik ve küpelerin kendine ait olduğu konusunda getirmiş olduğu yemin neticesi Süleyman’ın bilezik ve küpelerini Rahime’ye teslim edilmesi konusunda karar vermiştir. Yalan yere yapılan yeminlerle ilgili hususları da mecmua içinde bulmak mümkündür.²⁸

Diğer bir belgede “*Kâziben ikrâr itmişidim deyû da’vâ ve yemin sûreti*” nde esasen Haleb’li olup ticaret sebebiyle İstanbul’da bulunan El-Hacc Mehmed bin Mahmud, Şeke Hevayı adlı zimmîden 1075 guruş alacağı olduğunu borç temessükü ile isbat etmesi ve zimmînin 100 guruş borcum var ancak 975 guruş sandal kumaşı için borcu yalandan söyledim demesi üzerine davacıya yemin teklîf olunmuş ve Mehmed efendi yemin etmiştir. Dava suretinde El-Hacc Mehmed durumu temessükle ispat etmesine rağmen Şeke Hevayı’nın inkarı neticesinde davacının delillerine rağmen yemine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Yemin konusunda bir diğer mesele ise kişilerin başkalarına havale ettikleri alışveriş ile ilgili durumlardır.²⁹

Belge “*Mudi’i vedi’a zâyî’ oldu deyû yemini ile tasdik olunduğu sûret*”te, Adana kasabasından Aişe binti İbrahim’in Mahmud bin Süleyman hakkında açtığı davada câriye almak için Mahmud’a verdiği 187 buçuk guruşa hâlâ câriye almaması nedeniyle geri istemiş olup Mahmud cevâbında Erzurum civarında kendi malları ile beraber parayı çaldığına dair ifadesi üzerine yemin teklîfi ve yemin etmesi neticesinde mahkeme davacının Mahmud üzerine baskısına son vermesi hakkında tenbihte bulunmuştur. Ancak yemin konusunda “*mezbûr Mahmud def’i meşrûhunda yemini ile tasdik olunan ümenâdan olmağla*” şeklindeki ifade ile Mahmud’un emin kimselerden olması nedeniyle yeminin kabûl edildiği şeklinde bir ibareye rastlanmaktadır. Bu suretle yemin müessesesinde yemin eden şahsın güvenilir kimselerden olmasına da dikkat edildiği anlaşılmaktadır.³⁰

Aynı şekilde “*Bazı eşyâsını emriyle bey’ ve semenini emr eylediği mahalle sarf itdim deyû defini isbâtdan ‘âciz olmağıyla tahlîf sûreti*”nde de davalı şahsın durumu ispattan ‘âciz olduğu durumlarda ahalinin şahıs hakkında emin kimsedir demeler ile yaptığı yemin mahkemece yeterli delil olarak görülmüştür. Netice itibarıyla sakk mecmuasında muhakeme usulleri açısından güvenilir kimselerden

²⁸ Sakk Mecmuası., nr. 110-2

²⁹ Sakk Mecmuası., nr. 119-1

³⁰ Sakk Mecmuası., nr. 122-1

olduklarını ispat eden kişilerin getirmiş oldukları yemin delil olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.³¹

4.3. Rüşvet

Belkide çalışmasını yaptığımız Sakk Mecmuasında en ilgi çekici konulardan biride “*Rüşvet virmişdim deyu*” şeklindeki ifadelerle başlayan belgelerdir. Lügatlarda rüşvet, yaptırılmak istenen bir işte yasa dışı kolaylık veya çabukluk sağlanması için bir kimseye mal veya para olarak sağlanan çıkar olarak tanımlanmaktadır.³²Kadılık esaslı prensiplere bağlı önemli bir kurum olduğu için kadıların da şüphesiz güvenilir, doğru ve adil bir karaktere sahip olması gerekiyordu ki bu nedenle fasikler yani şeriat hükümlerine riayet etmeyenler kadı tayin edilemiyordu. Kadılık için önemli olan bu özellikler tarafsızlık sağlamak için önemliydi ve tam bir tarafsızlık sağlamak en önemlisi rüşvet alma ihtimalini ortadan kaldırmak için hediye, manevi bir anlam taşısa da kadıların kabul etmesi yasaklanmıştır. Kadı hediye alamayacağı gibi hediye alması yasaklanan kişilerin sağlayacağı diğer menfaatlerden de yararlanamazdı zira adalet işlerinde rüşvet alınması kamu düzenini toptan sarsabilirdi.³³Sosyal bir sorun olan rüşveti tamamen engellemek ise mümkün değildi çünkü sadece hukuk alanında değil diğer kamu işlerinde de bu tür olaylara rastlamak mümkündü.

Rüşvetin artmasında devlet hizmetlerinin para ile satılması da etkili olmuştur. Naima’ya göre, Osmanlı Devleti ve diğer devletlerde kamu makamlarına tayin için her zaman akçe almanın her zamanki bir durum olduğunu ve âlemden bunu men etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Ayrıca rüşvetin devletin içine iyice yerleştiğini ve her makamın ücretinin önceden bilindiğini ifade edilmektedir.³⁴Kamu hizmetlerine liyakatli kişiler değil çok para veren kişiler atanmıştır. Bu durum XVIII. ve XIX. yüzyılda da hükmünü kaybetmemiştir. Bu dönemde rüşvetin hediye şeklinde verilmesinin de yaygınlaştığı görülmektedir.³⁵

Rüşvet ve sahtekârlık gibi suçları sadece devlet görevlileri işlememektedir. Normal halktan insanların da bu tür olaylar yüzünden cezalandırıldıkları görülmektedir. Örneğin İstanbul’da oturan Ümmü Gülsüm adlı bir kadın hile, dalavere ve rüşvet gibi suçlardan dolayı Bursa’ya sürgün edilmiş ve orada ikamet

³¹ *Sakk Mecmuası*., nr. 124-1

³² *Türkçe Sözlük*. (1998). Türk Dil Kurumu Yayınları, 9. Baskı, c. 2, Ankara, s. 1872.

³³ Ahmet Mumcu. (1985). *Osmanlı Devleti’nde Rüşvet*. II. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, ss. 187-188.

³⁴ Mumcu, a.g.e., s.88.

³⁵ Mumcu, a.g.e., s. 100.

ettirilmesine karar verilmiştir.³⁶ Sakk mecmuasında da bu tür dava suretlerine rastlamak mümkündür.

Zira derc olunan ve art arda sıralanan iki dava suretinde “*bi tarikü’r-rüşvet*” rüşvet yoluyla verilen paralardan bahisle İstanbul Topkapı’sı yakınlarında Bayezid Ağa Mahallesi sakinlerinden Markos veled-i Markos nâm Papazın her sene bir husus için İmam Mehmed Efendi ile pederi Ahmed Efendiye virmiş olduğu rüşvetin toplamı olan 300 gurusu talep etmesi ve ispat edememesi ile ilgili davada durumun şahitler eliyle isbat edilememesi neticesinde mahkeme Papaz Markos’u davasından men etmiştir. Bu vesilede her ne kadar durum ispat edilememiş olsa da eğer mesele gerçekten doğru ise rüşvet adedinin gayr-i müslim din adamlarının da Müslüman din adamlarına rüşvet cinsinden irtikap ettiği bir durum haline geldiğini görülmektedir.³⁷

Bir sonraki dava suretinde ise rüşvet durumunu daha açık bir surette görmek mümkündür. Zira bu davada Hüseyin bin Hasan’ın sabık sadrazamlardan Mehmed Paşa’nın başçukadarı Ahmed ağaya Larende kalesi dizdarlığı için 800 gurus rüşvet vermiştir. Ancak Hüseyin’in vefatı sonrasında bu parayı geri talep etmiştir. Netice itibariyle resmi görevleri deruhte edilmesi hususunda bu tür yolların kullanıldığını görmek mümkündür. Ancak durumun vehametini artıran bir diğer husus ise bu tür rüşvet durumlarının mahkemeye rüşveti veren tarafından dava konusu olarak getirilmesidir.

4.4. Vekil Tayinleri

Günümüzde olduğu gibi eskiden de değişik sebeplerle kişilerin güvendiği birini yerine vekil tayin ettiği görülmektedir. Bu durum hayâtın akışı içinde doğup gelişmiş pratik bir ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Bu vesileyle vekil tayin etme durumlarının bir usule bağlanması ihtiyacı hasıl olmuştur. Osmanlı devletinde bu tür vazifelere kadıların baktıkları bilinmektedir. Sicil defterlerinde vekil tayini hususunda bir çok belgeyi görmek mümkündür.

Vekalet işini yapanların maddi karşılık için yaptıkları bilinmemekle birlikte muhtemel olarak dava vekilleri yaptıkları işi ücret karşılığında yapmaktadırlar. Ayrıca dava vekilleri boşanma, miras, alacak, vs. birçok davada görev aldıkları bilinmektedir.³⁸

³⁶ Kemal Daşcıoğlu. “Osmanlı Döneminde Rüşvet Ve Sahtekârlık Suçları Ve Bunlara Verilen Cezalar Üzerine Bazı Belgeler”, *Sayıştay Dergisi*, s. 59, s. 122.

³⁷ *Sakk Mecmuası*., nr. 118-2

³⁸ Zeynel Özlü. (2009). *Batı Karadeniz’de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium, Üskübü (Konuralp)*. Düzce Üniversitesi Araştırma Yayını, Ayyıldız Yayınevi, s. 357.

Belgelerde dikkati çeken husus vekil tayini için yazılan metinlerde isim, târih ve mekanın dışında genel olarak cümlelerin bir klişe özelliğini göstermesidir. Sakk mecmualarının çalışmamızın başlarında da dediğimiz gibi amacı tecrübesiz kadılara başucu eseri olmasının yanında sicil kayıtlarında standardı sağlamak olduğunu belirtmiştik. Bu suretle günümüz matbu belgeleri şeklinde olan bu tür vekalet huccetlerinin mecmua içinde belirtilmiş olması pratik bir amaca matuf olduğu anlaşılmaktadır.

Örnek olarak Hamza Ağa ibni Receb bin Muharrem'in, Abdülkerim ağadan 1000 gurusu alacak davasına Sefer ağayı vekil tayin etmesi ile ilgili belgede *"Mahrûse-i Edirne'de Saruca Paşa mahallesi ahâlisinden Hamza Ağa ibni Receb bin Muharrem nâm kimesne Mahrûse-i Mezbûrede meclîs-i şer'-i şerîf-i enverde işbu râfi'ü'l-vesîka Sefer Ağa ibni Hızır nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb Mahmiye-i Kostantiniyye'de Sultan Bayezid mahallesi ahâlisinden Abdülkerim Ağa ibni Abdürrahim zimmetinde cihet-i deyn-i şer'iden yedimde olan deyn temessükü mantûkınca bin gurusu hakkım olmağla meblağ-ı mezbûru merkûm Abdülkerim Ağadan taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve lede'l- iktizâ sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezbûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımdan merkûm Sefer Ağayı vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde merkûm Sefer Ağa dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve merasimini edâya ta'ahhüd itmeğin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu."*³⁹ Şeklindeki belgeyi bir çok sicilde görmek mümkündür.

Bu konuda 190 nolu B.Ş.S.34/44 nolu belgenin örnek bir vekalet sureti olması nedeniyle dipnot olarak kaydedilmiştir. Sakk mecmuasının 18.yy ortalarına, 190 nolu Şer'iyye sicilinin ise 19.yy sonlarına ait olduğu düşünüldüğünde aradan geçen uzun zamana rağmen ifadelerin çokta değişmediği ve usulün uzun süre bu tür mecmualarla korunduğu görülecektir.⁴⁰

³⁹ Sakk Mecmuası., nr. 128-1

⁴⁰ Kasaba-i Behisni mahallâtından Meydan Mahallesi sakinlerinden Fatma binti Hacı Hamza nam mecnunenin fi 28 Saferü'l-hayr sene 312 tarih ve 190 numarolu ba hüccet-i şer'iyeye kayıtlı bulunan mahalle-i mezkurede mukim Mehmed bin Hacı Mustafa meclis-i şer'imizde mahalle-i mezkure sakinlerinden Sittizade Hacı Hasan Efendi muvacehesinde takrir-i kelam ta'bir ü 'ani'l-merâm idüb kendüsünün zatına 'aid iddi'asının icab idenlerden de'avi-i mütenevvi'asının fasl ve bir karinine ve mezbure nakde yedinden arsa-i intikal iden arazi ve emval-i sairesinin zi'l-yedinden ve senedli senedsiz alacağının medyunlarından her iki cihetden taleb ve da'vaya ve muhakeme ve muhasemeye ve hükm-ü gıyabi talebiyle i'ade-i muhakeme ve ve i'tirazane ve imzasiyle ve evrak-ı nakd-i 'aleyhe tebliği ve tebellüğe ve tahlif ve istihlafa ve sulh ve ibraya ve ahza ve kabza ve her iki cihetden dolayı

İsbât-ı vekâlet sûreti, İsbâtü'l-vekâletü'd-devriye fî bey'ü'r-rehn sûreti (vekalet devri), İsbât-ı vekâlet-i bi şehâde şâhid-i 'asl ve bi şehâdet-i şâhid-i fer' sûreti (asıl şahit ve ferî şahid nezdinde isbat-ı vekalet) hususlarında da kadıların nasıl bir yol izleyecekleri ve ne suretle huccet tanzim edecekleri hakkında belgeler çalışmamızın konusunu teşkil eden sakk mecmuasının muhteviyatında bulunmaktadır.

4.5. Kefalet

Kefalet bir adamın nefesine yani o adamın istenildiği zaman getirilmesine kefil olma anlamında kullanılan bir tabirdir. Nefsi kefalet demektir.⁴¹ Kefalet uzun yıllar Osmanlılarda kullanılan bir usuldür amaç ise oto kontrolü sağlamaktır.⁴²

Mecmuada bulunan kefalet hususundaki meseleye değinmek gerekirse mecmua içinde şahısların kefil olmaları yanında kefaletin sahilhiği hakkında ispat ve kefilliğin ihrâcî konularında suretlerin tanzim edildiğini görölmektedir.

141. sayfadan itibaren ardı arkasına gelen kefalet durumlarını görmek mümkündür. Ancak “*Meyyit-i müflîse kefâlet-i sahîha olmadığı sûret*”de İstanbul’da Hacı Küçük mahallesi ahâlisinden El-Hacc Mehmed bin Mustafa’nın, Mehmed Emin ibni Ebu Bekir üzerine açtığı davada vefat eden Mehmed Emin’in kardeşinden alacağı olan 1000 gurusun 300 gurusunu müteveffanın terekesinden alıp geri kalanına Mehmed Emin’in kefil olması nedeniyle talep etmiştir. Ancak vefat eden birine kefaletin sahil olmadığına dair fetvânın Mehmed Emin tarafından ibraz edilmesi üzerine mahkeme El-Hacc Mehmed’i muarazadan men etmiştir. Zira iflâs etmiş ve vefat etmiş olan birine diğeri birinin kefil olması hukuken kabûl görmemiştir.⁴³

muhakeme-i şer’iye ve nizamiyede muhakemenin hıtamına kadar husus-u mezkurun mütevakkıf olduğu umurun küllisini ifaya istinaf ve temyize hazır-ı mezbur Hacı Hasan Efendi’yi tarafımdan ber minval-i meşruh vekalet-i umumiye ile vekil ve naib-i menab nasb ve ta’yin eyledim didikde ve ol dahi vekalet-i umumiye-i mezkureleri kabul ve hizmet-i lazimesini kema yenbağı edaya ta’ahhüd ve iltizam itmeğin ma vak’a bi’t-taleb ketb ve imla olundu tahriren fi’lyevmi’t- tasi’ ve’l ‘ışrin min şehri Şa’banü’l-mu’azzam liseneti isna ‘aşara ve selase mie ve elf (29 Şaban 1312/24 Şubat 1895). Selahattin Kenger. *190 Numaralı Besni (Behisni) Kazası Osmanlı Şer’iyye Mahkemesi Kayıtlarının 118–236 Sahifelerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans tezi, 119/2.

⁴¹ Mehmet Zeki Pakalın. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. c. II, İstanbul, s. 237.

⁴² Özlü, a.g.e., ss. 39-41.

⁴³ *Sakk Mecmuası*., nr. 144-2

4.6. Zevceye Mahsus Eşyaların Zabt Edilmesi

Sosyal hayatın en mühim kısmı olan aile kurumu içinde hiçte hoş olmayan durumlar her devirde kendini göstermiştir. Hele hele evin reisinin ölmesi neticesinde bu tür durumları görmek daha olası hale gelmiştir. Evin babasının vefatı neticesi tereke paylaşımlarındaki usulsüzlükleri görmek şeriye sicillerinde sıklıkla karşılaştığımız hususlardır.

Çalışmasını yaptığımız sakk mecmuasında “*Zevce-i nisâya mahsûs eşyâyı da‘vâ ve yeminiyle ahz*” başlıklı bölümde özetle Hasan ağa ibni Ahmed’in zevcesi Rahime’nin, oğlu Süleyman hakkında açtığı davada kadınlara mahsûs bir çift altın (altun) bilezik ve bir çift zümrüd küpeyi Süleyman’ın babasının terekesindendir diye zabt etmesi ve kendisine teslimi tenbih olunmasını talep etmiştir.⁴⁴ Tarafların dinlenmesi neticesinde Rahime hatun’a, saymış olduğu zevce-i nisaya mahsus eşyanın vefat eden kocasına ait olmadığı konusundaki yemin neticesinde malların teslimi konusunda oğlu Süleyman’a tenbihte bulunmuştur. Bu suretle zevce-i nisaya mahsus olan malların hususi mal statüsünde olmakla zevceye teslim edildiğini görmekteyiz. Aynı dava içinde fitri diyebileceğimiz bayanların mücevherata karşı olan alakasını görmekte ayrıca mümkündür. Aynı davanın hemen ardından gelen surette ise buna benzer bir davayı görmek mümkündür. Özetle İstanbul’da Molla Aşki mahallesinde sakin iken vefat eden İbrahim bin Osman bin Veliyyüddin’in varislerinden zevcesi Aişe, oğlu Ömer’in evin babasının olması nedeniyle zabt etmesi hakkında açtığı davada evin kendine teslimini talep etmiş ve Ömer’in delil getirmekten aciz olması nedeniyle ev Aişe’ye teslim edilmiştir. Ancak bu davaların birincisinde bayanlara mahsus olan eşyaların yemin neticesinde sahibine verildiği görülmektedir. Fakat ikinci davada ise aile fertlerinin beraberce oturdukları evin zevceye teslimi müşahede edilmektedir. Bunun yanında her iki davanın ortak tarafı ise yemin teklif edilmesi ve dava konusu malların zevceye teslimidir.

4.7. Vasi ve Kayyım Tayini

Osmanlı İmparatorluğu’nda, tebadan birinin ölümü ile küçük yaşta yetim kalan çocukların babadan kalan mallarının kontrolü için vasî adı verilen kişiler resmi olarak görevlendiriliyordu. Vasîlerin görevleri yetim çocukların mallarını korumak, kollamak, güvence altına almak ve değerlendirmektir. Yetim çocuklar, fizikî ve olgunluk bakımından yeterli düzeye eriştiklerinde vasinin görevi sona eriyordu. Vasî

⁴⁴ *Sakk Mecmuası*, nr. 110-1

tayini ile yetim çocukların mallarının başkalarının ellerinde talanının önlenmesi ve çocukların geleceklerini güvence altına almak amaçlanıyordu. İmparatorluk, Müslüman veya gayrimüslim ayrımı yapmadan tebası olan bütün yetim çocukları bu yolla koruyordu.⁴⁵ Bunların yanında malların keşifleri içinde bazı görevlilerin tayin edildiklerini görmekteyiz.

Çalışmasını yaptığımız sakk mecmuasında “*Sûret-i mâ yektüb fi’l-mefkûd*” başlığı altında Abdülkadir ibni Ali’nin değirmende ortağı olan gaib Yani veled-i Dimitri’nin değirmendeki emvalinin tesbit edilmesi ile malların muhafazasına ve müzayede ile satılmasına kayyım tayin edilmesi talep edilmiş ve Uncular kethüdası Ahmed Ağa ibni Mehmed’i vasi ve kayyım tayin edilmiştir. Değirmende bir Müslüman ve gayr-i müslimin beraberce ortaklık kurmaları ayrıca önemli bir durumdur. Ayrı dinlere mensub insanların beraberce çalışabilmesi esasında dikkat çeken bir husustur. Bunun yanında kaybolmuş ve çoktan beri ortalıkta görünmeyen Yani veled-i Dimitri’nin mallarının sayılması ve hıfz edilmeye çalışılması devlet güvencesinin ve diğer yandan İslam toplumundaki kul hakkına riayetinde ayrı bir göstergesidir.⁴⁶

4.8. Hibe

Hibe bir şeyi bağışlama veya bedelsiz olarak bir maldan veya durumdan vaz geçme anlamına gelmektedir.

İslam hukukçuları hibeyi farklı tanımlamışlardır. Hanefilere göre hibe ıvaz, yani şart koşulmaksızın bir malın temlikidir. Mâlikilere göre ise hibe bağışlanan kimseyi memnun etmek için ıvazsız olarak temlik etmektir buna hediye de denilir. Şafiiler hibeyi özel ve genel hibe olarak ikiye ayırmışlardır. Hanbeliler ise hibeyi zorunlu olmaksızın caiz olan ıvazsız bir tasarruf olarak tanımlamışlardır.⁴⁷ Kur’an’da hibe kelimesi geçmemekle birlikte değişik anlamda Allah’ın kullarına maddi manevi ihsanını, karşılıksız bağışını ifade için kullanılır. Hibede bağışlanan şeyin mülkiyeti bağışlanana geçmektedir bunun için hibe temlikî yani mülkiyet geçirici bir akiddir.⁴⁸

Ancak, daha önce hibe edilen emtianın daha sonraki dönemlerde sorun teşkil ettiğini görmek mümkündür.

⁴⁵ Haldun Eroğlu. (2007). On Dokuzuncu Yüzyılda Yetim Çocuklara Vasî Tayini: Antalya Örneği. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 50: 287-288.

⁴⁶ *Sakk Mecmuası*., nr. 151-1-2

⁴⁷ Abdülkadir Şener. (1984). *İslam Hukukunda Hibe*. Doçentlik Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları No. 162, Ankara, s. 22.

⁴⁸ Ali Bardakoğlu. (1998). Hibe. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, c. XVII, ss. 421-424.

Sakk mecmuasında “*Sûret-i mâ yektüb isbâtü'l-hibbe*” suretinde özetle, İstanbul Elvanzade mahallesi ahalisinden Abdalbaki Ağa ibni Abdürrahim’in terekesinden kızı Fatma’nın 5000 kuruşu zabt etmesi ve varislerden Ali’nin 1041 kuruşu talep etmesi üzerine Fatma’nın 5000 kuruşun babasının sağlığı sırasında kendisine hibe ettiğini şahitlerle ispat etmiştir.⁴⁹ Ancak durum şahitlerle ispatı için şahitlerin hür ve adaletli olmaları ve Müslüman ahaliden olmaları belge içinde dikkat çekmektedir.

4.9. Esir Tahlîsi

Sakk mecmuasında sosyal devlet anlayışının değişik örneklerini de görmekteyiz. Bunlardan gayet dikkat çekici olanı ise “*Taraf-ı hümayundan esir tahlîs sûreti*”dir. Özetle Malta’nın düşmanlar tarafından istilası sırasında küffara esir düşen Ali beşenin kurtulması için geri verilmek şartıyla Fransa tüccarlarından Papi veled-i Pasiter’in verdiği altı yüz guruşdan ancak yüz guruşunu vermesi ve beş yüz guruşu vermeye muktedir olamaması nedeniyle borcu devlet tarafından ödenmiştir. Papi veled-i Pasiter ise meclîste şahsın kendisine borcu kalmadığını ifade etmiştir. Bu suretle devletin bu gibi durumlarda vatandaşına kol kanat gerdiği görülmektedir.⁵⁰

4.10. İmar Faaliyetleri

Diğer yandan devlet tarafından yaptırılan işlerin masraflarının ödendiği hakkında da suretlerin bulunduğunu görmekteyiz. “*Taraf-ı Şehriyârîden me’mûr bina Emîni masrûfâtını tamâmen ahz ve istifâsını ikrâr sûreti*” nde İrade-i hümayunla inşası buyrulan çeşme, su haznesi ve kaldırımlar için gereken yetmiş altı bin guruş seksen dört akçenin tamamen alındığı hususunda Bina Emîni El-Hacc Ahmed Ağa ibn-i El-Hacc Mehmed’in ifadesi görülmektedir.⁵¹ Çalışmamızın başında da dediğimiz gibi mecmuanın başı ve sonu olmamakla birlikte mecmuanın hangi yıllara ait olduğu konusunda bilgi veren tek kaydın bu belgede olması çalışmamız açısından farklı bir önem arz etmektedir.

4.11. Zaman Aşımı

“*Mürûr-ı zaman*” şeklinde tabir olunan zaman aşımı davaları ve suretleri de mecmuaya derc edilmiştir. Haliyle bu tür davaların da her devirde görülmesi muhtemeldir. “*Onbeş sene bilâ özr terk olunan davanın ‘adem-i istimâ’ı sûreti*”nde Dimo veled-i Kosta’nın, Yorgi veled-i Yemandi üzerine açtığı davada sava nehri

⁴⁹ Sakk Mecmuası., nr. 136-1

⁵⁰ Sakk Mecmuası., nr. 152-2

⁵¹ Sakk Mecmuası., nr. 152-2

üzerinde bulunan mülkin babasından kendine intikâl etmesine rağmen Yorgi'nin haksız yere gasp etmesi üzerine Yorgi'nin helakından sonra on beş senedir tasarrufunda olması nedeniyle davanın Dimo haksız görülmüş ve uzun yıllar dava konusu edilmemiş olan durum dikkate alınmamıştır. Bu suretle uzun süreli olarak ilgilenilmeyen durumlar karşısında mahkemenin tavrı görülmektedir.⁵²

Aynı husustaki bir diğer belge ise “*Sûret-i uhrâ fî mürrûr-ı zaman*” başlıklı belgedir. Özetle İstanbul'da Katib Muslihiddin mahallesi ahalisinde Hatice binti Mustafa'nın müteveffa zevci Mehmet efendinin terekesinden 200 gurus mihrini talep etmesi ve yirmi bir senedir bu durumu dava etmemesi nedeniyle mahkeme zaman aşımına hükmetmiştir. Yukarıda ifadesi geçen iki dava neticesinde uzun süre özürsüz bir şekilde dava konusu edilmeyen konuların zaman aşımı kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.⁵³

4.12. Mehr

Evlenirken erkek tarafından kadına verilen nikah bedeline mehr ya da mihr denilmektedir.

Mehrin tamamı peşin ödenen yani mehr-i muaccel olabileceği gibi bir kısmı mehr-i muaccel ve bir kısmı mehr-i müccel yani boşanma veya ölüm hâlinde, kız tarafına verilmesi, nikâhta kararlaştırılmış olan bedel olabilmektedir.⁵⁴

İncelemiş olduğumuz sakk mecmuasında mehr örneğinde “*Müteveffa El-Hacc Hasan bin Abdurrahim'in zevcesi Aişe binti İbrahim'in mihrini ve hissesine isâbet eden miktar akçeyi vekili Es Seyyid Ahmed ağadan tamamen alması*” şeklindeki ifadedden mehr hakkını vekil tayin ederek istediğini görmekteyiz. Bu örnekte kadınların da erkekler gibi vekil tayin etme hakkına sahip oldukları sonucunu çıkartabiliriz.⁵⁵

4.13. Kassamlık

Vârisler, mirasçılar arasında mîrâsı taksim eden ve küçüklerin hakkını koruyan şerîat me'mûruna kassam denilmektedir.

Kısım kısım ayıran, veren anlamında olan kassam vefat etmiş olan kimsenin terekesini taksim etmektedir kazaskerlik kassamları ve şer'i mahkemelerde bulunan kassamlar olmak üzere iki sınıf kassam bulunmaktadır. Her kadılıkta kassam defteri bulunmaktadır ve tereke kayıtları açısından önemli olan belgelerdir. Şahsın bırakmış

⁵² Sakk Mecmuası., nr. 158-2

⁵³ Sakk Mecmuası., nr. 160-1

⁵⁴ Özlü, a.g.e., s. 373.

⁵⁵ Sakk Mecmuası., nr. 156-2

olduğu eşya ve emvaller tesbit edilip değerleri belirlendikten sonra kassamın alacağı para ölen kişinin gereken masrafları kefen kefenlemek vs. terekenin toplamından tenzil edildikten sonra kalan miktar şer'i kanuna göre varislere verilir. ⁵⁶Vârislerin talebi olmadan miras taksimi yapmak ise yasaktı. Bu nedenle zorla miras taksimi yapan kassâmların görevine son verileceği kanunnâmelerde verilir. Zira kassamlığın işleyişindeki ilk adım taksim işinin mahkemeye intikaliyle başlamasıydı dolayısıyla mirasın taksimi ya vârislerden birinin müracaatı ya da mahkemenin terekeye müdahale hakkının doğmasıyla mahkemeye intikal ederdi. Kassam vasıtasıyla tutulan kayıtların bir nüshası da miras sahiplerine bırakılırdı. ⁵⁷

Bu açıklamaya muteakiben incelemiş olduğum sakk mecmuasında kassam defterleri kaydıdan istifade edilerek isbat yoluna başvurulmuş belgeler de yer almaktadır.

“Kostantin'in vefatı sonrası varisinin olmaması nedeniyle terekesinin beytül mala intikâli ve Tinaş ve Yenaki'nin 1179 senesini Zi'l-kadesinin sekizinci günü târihli kassâm defteri kaydıyla isbat etmesi” örneğinde olduğu gibi. ⁵⁸

4.14. Gayr-i Müslimler İle Müslüman Ahali Arasındaki Davalar

Sakk mecmualarında toplumsal durumları da görmek mümkündür. Gayr-i müslim ahali ile Müslüman topluluk arasındaki davalar toplumsal etkileşimin boyutları hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Çalışmasını yaptığımız sakk mecmuasında da bu konuda örnekler görmekteyiz.

Mecmuada *“Kâziben ikrâr itmişidim deyû da'vâ ve yemin sûreti”* başlığı altındaki dava surtinde özetle aslen Haleb vilayeti sakinlerinden olan ve ticaret sebebiyle Hacc paşa hanında misafiren bulunan El-Hacc Mehmed bin Mahmud'u, Elmenli oğlu denmekle tarif edilen Şeke Hevayı adlı zimmîden 1075 gurus alacağı olduğunu borç temessükü ile isbat etmesi üzerine Elmenlioğlu 100 gurus borcum var ancak 975 gurus sandal kumaşı için borcu yalandan söyledim diye ifade vermiştir. Ancak anlatıldığı üzere aralarındaki kumaş ticaretinden Mehmed'in alacağı 975 kuruşluk borcu Elmenli oğlu bu borcu ödemesi gerektiğine dair ifadeyi yalandan söyledim demesi üzerine davasının haksız olmadığına dair El-Hacc Mehmed efendi'ye yemin teklif olunmuştur. Mehmed'in yemin etmesi üzerine Elmenlioğlu'na borcun ödenmesi konusunda tenbih olunmuştur. ⁵⁹

⁵⁶ Uzunçarşılı, a.g.e., ss. 121-124.

⁵⁷ Said Öztürk. (2001). Kassam. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayını, c. XXIV, İstanbul, ss. 580-581.

⁵⁸ *Sakk Mecmuası.*, nr. 113-1

⁵⁹ *Sakk Mecmuası.*, nr. 119-1.

Bu konudaki bir diğer örnek ise , “Sûret-i mâ yektüb fî bey’i’l-vekîl bey’i’r-rehn” davasıdır. Özetle İstanbul’da Kuyumcu Bahşayış mahallesinde sakin iken vefat eden Aişe hatun’a Bogos veled-i Kazar’ın 1315 kuruş borcuna karşılık evini rehn eylemiştir. Vadesi gelince ödememesi durumunda evin müzayede usulüyle satılması gerçekleşmiş ve ev 1180 kuruşa Ömer ağaya satılmıştır.⁶⁰

Bu konuda verebileceğimiz bir diğer örnek ise “*Sübût-ı iflâs sûreti*” dir. Özetle bu belgede Galata’ya bağlı Kapudağı ahalisinden Yemandi veled-i Dimitri’nin, Berber Osman çelebiye 50 ve Gaib Mehmed ağaya 150 kuruş borcu olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu sebeple 500 günden fazlaca bir süre zindanda mahpus olduğu şeklindeki ifadesinin ardından bu parayı ödeme konusunda acziyetini ifade etmiştir. “üzerimdeki köhne libasımdan gayrı verilecek bir şeyim yok şeklindeki ifadelerini ve iflâs etmiş olduğunu iddia ederek hapisten çıkarılmasını talep etmiştir. Ancak Osman çelebi ise durumun bu şekilde olmadığını ve şahsın borcu ödemeye kudretinin olduğunu ifade edince Yemandi veled-i Dimitri şahitlerle durumunu ispat etmiştir. Zevcesinin kendine kefil olması neticesinde Yemandi veled-i Dimitri hapisten çıkarılması hakkında karar verilmiştir.⁶¹ Her ne kadar bu belge hapisten ıtlak konusunda yazılmış olan bir belge dahi olsa etkileşim ve değişik kültüre mensup olan şahısların vaziyetleri açısından kıymetli belgelerdir. Bu konuda vermiş olduğumuz belgelerin neticesinde gayr-i müslim ahali ile Müslümanlar arasındaki dava suretlerinin genel anlamda mali konular üzerinde gerçekleştiğini görmek mümkündür.

Çalışmasını yaptığımız Sakk Mecmuasının çok değişik bölgelere ait davaları ihtiva etmesi nedeniyle Osmanlı Coğrafyası hakkında değişik bilgileri içerdiği görülmektedir. Bu vesileyle mecmua içinde bulunan yerlere ait bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

4.15. Mahalle ve Köyler

Osmanlı döneminde mahalle sosyal ve fiziki bir birimdir. Mahallede yaşayanlar birbirlerine karşı sorumlu olup sosyal bir dayanışma içindedirler. Mahalle ile ilgili alınacak kararlarda etkin rol oynadıkları gibi suçluların tespiti ve cezalandırılması, alınacak vergilerin tespiti, görevli olan kişilerin kontrolleri, gerektiğinde bu kişilerin

⁶⁰ *Sakk Mecmuası.*, nr. 133-2

⁶¹ *Sakk Mecmuası.*, nr.149-2.

görevlerinden alınması, ihtiyaç duyulan hizmetlerin yerine getirilmesi şeklinde pek çok konuda kendilerine tanınmış haklarını kullanmışlardır.⁶²

Osmanlı devletinin değişik coğrafyalarına ait mahalle isimlerini mecmuada görmek mümkünse de devletin en büyük kenti olan İstanbul'a ait mahallelerin sayısı diğer bölgelere göre bir hayli fazladır. Tabloda görüldüğü üzere İstanbul'dan sonra en fazla mahalle ismi ise yıllarca devlete başkentlik yapmış olan Edirne'ye aittir.

Tablo 1: Mahalle Adları

Şehir	Mahalle
İstanbul	Akbıyık
“	Evliyâ
“	Haydar han
“	Aşık Paşa
“	Şeyh Ebulvefa
“	Nişancı Paşa-yı Atîk
“	Molla Aşki
“	Mir-i Ahur
“	Bayezid Ağa
“	Servi
“	Emir Neccari
“	Cebbaziye
“	Sultan Bayezid
“	Elvanzade
“	İbrahim Paşa-yı Atîk
“	Kuyumcu Bahşayış
“	Hacı Muhyiddin
“	Salih Paşa
“	Süleyman Ağa
“	Nahlband
“	Molla Kestel
“	Kasab Avz

⁶² Ömer Düzbakar. (2003). Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 5 Bursa, s. 97.

“	Hacı Küçük
“	Müfti Ali Çelebi
“	Davud Paşa
“	Molla Hasan
“	Katib Sinan
“	Kepençi Sinan
“	Katib Muslihiddin
Mahruse-i Galata	Bereketzade
Üsküdar	Kefece
Edirne	Kayık
“	Saruca Paşa
“	Selçuk Hatun
“	Mahmut Ağa
Konya	Dedemoğlu
Halebüşşehba	Mansur
Yanya	Namazgah
Aydos	Vadak? Gazi
Balikesiri	Hisar

Tablo 2: Köy Adları

Köyün Bulunduğu Mevki	Köyün Adı
Havas-ı refia	Hasköy
Kavak kazası	Kiliseli
Medine-i uhra	Bosna
Hayrabolu	Bayramşah

4.16. Mecmuada Adı Geçen Muhtelif Yapılar

Mecmuada adı geçen yapılar içerisinde en dikkate değer olanı hanlardır. Osmanlı şehir içi hanları, bedesten, arasta, çarşı gibi ticaret hayatının odaklaştığı mimari kuruluşlardan biridir. Bu yapının mal depolaması, satılması yanında yolcuların, hayvanların barınması, çeşitli büro hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi çeşitli

işlevleri vardır. Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde 17. yy. ortalarında Evliya Çelebi'ye göre yaklaşık 8500 han bulunmaktaydı. Bu sayının doğruluğu tartışmaya açıksa da nüfus ve ticaret potansiyeli yüksek Anadolu ve Arap kentlerinden bazılarına baktığımızda İstanbul için 102'den 566'ya kadar değişik han sayısı verilmektedir.⁶³

Tablo 3: Mecmuada Adı Geçen Muhtelif Alanlar

Hanlar	
Hanın Adı	Hanın Bulunduğu Mevki
Vâlîde hanı	İstanbul
Hace-i Paşa hanı	İstanbul
Muhtesip hanı	İstanbul
Kebeciler hanı	İstanbul
Vezir hanı	İstanbul
Kilid hanı	İstanbul
Kaleler	
Kalenin Adı	Kalenin Bulunduğu Mevki
Larende kalesi	Larende kasabası
Hanya kalesi	Girit
Çarşılar	
Çarşının Adı	Çarşının Bulunduğu Mevki
Uzun çarşı	İstanbul
Hamamlar	
Hamamın Adı	Hamamın Bulunduğu Mevki
Zincirlikuyu hamamı	İstanbul

4.17. Konutlar

Mecmuada geçen evlerin tanımıyla ilgili ayrıntılı bilgiler bulunmamakla birlikte ilgili belgelerde şu şekilde yer almaktadır.

⁶³ Bozkurt Ersoy. Osmanlı Şehir içi Hanları ve İşlevleri. www.fatih.edu.tr/~ayasar/HIST349/han.pdf.

Mahmiye-i İstanbul'da Evliyâ mahallesinde vâki tarafları ve filan ile mahdûd müştemil mülk menzîlini 140 guruşa mezbûr Mahmud'a bey' (140 kuruşa ev satışı, belgede evin hudutları ve müştemilatı belirtilmemiş).

Mahmiye-i İstanbul'da Molla Aşkî mahallesinde Mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı selâsesi Ali Çelebi ve Mehmed Çelebi ve Fâtıma Hatun menzîlleri ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd büyü-ü 'adîde ve bağçe ve havluyu müştemil (İstanbul Molla Aşki mahallesinde üç tarafı Ali Çelebi ve Mehmed Çelebi ve Fâtıma Hatun'un evleri ve dördüncü tarafı ise yol ile çevrili ev).

Filan mahalde vâki ' filan ve hudûd ile mahdûd ve filanı müştemil menzîlimi (evin rehin gösterilmesi işleminde evin hudutları ve müştemilatı ifade edilmemiş).

Mahmiye-i İstanbul'da Sâlih Paşa mahallesinde filan ve filan hudûd ile mahdûd ve filan ve filan ve filanı müştemil. (evin rehin gösterilmesi işleminde evin hudutları ve müştemilatı ifade edilmemiş.)

Mahmiye-i İstanbul'da Molla Hasan mahallesinde vaki ma'lûmü'l-hudûd menzîlini hazır-ı bi'l-meclîs Hasan Ağa ibni Ahmed 150 guruşa bey'i kat'î ile bey' (Evin 150 kuruşa satışında belgede evin hudutları ve müştemilatı belirtilmemiş).

4. 18. Esnafılar

Diğer müesseselerde olduğu gibi Osmanlı esnaf sistemi de zaman içerisinde değişikliğe uğramıştır. Osmanlı Devleti'nde esnafın birinci derecede amiri kadılar ve muhtesiplerdi bunların dışında esnafın başında şeyh, nakîb, duacı, çavuş, yiğitbaşı ve kethüda adlarıyla anılan reisler de vardı. Esnaf örgütlenmesi içerisinde çok sayıda esnaf grupları vardır.⁶⁴

Aşağıda sakk mecmuasında geçen farklı esnaf alanlarıyla ilgili esnaf kişi adları yer almaktadır.

Kürkcü esnafı	Hristo veled-i Tudveri
Keresteci	Ferhad veled-i Semyon veled-i Şirin ve Aslan veled-i Mihan
Arpacı	Ömer Çelebi ibn-i Osman Ali Çelebi ibn-i, İbrahim ve Zekeriya Çelebi ibn-i Ahmed
Sarraf	Yorgi veled-i Avanes
Berber	Osman Çelebi ibn-i Mehmed

⁶⁴ Mehmet Demirtaş. (2010). *Osmanlı Esnafında Suç ve Ceza*. Birleşik Yayınevi, Ankara, s. 26

4.19. Sakk Mecmuasında Geçen Müslüman Erkek Kişi Adları

Kişi adlarını Müslüman olarak ayrı başlık altında almamızın sebebi belgede gayr-i müslim erkek ve kadın kişi adlarının yer almasıdır.

İncelemiş olduğumuz sakk mecmuasında geçen Müslüman erkek adları ise şunlardır.

Abdullah, Ali (imam), Hasan, Mustafa, Abdülfettah, Mahmud, Süleyman, Ahmed, Abdurrahman, İsmail, Hüseyin, Receb, İbrahim(müezzın), Abdülkerim, Osman, Yusuf, Ömer, Bayram, Veli, Firuz, Hızır, Hamza, Muharrem, Sefer, Halil, Esad, Yahya, Feyzullah, Ataullah, Seyyid, Murtaza, Abdülbaki, Abdülmenan, Abbas, Abdülcélil (imam), Cafer, İlyas, Kadir, Yunus.

4.20. Sakk Mecmuasında Geçen Müslüman Kadın Kişi Adları

Hatice (cariye), Fatıma, Saliha(cariye), Rahime, Saime, Zeyneb, Abide, Zülal, Hatem, Afife, Melekhan, Rabia.

4.21. Sakk Mecmuasında Geçen Gayr-i Müslim Kişi Adları

İsak veled-i Menahim veled-i İsak , Menahim veled-i Musa, Yivan veled-i Petro Kostantin veled-i Enderya, Kosta veled-i Metro, Markos veled-i Markos (papaz), Ferhad veled-i Semyon veled-i Şirin, Aslan veled-i Mihan, Kirkor veled-i Apil veled-i Mircan, Boğos veled-i Ohan, Bogos veled-i Kazar, Yemandi veled-i Dimitri, Zaferi veled-i Andun, Banton veled-i Avram, Yani veled-i Dimitri, Papi veled-i Pasiter, Dımo veled-i Kosta, Yorgi veled-i Yemandi, Kostantin veled-i Mihal, Yorgi veled-i Avanes, Tınış ve Yenaki veled-i Kosta, Kasab Metro, Cığerci Meyho, Şeke Hevayı, Tavman, Aritun , Bedros, Oseb, Kirkor, Bogos , Papa kostantin

SONUÇ

Altı asırdan fazlaca bir süre hayâtiyetini devam ettirmiş ve her cihetten yaşadığı devrin dünyasında etkinliği bir hayli hissedilmiş olan Osmanlı Devleti hakkında yapılan çalışmalarda arşiv belgelerinin önemi hafife alınamayacak kadar önemlidir.

Osmanlı arşivlerinde muhafaza edilen belgeler çok geniş bir coğrafyanın tarihinin aydınlatılmasında ve geçmişten günümüze yansıyan sorunların çözümlenmesinde veya daha iyi anlaşılmasında müstesna bir öneme sahiptir. Sosyal bilimler açısından var oluşları ile ilgili meseleleri incelemek, tespit etmek ve değerlendirmek için önemli kaynaklardır. Arşivler sosyolojik, ekonomik, tarihi ve kültürel konularda araştırma yapabileceğimiz en önemli dayanaklardan birisidir.⁶⁵

Çalışma konusu sosyal ve hukuki alanlarda ise ilk başvurulacak arşiv belgeleri kadı sicil defterleridir. Sicil defterlerinin özü olarak değerlendirebileceğimiz sakk mecmuaları ise aynı derecede ehemmiyetli belgelerdir.

Çalışmasını yaptığımız sakk mecmuasında ticari hayâta dair belgelerin varlığının fazlalığı dikkat çekmektedir. Bir diğer dikkat çekici husus ise Osmanlı devletinin gayr-i Müslimlere karşı takındığı objektif tavidir. Ayrıca devletin muhtaç olarak gördüğü vatandaşlarına kol kanat germesi ise ayrı bir husus olarak dikkat çekmektedir. Yemin müessesesinin işler halde olduğu ve iflâs eden bir borçlunun kefil getirmesi ve iflâsını ispatlaması durumunda hapisten çıkma hakkının bulunması ise bir diğer önemli husustur.

Çalışmamızın muhtelif yerlerinde değindiğimiz gibi sakk mecmuaları tecrübesiz kadılara yol göstermek amacıyla yazılmış mecmualardır. Bu vesileyle şer'i sicillerin hangi çerçevede yazıldığı bu belgelerden anlaşılmaktadır. Bunun yanında kadıların sıklıkla karşılaşacağı belgelerin suretlerinin mecmuaya derç edilmesinin gerekliliği ise Osmanlı hukuk sisteminde hangi tür davaların fazlaca görüldüğü konusunda fikir vermektedir.

⁶⁵ BOA (2000), *Belgelerle Arşivcilik Tarihimiz (Osmanlı Dönemi)*, Ankara, s. 7

İncelemiş olduğumuz sakk mecmuasında tarih bulunmaması bunların tarihten ziyade bilgi yönlendirmesi için yazıldığındandır, ayrıca şer'îye sicilleri ele alınarak yapılacak olan herhangi bir hukuk tarihi çalışmasında önce konuyla ilgili olarak sicillere oranla daha anlaşılır olduğu için sakk mecmuası üzerinde araştırma yapılabilir.⁶⁶ Belgelerin kayda alınmasının uzun zaman alması temize çekilirken ne kadar titiz ele alındığını göstermektedir.

Çalışmasını yapmış olduğumuz mecmuada, dönemin şartlarındaki sosyal gelişmelerin ve sosyolojik olayların nasıl yer aldığını açıkca görebilmekteyiz. Sosyoloji, toplumları bilimsel ve eleştirel olarak inceleyen bir bilimdir. Konusu toplumsal yaşamla ilgili olgu ve olaylardır. Düzen, kültür, nüfus vs. sosyal davranışları şekillendirmektedir. Tabiatında insan sosyal bir varlıktır ve çok yönlüdür dolayısıyla sosyal olay ve olgular da çok yönlüdür. İncelemiş olduğumuz sakk mecmuasında da çok yönlü hukuk davaları görülmektedir. Zaman ve mekan farkıyla günümüzde görülen dava konularından pek de farklı olmayan kayıtlar bulunmaktadır, mehr, hibe, kefalet, rüşvet vs. konular gibi. Öyleki bu durum insanın olduğu her yer aynıdır sözünü kısmen doğrulamaktadır.

Sakk mecmuasında dava edilen konular, tüccarlar, Müslümanlar, gayri Müslimler, mehr, kefalet, rüşvet, hanlar, çarşılar vb imar faaliyetleri gibi pek çok konu hakkında çok yönlü bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Daha öncede ifade edildiği üzere sakk mecmuaları sicillerden alınan belgelerin tekrar kaleme alınmasıyla kaydedilmiş önemli kaynaklardır ve bu kaynaklar sadece hukuk tarihi ile ilgili değil örneğin mecmuada sıklıkla adı geçen İstanbul, Edirne gibi şehirlerin tarihi, sosyal gelişimi gibi konularda da araştırma yapabileceğimiz belgeler olduğunu görmekteyiz.

Ayrıca mecmua içinde bir yere değil de Osmanlı coğrafyasının birçok bölgesine ait belgelerin varlığına da şahit olmaktayız. Bunun yanında başkent İstanbul hakkındaki belgelerin fazlalığı dikkat çekmektedir.

Bu vesileyle Osmanlı hukuk sisteminin analizi konusunda sakk mecmualarının büyük bir önemi olduğunu ifade etmek gerekir. Ancak bu konuda yapılmış çalışmaların sayısı bir hayli azdır. Bu cihetten bu tür çalışmaların Osmanlı târihinin hukuki ve sosyal yönüne önemli katkısının olacağı kanaatindeyim.

⁶⁶ Kaya, a.g.m., s. 380

KAYNAKLAR

- *Sakk Mecmuası*. Ankara Milli Kütüphanesi, nr. 27.
- Akgündüz, A. İslâm Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'îye Mahkemeleri ve Şer'îye Sicilleri. *Türkler*, c.10, ss. 99-100
- Aydın, M.A. (2005). Türk Hukuk Tarihçiliği. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, /3/5: 9-25.
- Bardakoğlu, A. (1998). Hibe. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, c. XVII, ss. 421-424.
- Devellioğlu, F. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*. Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, ss. 1-1195.
- Düzbakar, Ö. (2003). Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 5, Bursa, s. 97.
- Daşcıoğlu, K. “Osmanlı Döneminde Rüşvet ve Sahtekârlık Suçları Ve Bunlara Verilen Cezalar Üzerine Bazı Belgeler”, *Sayıştay Dergisi*, s. 59, s. 122.
- Demirtaş, M. (2010). *Osmanlı Esnafında Suç ve Ceza*. Birleşik Yayınevi, Ankara, s. 26.
- Ekin, Ü. (2010). *Tokat'a Dair Bir Sakk Mecmuası*. Bilge Yayıncılık, İstanbul, s. 11
- Ekin, Ü. (2009). Bir Sakk Mecmuasına Göre 17. Yüzyılda Tokat. *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı: 20, ss. 59-72
- Erkal, M. (1992). Beytûlmâl. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, c. VI, İstanbul, ss. 90-92.
- Ersoy, B. Osmanlı Şehir içi Hanları ve İşlevleri. www.fatih.edu.tr/~ayasar/HIST349/han.pdf.
- Eroğlu, H. On Dokuzuncu Yüz Yılda Yetim Çocuklara Vasî Tayini: Antalya Örneği. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2007; 50: 287- 288.

- Kaya, S. (2005). Mahkeme Kayıtlarının Kılavuzu. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, /III/5: 379- 416.
- Kenger, S. 190 Numaralı Besni (Behisni) Kazası Osmanlı Şer'iyeye Mahkemesi Kayıtlarının 118–236 Sahifelerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans tezi, 119/2.
- Mumcu, A. (1985). *Osmanlı Devleti'nde Rüşvet*. II. Baskı, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, ss. 1-361.
- BOA (2000), *Belgelerle Arşivcilik Tarihimiz (Osmanlı Dönemi)* , Ankara, s. 7.
- Ortaylı, İ. (2001). Osmanlı Devleti'nde Kadı. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, c. XXIV, İstanbul, s.73
- Olgun, İ. ve Drağsan, C. (2005). *Farsça-Türkçe Sözlük*. Murat Yayınları, Ankara, ss.1-384
- Özlü, Z. (2007). *XVIII-XIX. Yüzyıllarda Osmanlı Devletinde Adli Mekanizmanın Analizi*. Berikan Yayınevi, Ankara, ss. 1-148
- Öztürk. S. (2001). Kassam. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, c. XXIV, İstanbul, ss. 580-581.
- Özlü, Z. (2009). *Batı Karadeniz'de Antik Bir Osmanlı Kenti: Prusias Ad Hypium, Üskübü (Konuralp)* , Düzce Üniversitesi Araştırma Yayını, Ayyıldız Yayınevi, s. 357.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. c. II, İstanbul, s. 237
- Sami, Ş. (1998). *Kâmus-ı Türkî*. Alfa Yayınları, İst., ss. 1-1574.
- Şener, A. (1984). *İslam Hukukunda Hibe*. Doçentlik Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları No. 162, Ankara, s. 22.
- Uzunçarşılı, İ.H. (1980). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*. Ankara: TTK Basımevi, 1980, s. 116.

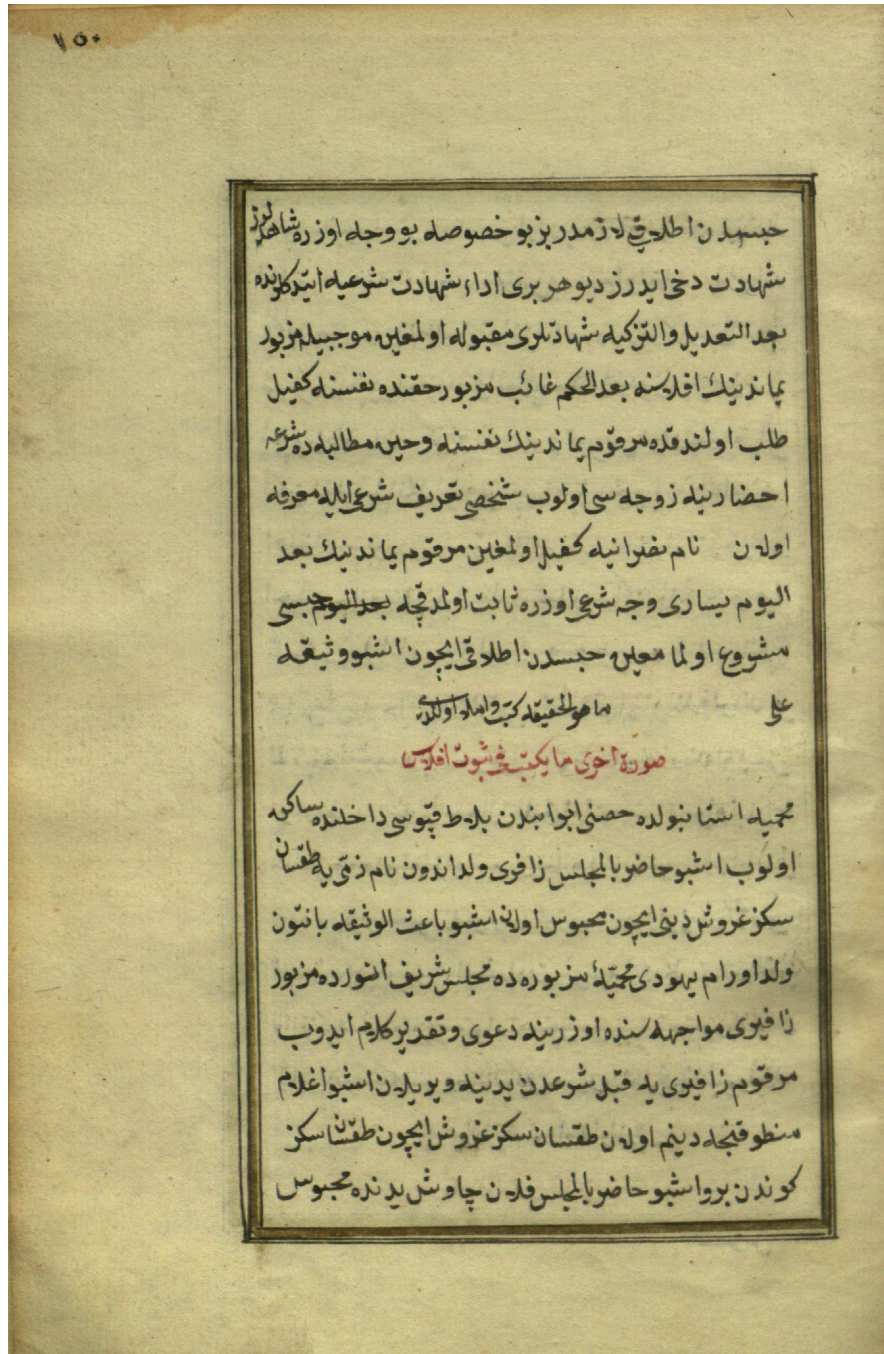
EKLER

A. Sakı Mecmuasında Bulunan Belgelerden Örnekler

A-1 Sayfa 150-2

Sûret-i mâ yektüb fî sübût-ı iflas özetidir

Banton veled-i Avram'ın, Zaferi veled-i Andun'a olan doksan sekiz kuruş borcu nedeniyle hapsedilmesi ve şahitlerin ifadeleriyle Banton veled-i Avram'ın iflasının isbatı ile hapisten tahliyesinin talebi

Belgenin devamı

A-2 Sayfa 151-1

اولوب اليوم اوزرنده لابس اولديغدن غیری اسم مال اطلاق
اولنور منسند م اولیوب مفلس و معدوم اولخله سعت حاله
دکین حبسدن اطلاق اولنق مطلوبدر دیکده غلبه سوال
موقوف زافیزی جوابده فی الواقع مدعی مزبور دین مزبور
اچون طقسان سکزکوندن بر و محبوس اولدیغنی اقرار
لکن افله سنی انکار ایدوب یسارینی دخی بیانندن عاجز
اولخله مزبور دن صدق مقالنه بتینه طلب اولند قدره دیو
احرار رجال مسکیندن فلان محله ساکن فانی و و
نام کمسنه لرایله یهودیلردن و و یهودیلر لجل الشریع
مجلس شرعه حاضر و اولوب اسسشهاد اولند قارنده فی
الحقیقه اشبومدیون موقوف بانئون حاله اوزرنده لابس
اولدیغندن غیری اسم مال اطلاق اولنور منسند سنی اولیوب
مفلس و معدوم اولخله سعت حاله دکین حبسدن اطلاق
لزمدر بزبو خصوصیه بو وجه اوزره شاهد لوز شهادت دخی
ایدر زدیوهر بوی ادا، شهادت شرعیه اید کلونده بعد التعذر
والتزکیه شهادت لوی مقبوله اولغین موجبیه مزبور بانئونک
افلسنه بعد الحکم سعت حالته دکین حبسدن اطلاق چون اشبو وثیقہ
علیما هو الواقع ثبت وامله اولندیک

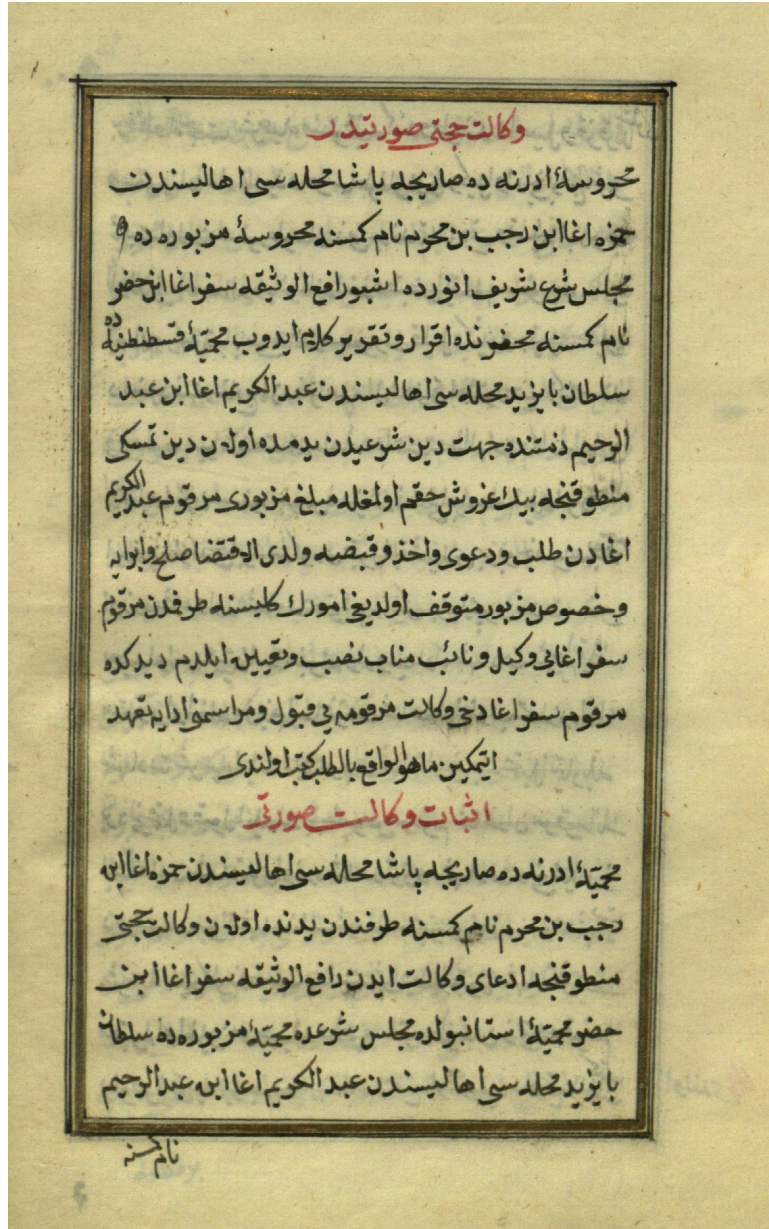
صورة ما یکتب فی المنقود

خصوص

A-3 Sayfa 128-1

Vekâlet hucceti sûreti özetidir

Hamza Ağa ibn-i Receb bin Muharrem'in, Abdülkerim ağadan bin kuruş alacak davasına Sefer ağayı vekil tayin etmesi

B. Sakı Mecmuasında Bulunan Belge Başlıkları

1. Tahmîdü'ş-şehâde sûreti
2. İsbât-ı vefât sûreti
3. Emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset
4. Sûret-i ahir emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset
5. Medyûn muvâcehesinde isbât-ı verâset sûreti
6. Emîn-i beytü'l-mâl muvâcehesinde isbât-ı verâset sûreti
7. İsbât-ı asvebet sebebiyle me'an nesebiye sûreti
8. Zarar-ı bedel-i iltizam da 'vâsı sûreti
9. İcbâr ve icâre ve ferâğ-ı bi'l-vefâ da'vâsı sûreti
10. Zevce-i nisâya mahsus eşyâyı da 'vâ ve yeminiyle ahz
11. Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'r-ricâl ve'n-nisâ
12. Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'r-ricâl ve'n-nisâ
13. Sûret-i uhrâ fî mâ yesluh li'n-nisa
14. Mukaddima hükm-i hakim ile vereseye teslîm olunan akçeyi vâris-i âhar zuhûr ve tekrar-ı mutalebesi sûretidir
15. Bundan akdem tahrîr olunan huccet-i şer 'iyenin i 'lâmı
16. Vasî makbuzunu bi tarîkü'z-zaman vereseye red ve teslîme tenbîh
17. Mâ yet'alak bid'avi'l-gasb ve't-tazmin
18. Rüşvet vermişidim deyû da'vâ sûreti
19. Rüşvet vermişidim deyû da'vâ olduğu semen idi deyû define bey 'i mevâzi'a olduğu isbât sûreti
20. Kâziben ikrar itmişidim deyû da 'vâ ve yemin sûreti
21. Sûret-i diğerkâziben ikrâr etmişidim deyû da 'vâ ve tahlif
22. Şerik Emîni ile tasdîk olunduğu sorub

23. Mûdi’i vedî’ayı sahibine red itdüğüne yemin ile tasdik olunduğu sûretidir
24. Mudi’i vedi’a zâyî ‘ oldu deyû yemini ile tasdik olunduğu sûret
25. Emr itdiğim mahalle virmedi deyû da ‘vâ ol dahi verdiğini isbât sûreti
26. Me’mur emaneti emr eylediği mahalle teslîm itdim deyû yemini ile tasdik olunduğu sûret
27. Kabza vekîl makbuzumu müvekkile teslîm itdim deyû şuhud-ı fer‘ ile isbât sûreti
28. Vekâlet hucceti sûretidir
29. İsbât-ı vekâlet sûreti
30. İsbâtü’l-vekâletü’d-devriye fî bey ‘ü’r-rehn sûreti
31. İsbât-ı vekâlet-i bi şâhade şâhid-i ‘asl ve bi şehâdet-i şâhid-i fer‘ sûreti
32. Sûret-i mâ yektüb mâ rehn ve’l-iadet ve’l-vekâletü’d-devriye ve’l-kefâlet-i bi’l-mal ve der küll menzili’l-merhûn
33. Sûret-i mâ yektüb fî bey ‘il vekîl bey ‘i’r-rehn
34. Sûret-i mâ yektub fî fekki’r-rehni’l-merhun
35. Sûret-i yektüb fî fekk-i rehn-i bi’l- ma’nâi’l-ihbâr
36. Sûret-i mâ yektüb isbâtü’l-hibbe
37. Verese muvâcehesinde isbât-ı hîbe sûreti
38. Sûret-i mâ yektüb fî da ‘vâi’l-hîbe ve isbâtihâ
39. Sûret-i uhrâ fî da ‘vâi’l-hîbe
40. Hîbe ile ‘âdiyet sûretinde vâki ‘ olan i ‘lâmdır
41. Sûret-i mâ yektüb fî da ‘vâi’l-kefâlet ve isbâtihâ
42. Sûret-i uhrâ fî da ‘vâi’l-kefâlet ve sübûtiâ
43. Sûret-i mâ yektüb fî ikrârü’l-kefâlet-i bi’l-mâl
44. Sûret-i mâ yektüb fî isbâtü’l-kefâlet-i bi’l-mâl
45. Sûret-i mâ yektüb fî ikrârü’l-kefâlet-i bi’n-nefs
46. Sûret-i mâ yektüb fî ihracü’l-kefâlet-i bi’n-nefs

47. Meyyit-i müflîse kefâlet-i sahîha olmadığı sûret
48. Mukaddemâ kefilim deyû edâ ba‘de gerû haddiçün tekrar-ı da‘vâm ve hükm
49. Kefâlet-i deyni edâ ve asıla rucû’ sûreti
50. Sûret-i uhrâ fî’l-kefâle
51. Sûret-i mâ yektüb fî vesikatü’l-havâle
52. Sûret-i uhrâ havâle-i deyn isbâtı
53. Sûret-i diğêr isbât-ı havâle
54. Sübût-ı iflâs sûreti
55. Sûret-i mâ yektüb fî Sübût-ı iflas
56. Sûret-i mâ yektüb fî’l-mefkûd
57. Verdiği rüşveti istirdad ahz ve kabzını ikrâr sûretidir
58. Taraf-ı hümâyundan esir tahlîs sûreti
59. ‘İrsen hissesine isabet iden terekeyi vasi yedinden ahz ve meclis-i şer ‘de ikrâr sûreti
60. Tamâmen istifâ-i hakka ikrâr sûreti
61. Sûret-i mâ yektüb fî’l- ikrâr
62. Hazihi sûret-i mâ yektüb fî da ‘vâ el dîn ve’l-ikrâr
63. Müvekkil vekîlinden hakkını tamâmen ahz ve istifâsını ikrâr
64. Taraf-ı Şehriyârîden me’mur bina Emîni masrûfâtını tamâmen ahz ve istifâsını ikrâr sûreti
65. Sübût-ı ecr-i misli sûreti
66. Onbeş sene bilâ özr terk olunan davanın ‘adem-i istimâ‘ı sûreti
67. Sûret-i uhrâ fî mürûr-ı zaman
68. Bir husûs içün verdiği rüşvet davasından sulh ve ibra

SÖZLÜK

A

Âsâr : Öç almalar, intikam. Eserler. İzler . Abideler .

Ahz-ü kabz : Kendine mâl etmek, istimlak.

Ahz-ü itâ : Alışveriş.

Ahrâr : Serbest olanlar, köle ve esir olmayanlar.

Âmm : Herkese ait, umuma ait.

Âhar : Gayrı, başkası.

Akd : Anlaşma, sözleşme.

Ahz : Alma. Tutma. Kabul etme.

Âti : Önde, aşağıda, sonra, gelecek zaman, vaki olan.

Âbide : Uzun süre dillerde destan olan.

A'bide : Köleler, abid.

B

Ba'del mevt : Ölümden sonra.

Ba'de : Sonra.

Ba's : Gönderme, gönderilme. Yeniden dirilme, diriltme.

Bedâd : Fırka. Hisse , nasip, pay. Savaşacak akran.

Beher : Her, her biri, her bir.

Beyyinen : Açık olarak, alenen.

Bey' : Bir malı diğer mal ile değiştirmek.

Behâs : Susama.

Behâ : Şirin ve latif olmak.

Binâen : den dolayı, bu sebepten. Mebni ve müstenid olarak. Dayanarak.

Binâenaleyh : Bunun üzerine, ondan dolayı.

Bi'l intisâb : Birine mensup olarak.

Bilâd : Şehirler.

Bin : İki isim arasında kullanılırsa oğul anlamında.

Binti : Kız (evlat) anlamında.

C

Cemaziyel- ahir : Arabi ayların altıncısıdır.

Cemaziyel- evvel : Arabi ayların beşincisidir.

D-E-F

Deyn : Borç, verilmesi lazım gelen şey.

Edâ : Yerine getirmek, ödemek.

Elyevm : Bugün.

Emvâl : Mallar.

Emtia : Satılacak şeyler, mallar.

Evlâ : Daha iyi, birincisi, başta gelmesi lazım gelen.

Evânî : kapkacaklar, kaplar.

Filvaki' : Vaki hale göre.

Fülân : Herhangi bir şahıs, biri, belirsiz bir şey.

H

Hâlik : Helak olan.

Hatem : mühür.

Hâviye : Harabe, ıssız boş yer.

Hasr : Yalnız bir şeye mahsus olan.

Hâvî : İçine alan, ihtiva eden, kapsayan.

Hısâl : İyi ahlak.

Hirman : mahrumluk, mahrumiyet.

Hüccet : Senet, vesika.

I-İ

Iskat : Düşmek, düşürülmek, aşağı atmış. Hükümsüz bırakmak. Ölünün azaptan kurtulması ümidi ile ölen kimse namına dağıtılan sadaka.

Itlak : Salıverme, koyuverme.

İbrâz : Meydana çıkarma, gösterme.

İcbâr : Zor, zorlama, cebretmek.

İcar : Kira, gelir.

İdgam : Birbirine benzeyen iki harfi bir yazıp şedde ile okuma medede'den "medd" gibi. Gizlemek, şeddeli okumak.

İfrâz : Ayırmak, ayrılmak, tefriz etmek.

İhbal : Huk. gebe bırakma, [mecellenin 985. maddesi hükmüne göre erkek çocuk için ihtilâmla birlikte buluğ alâmeti sayılırdı].

İlga : Lağvetme, kaldırma, bozma. Yürürlükten kaldırma, hükümsüz bırakma.

İtyan : (a.s. ityân'dan) Gelecek, gelen [kişi veya şey] Gelecek zaman, istikbal. önde, aşağıda.

İktiraf : Kazanmak emek vererek kâr etmek.

İkraz ve İstikraz : Borç verme ve borç alma.

İkrar : Açıktan söylemek, kabul ve tasdik etmek.

İleyh : erkek olan tek kimse için.

İlâm : Mahkeme hükmünü bildiren resmi karar yazısı.

İmhâl : Mühlet verme, sonraya kalmasına müsaade etme.

İmtinâ' : Çekinme, geri durma. İmkânsızlık , olamayış.

İnha : Bir hususu resmen bildirme.

İnhisar : Hasr olunma. Tecavüz etmeme. Bir elden idare etme.

İrsen : Miras olarak, anadan babadan geçmek yoluyla.

İstihlaf : Birinin yerine geçme.

İsâl : Ulaştırmak, vasıl etmek, yetiştirmek.

İsâle : Akıtmak, dökmek, seyyal kılmak, cereyan etmek.

İrhan : Rehin koyma ve konulma.

İstimhâl : Mühlet, zaman isteme.

İstidâre : Dâire biçimine girme, değirmi olma, değirmilenme. Dönme , dolaşma.

İstirdâd : Geri alma, alınma. Verilmiş veya gönderilmiş bir şeyin geri gönderilmesini isteme, geri isteme.

İstişhad : Şahit, tanık göstererek.

İstinşad : Birine şiir okutma. Birine manzume okutma.

İhtisab : Hesap sorma, mes'uliyet. Ceza. Belediye işlerine bakan memurun işi ve dairesi.

İsnad : İftira etmek.

İsticar : Kiralamak, kiraya vermek.

İstintak : Sorguya çekmek, söyletmek, ifade almak.

İttihâb : Huk. bedelsiz olarak verilen bir malı kabul etme.

İzhar : Açığa vurma, meydana çıkarma, zahir ve aşikar etmek.

K

Kâzib : Yalancı, yalan söyleyen.

Kassam : Vârisler, mirasçılar arasında mîrâsı taksim eden ve küçüklerin hakkını koruyan şerîat me'mûru. Kısım tasım ayıran, kısım kısım veren.

Kabl-el : Önce, evvel.

Kasem : Yemin.

Karye : Köy, nahiye.

Kavliyyât : Boş sözler, kuru lâflar.

Kasr-ı yed : El çekmek, ferağat etmek, vazgeçmek.

Kabz : Tutmak, ele almak, kavramak. Tahsil etmek. Teslim olmak. Mülk.

Karz : Borç, ödünç.

Kıbel : Yan, taraf, yön.

L

Lahik : İlave olan, eklenen, sonradan tayin edilen, yenisi.

Lâhika : Ek, ilave, katılan şey.

Lâbis : Giyen, giymiş.

Li : Bir kelimenin başına geldiğinde için, dolayı, ötürü anlamını verir.

M-N

Maan : Birlik, beraber.

Mahsub : Hesâb edilmiş, hesaba dâhil edilmiş, avans kapatma. Büyük bir zâta mensup kimse.

Mahbube : Sevilmiş veya sevilen kadın.

Mahzar : Mahzarlar, umûmî dilekçeler, müracaatlar .

Mazmun : Meâl, mana, ifade, mefhum, sözden çıkarılan mana.

Mahdûd : Sınırlanmış, çevrilmiş, hudulanmış.

Mesulat : Azap, ceza çekme.

Mevazîn : Teraziler, ölçü âletleri, ölçekler.

Menkûhâ : Nikâhlı kadın.

Metrûk : Bırakılmış, terk olunmuş.

Meyyit : Mevt, ölü, cansız ölmüş.

Mefhum : Anlaşılan, mana, ifade.

Mevkûf : Durdurulan vakfedilen, daimi bir halde bırakılan.

Mesfûr : Yazılmış, adı geçmiş. (bkz. mezkûr), [bu kelime, hakaret görmesi icâbeden aşağılık kimseler, daha çok düşmanlar hakkında kullanılırdı].

Metrûke : Boşanmış, kocası tarafından bırakılmış kadın.

Mehr-i muaccel : Nikâhta kız tarafına verilen ağırlık, para, başlık.

Mehr-i müeccel : Boşanma veya ölüm hâlinde, kız tarafına verilmesi, nikâhta kararlaştırılmış olan bedel.

Menkûlât : Ağızdan ağza yayılarak duyulan, bilinen şeyler. Hadîs, tefsir bilgileri.

Mevrûs : (a.s. verâset'den) Miras kalmış, ana babadan geçmiş.

Medyûn : Borçlu, verecekli.

Mebrûr : Hayırlı beğenilmiş, makbul.

Menzil : İnilen yer. Konulacak yer.

Memât : Ölüm.

Mevsûf : Vekaleten.

Minber : Hutbe okunmasına mebus kürsü.

Mihir : Evlenirken erkek tarafından kadına verilen nikah bedeli.

Mirâr : Kerreler, defalar, kezler.

Minvâl : Hareket tarzı davranış. Usul yol. Fayda. Uslub tarz.

Mihân : Mihneler, sıkıntılar.

Molla : Büyük alimlere verilen isim, büyük kadı, efendi, hoca.

Muşârun-ileyh : İsmi evvelce söylenmiş olan.

Mugar : Düşman üzerine hucum etmek.

Musallî : Namaz kılan, beş vakit namazına devam eden.

Muharrer : Tahrir olunmuş, yazılmış, yazılı.

Muhîl : İhâle eden, havale eden. Fık: Borcunu başkasının ödemesi için havale eden kimse. Başkasının borcuna nakleden.

Muhtesib : Belediye işlerine bakan me'mur, belediye me'muru. Polis ve belediye işlerine bakan me'mur.

Murahham : Terhîn olunmuş, son harfleri veya heceleri düşürülmüş Zeyn'el-âbidîn yerine "Zeynel" demek gibi. Kısaltma.

Muskıt : Düşüren, iskat eden.

Musarrah : Tasrîh olunmuş, açık söylenmiş, belirtilmiş, apaçık.

Muvafık : Uygun, yerinde.

Mutâlebe : Talepte bulunma, hakkını isteme. Dâva.

Mûmâ-ileyh : Kendisine işaret edilen, ismi evvelce geçen.

Mûmâ-ileyhâ : îmâ edilen, adı geçen, yukarıda anılan [kadın, kız].

Mûmâ-ileyhümâ : îmâ edilen, adı geçen, yukarıda anılan [kadın, kız, erkek].

Mütesaddi : Başlayan teşebbüs eden.

Müteveffa : Ölen kimse.

Mübeyyen : Tebeyyün etmiş, meydana çıkarılmış, açıkça söylenmiş, açıklanmış, açıklayan, bildiren.

Müstebin : Açık ve meydanda olan. Zahir, aşıkâr.

Müsbit : İsbat eden, tesbit eden, hakikat olduğunu doğruluğunu belli eden.

Mübeyyin : Açıklayan, beyan eden, meydan okuyan.

Mushaf : Sahife halinde yazılmış kitap.

Müyesser : Kolaylıkla meydana gelen, kolay olan.

Müddeâ : İddia olunan. Dava olunan şey. Asılsız iddia edilen.

Muâraza : Birbirine karşı gelme. Kavga , çekişme.

Mütehakkık : Tahakkuk eden, doğruluğu meydana çıkan.

Müteallik : Asılı, bağlı. Taalluk eden, ilgili ilişkisi olan.

Mütenevvia : Tenevvü' eden, nevilenen; türlü, çeşitli, çeşit çeşit değişik, (bkz: gûnâ-gûn).

Müflis : Borçlu.

Mütekarrir : Takarrür eden, kararlaşan; yerleşip kuvvet bulan.

Mütemekkin : Temekkün eden, mekânlanan, yerleşen, yerleşmiş [bir yere] oturan.

Müeccel : Mühletli, peşin olmayan.

Müvacehe : Yüz yüze gelmek, yüzleşmek.

Müverrehâ : Tarih düşmek.

Müddei : Savcı, hukuk tahsilini bitirmiş hükümet memuru.

Müteveli : Birinin yerine geçen, bir vakfın idaresine memur edilmiş kimse.

Müvelled : Tevlîdedilmiş, doğmuş, doğu-rulmuş, doğma. Melez , kanı karışık. Aslında yok iken sonradan meydana gelmiş.

Mûceb : Îcâbetmiş, lâzımgelmiş. Bir söz veya emrin îcâb ettiği şey, netîce. Büyük bir me'mûrun, kendisine sunulan evrakı tasdik için ettiği işaret, paraf.

Münhasır : Belli bir sınır içinde olup harice tecavüz etmeyen, inhisar eden, her yanı çevrili. Yalnız bir kimseye veya bir şeye mahsus olan.

Nech : Men' ve reddetmek.

Neseb : Sülale, soy.

Nukud-ı mütedâvile : Tedavülde bulunan, kullanılan paralar. Döner sermâye hakkında.

S

Sarf : Harcama, masraf.

Sahiha : Serçek, doğru. Hâlis, kusursuz.

Semeni : Baha, kıymet, değer, tutar, satılan şeyin fiyatı.

Sehem : Ok. Nasib.

Sefit : Keremli, cömert kimse.

Siham : Sehimle, hisseler.

Sigar : Küçüklük.

T

Tashih : Daha iyi ve daha doğru hale getirmek. Düzeltmek.

Takrir : İyi ifade etme, bildirmek, kararlaştırmak, resmi yazı ile bildirmek.

Tefviz : Birisine bırakma. İşini Allah'a havale etme. Sipariş ve ihale etme.

Tecdid : Yenileme, yenilenme.

Tevkir : Tazim, hürmetle anmak, ihtiram etmek.

Tevkîl : Vekil etme, edilme.

Temessük : Tutunma, sarılma. Borç senedi.

Temeyyüz : Seçkin.

Tevliyet : Mütevellilik, vakıf işlerine bakma vazifesi. Yüz çevirme, yüz döndürme.

Sahip olunan malı peşin değeri ile başkasına tevcih etme.

Tefekkür : Düşünme, zihin yorma; düşünülme.

Tesviye : Düzleme, düzenleme, beraber etme.

Temellük : mülk edinme, sahip olma.

Tereke : Ölen bir kimsenin bıraktığı malların hepsi.

Tekfîn : Kefenlemek, kefenlenmek.

Tenzil : Bir şeyin bir miktarını çıkarmak.

U

Udul : Yoldan çıkma, dönme, sapma, vazgeçme.

Uhra : Sâir, diğer, başka. Ahir, gayr, son, sonra.

Umde : İnanılacak şey, prensip, temek fikir. Dostluk güvenilecek yer veya kimse.

Kavim veya kabilenin muteber ve mu'temedi olan. Reis. Serasker.

V

Vâki : Mevcut, var olan.

Vasıb : Hasta.

Y-Z

Yekun : Toplam, netice, hepsi.

Yed : Kuvvet, kudret.

Yed : Güç, kuvvet. Yardım, Vasıta. Mülk.

Zamin : Ödeyen, kefil, tazmine mecbur olan.

Zimnen : Açıktan olmayarak, dolayısıyla.

Zimem : Zimmetler, borçlar.

Zülâl : saf, berrak, hafif, tatlı, güzel, soğuk su.

ÖZGEÇMİŞ

Elif Ağca 1981 yılında Osmaniye’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Osmaniye’de tamamladıktan sonra 2004 yılında Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü kazandı. 2008 yılında mezun oldu ve aynı yıl Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde Yüksek Lisans Eğitimine başladı. Halen bu bölümde Yüksek Lisans eğitime devam etmektedir.

RESUME

Elif Ağca was born in Osmaniye in 1981. After completing her elementary, secondary and high school she enrolled University of Kırıkkale in Science and Literature Faculty , History Department in 2004. She was graduated in 2008 and in the same year she started her master in the University of Gaziantep Science Literature Faculty , Department of History and she is still continuing her education there.